

Št. 82-2/2019; junij/julij 2019

NOVICE OBČINE RAČE-FRAM

Iz vsebine Novic

www.race-fram.si

ŽUPANOV UVODNIK

Spoštovane občanke, spoštovani občani!

Ponovno so pred nami Novice, javno glasilo Občine Rače-Fram, torej naše ogledalo, v katerega člani uredništva, sodelavci občinske uprave in vsi zunanji dopisniki skušajo ujeti čim več aktualnega in zanimivega dogajanja z vseh področij in iz vseh krajev v občini. Verjamem, da ta naš lokalni časopis mnogi izmed vas nestrno pričakujete ter ga z veseljem prelistavate in berete; navsezadnje so na tem svetu, polnem senzacionalističnih in celo lažnih novic, objektivne in pozitivne informacije dandanes že prava redkost. Ko prelistavamo naše občinske Novice, v njih vidimo številne nasmejane obraze, ustvarjalne in nadarjene ljudi, nadobudne predstavnike mlade generacije, vztrajne in uspešne športnike, naletimo na pozitivne misli ipd. Zaradi številnih marljivih avtorjev, ki kreirajo vsebine naših vsakokratnih Novic, slednje predstavljajo pestro, poučno, prijetno, koristno, pa tudi sproščujoče čtivo. Za objave v njih vselej vlada velik interes, za branje pa niso zanimive samo nam, občanom, ki jih dobivamo v poštne nabiralnike, ampak tudi drugim; Novice na željo zainteresiranih namreč pošiljamo na blizu 150 naslovov izven matične občine, tudi v tujino, vse tja do severa Kanade in juga Avstralije.

Naše glasilo je prav tako vzor mnogim občinam in verjamem, da prav nič ne pretiravam, če rečem, da nam je lahko upravičeno v ponos – in to že preko 20 let. Ko štiri krat letno prelistavam zajetne Novice (tokrat že 82. številko), se vsakič znova zavem, koliko bogatih vsebin in pestrega dogajanja je na naših tleh. Prav tako je vsaka nova izdaja Novic tudi odsev nekega minulega dela in pokazatelj aktivnosti ter uspešnosti neke skupnosti. Glede na raznolike, vseobsegajoče in doživeto zapisane vsebine lahko ugotovimo, da si najrazličnejši dogodki po celotni občini sledijo skozi vse leto, preko objavljenih novic v Novicah pa v lepi slovenski besedi in s pomočjo nazornih fotografij spoznavamo našo občino med Gorico in Planico, spremljamo naš kontinuirani razvoj, se veselimo naših manjših in večjih zmag.

Pred kratkim so na zaslužene počitnice odšli tudi učenci osnovnih šol. Odraščajo v času, ko se svet hitro spreminja. Kljub temu pa – na žalost – naš šolski sistem ostaja okostenel. Ko otroci prehajajo iz osnovne šole v gimnazijo (največ se jih namreč vpiše prav tja), se selekcija v večini primerov opravi le na podlagi povprečja ocen, vsakršno odstopanje od najvišjega mogočega števila točk pa se hitro odrazi v smislu oženja možnosti otrokove izbire.

Če zanemarimo vprašanje, koliko je danes ali za prihodnost izbira šole v resnici pomembna, lahko ob tem samo pomislimo, kdo od naših znancev, katerih dosežke v življenju cenimo, je imel v šoli pri vseh predmetih skoraj same najvišje ocene. Če imajo otroci v nekem okolju pred seboj bolj ali manj samo eno možno pot razvoja, na kateri so edini kriterij napredovanja na naslednjo stopnjo ocene, se bodo seveda temu kar najbolj prilagodili in delali tisto, kar učitelji od njih zahtevajo. Tako bodo po dosežkih oz. trenutnem znanju na papirju morda zelo uspešni, malo pa je verjetno, da bodo ob tem razvili tudi lasten vrednostni sistem, ki mu bodo lahko zaupali in jim bo dovolj trdna in kakovostna opora pri odločanjih ter ravnanjih v vsakodnevnem življenju.

Če bi se na koncu letošnjega šolskega leta vprašali, kaj bi bilo dobro povedati mladim za prihodnost, bi težko izbrali primerne besede. Morda bi veljalo ta nagovor in dileme nasloviti na starejšo generacijo, ki je dopustila, da je šolski sistem postal nekakšno brezkompromisno tekmovanje v zbiranju točk, ki ne dopušča (kaj šele spodbuja) nobene druge kreativnosti ali talenta posameznega učenca. Zato nas lahko, ko mladež iz šol zdrvi v objem težko pričakovanih počitnic, vsako poletje znova vsaj podzavestno preganja vprašanje, ali je šolski sistem, ki ga imamo pri nas, res tak, kot si ga želimo?! Dobrih praks, ki se na področju izobraževanja prilagajajo dejstvu, novim spoznanjem, napredku in so celostno usmerjene v prihodnost, je okoli nas, v Evropi, veliko.

Za nami je slovesno in jubilejno - 20. praznovanje občinskega praznika občine Rače-Fram (21. junij – prvi poletni dan, ko je dan najdaljši in noč najkrajša). Za nami je tudi državni praznik – dan državnosti, ko Slovenci obeležujemo spomin na 25. junij 1991, ki je naši državi tudi formalno prinesel neodvisnost.

Pred nami sta julij in avgust, meseca, ko je poletje v polnem sijaju in ko večina ljudi uspe službene in/ali druge vsakodnevne obveznosti zamenjati za nekaj prepotrebni trenutkov počitka in brezdelja. Naj delovni dnevi do takrat čim hitreje minevajo, brezskrbni dopust pa se čim dlje vleče.

Lep pozdrav vsakemu posamezno in vsem skupaj!

Branko LEDINEK,
župan

RAZPISI, OBVESTILA

Na podlagi sklepa št. 229 (sprejet na 27. redni seji Občinskega sveta Občine Rače-Fram, z dne 30. 5. 2018) Občinska uprava Občine Rače-Fram objavlja naslednji

JAVNI RAZPIS za dodelitev žepnin dijakom in študentom za šolsko/študijsko leto 2019/20

1. Predmet razpisa:

Predmet razpisa so sredstva za žepnine v šolskem/študijskem letu 2019/20. Žepnina znaša 40,00 EUR mesečno na upravičenca.

Žepnina bo prosilcem (tako dijakom kot študentom) dodeljena za deset (10) mesecev in sicer za obdobje od 1. septembra 2019 do 30. junija 2020.

2. Pogoji razpisa

Pravico do prejemanja žepnine imajo vsi dijaki in študenti, ki izpolnjujejo osnovne splošne in posebne pogoje, kot sledi:

1) **osnovne splošne pogoje** izpolnjujejo tisti dijaki in študenti, ki:

- imajo v času oddaje vloge stalno prebivališče na območju občine Rače-Fram,
- se pravočasno prijavijo na javni razpis za dodelitev žepnin,
- oddajo popolno vlogo;

2) **posebne pogoje:**

a - velja za dijake, ki:

- v času vložitve vloge še niso dopolnili 20 let,
- niso vpisani v programe samoizobraževanja ali poklicnega tečaja,
- imajo status dijaka od 1. 9. 2019 do 31. 8. 2020;

b - velja za študente:

- če študenti 1. letnikov vseh študijskih programov do 30. 6. 2020 ne bodo starejši od 21 let (torej tisti, ki so bili rojeni po 30. 6. 1999),
- študentom žepnina pripada za 1. bolonjsko stopnjo (raven 6) in 2. bolonjsko stopnjo (programi 3 + 2, 4 + 1 ali enoviti magistrski študij – raven 7) in za čas statusa absolventa, v kolikor v času vložitve vloge še niso dopolnili 25 let,
- če študenti medicine (tudi veterinarske) v času vložitve vloge niso starejši od 27 let.

3. Dokumentacija, potrebna za rešitev vloge za pridobitev žepnine:

Za rešitev vloge so potrebna naslednja dokazila, ki:

a) jih je k vlogi dolžan priložiti vlagatelj:

- originalno potrdilo o šolanju za dijake oz. originalno potrdilo o vpisu za študente (velja za vse);
- fotokopijo bančne kartice transakcijskega računa prosilca, iz katere je dobro vidna številka računa (velja za tiste vlagatelje, ki vlog ne bodo izpolnjevali računalniško);

b) jih bomo pridobili sami iz uradnih evidenc:

- potrdilo o stalnem prebivališču.

4. Rok in način prijave na razpis:

Prosilec vложи vlogo za pridobitev žepnine na obrazcu, ki bo od 20. avgusta 2019 dalje na voljo v prostorih Občinske uprave Občine Rače - Fram (kontaktna oseba za pojasnila: Simona Antolič) ali v tajništvu župana ter na spletnih straneh Občine Rače - Fram (naslov: www.race-fram.si).

Vloge z vsemi prilogami je potrebno obvezno vložiti fizično/osebno (ne preko pošte!) in sicer v času uradnih ur (v ponedeljek med 8. in 12. uro ter med 13. in 15. uro, v sredo med 8. in 12. uro ter med 13. in 17. uro in v petek med 8. in 13. uro).

Vloge vložite na sedežu Občine Rače-Fram, Grajski trg 14, Rače (pri Tamari Repnik), v naslednjih terminih:

- dijaki od 28. avgusta do vključno 9. septembra 2019,
- študenti od 27. septembra do vključno 9. oktobra 2019.

Roke za oddajo vlog je potrebno dosledno upoštevati - vlog za dodelitev žepnine pred objavljenimi roki in po poteku teh rokov ne bomo sprejemali!

Zaradi organizacije dela občinske uprave vas prosimo tudi, da upoštevate, da bomo vloge za dijake in študente zbirali ločeno.

Osebna vložitev je potrebna zaradi določitve šifre (in seznanitve vlagatelja s to šifro), pod katero bo vloga vodena.

5. Rok za odločitev o vlogi:

O vlogah bo (pod šifro) odločeno s skupnima odločbama (posebej za dijake in študente), ki bosta izdani najkasneje do 8. oktobra 2019 za dijake in najkasneje do 8. novembra 2019 za študente ter javno objavljeni na oglasni deski Občine Rače-Fram, Grajski trg 14, Rače ter na spletni strani www.race-fram.si.

Realizacija prvega nakazila (s poračuni za čas od septembra 2019 dalje) je predvidena do konca novembra 2019.

Prejemnikom žepnin bodo v nadaljevanju šolskega leta sredstva nakazana na transakcijski račun najkasneje do 15. v mesecu za pretekli mesec.

OBČINA RAČE-FRAM

NOVICE OBČINE RAČE-FRAM; javno glasilo

Letnik XXII, številka 82 - 2/2019; v Račah, junija/julija 2019

Uredniški odbor: Simona ANTOLIČ - odgovorna urednica,
mag. Zorica ZAJC KVAS, Simona NAPAST, Jože BOBOVNIK

Jezikovni pregled: Simona ANTOLIČ

Fotografije: Nepodpisane fotografije so posneli avtorji člankov.

Izdajatelj: Občina Rače-Fram, Grajski trg 14, 2327 Rače

Naslov uredništva: Uredništvo Novic Občine Rače-Fram, Grajski trg 14, 2327 Rače
tel.: 02 609-60-28, fax: 02 609-60-18
e-mail: urednistvo.novic@gmail.com
spletna stran: www.race-fram.si

Računalniški prelom: Grafična forma HUTTER, Tržaška c. 34, 2000 Maribor

Tisk: Tiskarna ROJKO d.o.o., Ptujška c. 80, 2327 Rače

Glasilo je tiskano v 2800 izvodih in ga prejmejo vsa gospodinjstva v občini Rače-Fram brezplačno. Ponatis celote ali posameznih delov glasila je mogoče le s predhodnim pisnim dovoljenjem uredništva. Javno glasilo Novice Občine Rače-Fram je vpisano v razvid medijev pri Ministrstvu za kulturo RS, pod zaporedno številko 52.

IZ DELA OBČINSKE UPRAVE

Vrtec v Račah bomo dogradili

V občini že kar nekaj časa beležimo trend porasta blokovne in individualne stanovanjske gradnje ter posledično priseljevanje mladih družin.

Ne glede na dejstvo, da smo v zadnjem desetletju zgradili dva nova vrtca, se je kmalu po zaključenih investicijah na področju predšolske vzgoje tako ponovno pričela kazati prostorska stiska. Že v letu 2014 smo v vrtcu Rače formirali dodaten oddelek v skupnih prostorih vrtca, v letu 2016 pa še dodaten vrtčevski oddelek v prostorih OŠ Rače. Trenutno vrtec v Račah deluje z devetimi oddelki, od katerih je en lociran v osrednjem-skupnem prostoru vrtca.

Potrebe po organiziranem predšolskem varstvu pa se vsako leto še povečujejo, kar je razlog za pristop k investiciji dozidave vrtca Rače. Aktualni stavbi enote vrtca v Račah bomo dogradili prostore za tri oddelke, torej bo vrtec Rače na isti lokaciji razpolagal skupno z desetimi oddelki, ki bodo imeli vsak svojo igralnico, za različne skupne dejavnosti pa bo ponovno na voljo osrednji skupni prostor.

Povečane potrebe (več igralnic) botrujejo tudi potrebi po razširitvi obstoječe kuhinje. Le-to bomo rekonstruirali na način, da bo zadostila standardom in tehničnim karakteristikam za izvajanje programa predšolske vzgoje.

Za izvedbo del je bil na javnem razpisu izbran izvajalec del - podjetje GES d.o.o.

Pogodbena vrednost znaša 778.736,04 EUR.

Podpis pogodbe; od leve: Jože Hartl - direktor GES d.o.o., Branko Ledinek - župan Občine Rače-Fram, Mateja Frešer - strokovna delavka OU za investicije, mag. Zorica Zajc Kvas - direktorica OU

*Stisk roke po podpisu pogodbe in investicija se lahko (po pridobivanju ustrezne dokumentacije in izvedbi javnega razpisa za izbiro najugodnejšega izvajalca) seli na teren
Foto: Nataša Jambrovič Marin*

Predmetna investicija v Račah bo svojemu namenu predana prihodnje leto.

Gradbeni stroji so že zabrnili

Ker brez nič ni nič, bo v zavodu OŠ Rače v vmesnem času potrebnih nekaj organizacijskih prilagoditev, vse starše v vrtec vključenih otrok pa prosimo za strpnost in upoštevanje dejstva, da v interesu zagotovitve varnosti tudi ob gradbišču veljajo določena pravila, ki jih je potrebno dosledno upoštevati.

Pripravili:

mag. Zorica ZAJC KVAS in Mateja FREŠER

Pomen društev in njihovo financiranje

Za izvedbo projektov nekomercialne narave, ki niso že v osnovi proračunsko financirani, morajo neprofitne organizacije za pokritje finančne vrzeli običajno prositi za donacije ali poiskati sponzorje, ki v reklami vidijo dovolj velik potencial za upravičenost stroškov.

Ker pa dandanes skorajda ni dejavnosti, ki ne bi terjala še dodatnega finančnega vložka, je delovanje takšnih neprofitnih organizacij v zatonu.

Takšne nedobičkonosne projekte pa lahko odločevalci, v kolikor seveda to želijo, razumejo kot širše družbeno koristne. V tem primeru je sredstva za financiranje takšnih in podobnih namenov in projektov mogoče pridobiti tudi s prijavi na javne razpise, ki so jih občine že zaradi svojega osnovnega bistva dolžne izvajati. Občine, ki predstavljajo vezi med ljudmi, ki živijo na določenem teritorialno zaokroženem območju, so namreč dolžne vzpostavljati tudi pogoje za zadovoljevanje potreb, ki niso le ozko osebne narave. Pri tem mislim na tkanje medčloveških in medgeneracijskih vezi, ki nastajajo daleč od ekonomskih načel.

Ena izmed pojavnih oblik takšnega sodelovanja in povezovanja ljudi so društva, ki delujejo na prostovoljni

bazi, saj njihovi člani v zameno za delo ne pričakujejo nikakršnega plačila.

V vsakoletnem občinskem proračunu je tako del sredstev namenjen tudi spodbujanju druženja in povezovanja občanov, saj društva niso nič drugega kot povezovalni člani med ljudmi, ki imajo tudi formalno pravno urejen svoj status in s predpisi urejena pravila delovanja.

Analiza občinskega financiranja društev pokaže, da bomo v Občini Rače-Fram v letu 2019 finančno podprli 55 različnih društev in za to namenili nekaj manj kot 290.000,00 EUR, kar predstavlja 2,65 odstotkov celotne predvidene proračunske porabe.

Kolikšen delež proračuna občine namenijo za krepitev vezi med ljudmi, je seveda stvar občinske politike, ki pa je v številnih občinah bolj naklonjena financiranju izgradnje takšne ali drugačne infrastrukture, saj je ta navzven bolj opazna. Takšno investicijsko naravnost na lokalni ravni spodbujajo tudi razni kazalniki stopnje razvitosti občin, ki financiranja društev ne zajemajo v nobenem izmed postavljenih kriterijev. Ta podatek ignorirajo tudi vse lestvice, ki občine silijo v tekmovanja, kjer se primerja neprimerljivo. Trend tovrstnega upravljanja z občinskim premoženjem, ki v številnih primerih vodi v predimenzionirane investicije, je iz leta v leto bolj prisoten. Sodelovanje na tovrstnih 'tekmovanjih', za katera je s proračunskimi sredstvi seveda potrebno kupiti 'vstopnico', pa dejansko ni nič drugega kot neracionalna poraba proračunskih sredstev.

Ob zavedanju navedenega sem pred kratkim zasledila članek o varčevanju in trošenju države, kjer je bil citiran sledeči rek Francisa Bacona: »Država bo v tem primeru imela polne kašče, a bodo ljudje kljub temu stradali. Denar je namreč kot gnoj, dober je samo, če ga raztrosimo.«

Kako naj torej občina 'raztroši' denar, je predmet planskih dokumentov, katerih skupen cilj bi moral biti dvig blaginje občanov. Pri tem menim, da se v današnjih časih blaginja ne sme meriti le z zidovi, asfaltem in cementom, temveč tudi s sodili, ki vključujejo formulo sreče in zadovoljstva ljudi.

Ne dvomim, da so društva s svojo povezovalno vlogo, številnimi aktivnostmi in pestrimi dogajanjem eden izmed pomembnih in pravih naslovov za doseg tega cilja.

*mag. Zorica ZAJC KVAS,
direktorica OU*

KOMUNALNO - CESTNO GOSPODARSTVO

Vodovod, kanalizacija, ceste ... in še marsikaj

Spoštovani občani in občanke!

V aprilu in maju smo z vso vnemo začeli z izvajanjem del, načrtanih v občinskem letnem proračunu. Izvedena so bila vzdrževalna in investicijska dela na vodovodnem, kanalizacijskem in cestnem omrežju. Kot običajno, smo v marcu in aprilu opravili pregled občinskih cest in pogodbenim izvajalcem naročili sanacijo mrežastih razpok in udarnih jam na asfaltiranih cestiščih ter popravilo bankin. Sanacijo linijskih razpok z bitumensko zalivno maso na asfaltnih površinah izvaja podjetje Possehl d.o.o. Pred večjimi nalivi smo v sklopu občinskega režijskega obrata po najboljših močeh očistili obcestne mulde, jaške in prepuste. Na osnovi izvedenega javnega razpisa in podpisa pogodbe z najugodnejšim ponudnikom (Cestno podjetje Ptuj d.d.) bodo do konca meseca julija na novo asfaltirani ali preplaščeni naslednji cestni odseki: Zgornja Gorica (proti Španingerjem in proti Krču), Cestarska pot in del Ceste na Bukovec v Morju ter odsek Črešnjev vrh v Framu.

*Po podpisu pogodbe za obnovo občinskih cest 2019
(podpisnika: CP Ptuj d.d. – izvršilni direktor Martin Turk in Občina Rače-Fram – župan Branko Ledinek) še dogovor v širši sestavi
Foto: Simona Antolič*

Prav tako se bo do avgusta zaključila izgradnje javnega kanalizacijskega omrežja na območju naselja Ješenca.

Predvidoma septembra bodo fekalni kolektorji ter obe črpaljšči za odpadne vode predani v uporabo. Po predaji bo možna priključitev objektov na novo zgrajeno kanalizacijsko omrežje, o čemer bodo občani ob trasi novozgrajenih vodov kanalizacijskega omrežja pravočasno obveščeni.

Okvare na javnem vodovodnem omrežju v veliki meri sprotno odpravljamo v sklopu prizadevnih sodelavcev v režijskem obratu.

Popravilo okvare na javnem vodovodnem omrežju v Morju

V sklopu izgradnje javne kanalizacije v delu Ješence bodo zamenjane tudi vodovodne cevi ter sopoloženo telekomunikacijsko omrežje. Zaradi sprotnih prevezav in menjave dotrajanih zasunov na glavnih vodih prihaja občasno do nihanja tlakov ali krajših prekinitev dobave v omrežju na območju naselja Ješenca, za kar se prizadetim občanom opravičujemo.

Prav tako smo v mesecu maju v Planici vgradili nov vodohran in odstranili obstoječega, ki je bil zaradi starosti precej dotrajan.

Prevezava transportnega voda v Planici

Vgradnja vodohrana v Planici

Ponoven apel za priključitev na javno kanalizacijsko omrežje velja vsem tistim gospodinjstvom, ki so stroške priklopa že poravnala, niso pa še fizično priključena na javno kanalizacijo. Pričakujemo, da bodo slednje v najkrajšem možnem času tudi storila in s tem pripomogla k čistejšemu okolju. S sodelavci v režijskem obratu prosimo občane, da upoštevajo navodila upravljavca in v kanalizacijo odvajajo le odpadne fekalne vode. Med vzdrževanjem čistilnih naprav in črpaljšč se namreč vse pogosteje soočamo z neljubimi težavami in okvarami, ki so posledica nepremišljenega ravnanja občanov, saj posamezniki javno fekalno kanalizacijo obremenjujejo z odplakami (predvsem gre za odlivanje maščob in raznih odpadnih olj), ki vanjo nikakor ne spadajo in povzročajo ogromno preglavic biološkim čistilnim napravam.

Oddelek za komunalno in okolje pa ne skrbi zgolj za vodovodno, kanalizacijsko in cestno omrežje, temveč delokrog zajema tudi vzdrževanje javnih površin, parkov, obcestnih brežin, upravljanje zbirnega centra za ločeno zbiranje odpadkov in seveda pokopališča v Framu.

Ker občani pogosto sprašujete v zvezi z odvozom kosovnih odpadkov, vas ponovno obveščamo, da smo nekdanjo enotedensko akcijo odvoza kosovnih odpadkov, imenovano 'Od vrat do vrat' že pred časom ukinili (o tem smo občane že nekajkrat seznanili tudi v Novicah). So pa vsa gospodinjstva na območju naše občine, vključena v redni odvoz komunalnih odpadkov upravičena do enkratnega odvoza kosovnih odpadkov v posameznem koledarskem letu (na osnovi predhodne najave pri Komunali Slovenska Bistrica d.o.o.).

S pravo mero pozitivne naravnosti in malo dobre volje nam bo s skupnimi močmi, kljub visokim poletnim temperaturam, zagotovo uspelo doseči zastavljene cilje in to ne zgolj na komunalnem, temveč tudi na vseh ostalih področjih.

Pripravil: Samo RAJŠP

TURIZEM

V Račah in v Framu obnovili turistični tabli - info panoja občine Rače-Fram

V Račah (nasproti gradu) in v Framu (pred stavbo DTV Partizan) domačine, popotnike in turiste pozdravljata in privabljata lepo obnovljeni in turistično zanimivi promocijski tabli občine Rače-Fram.

Obnovljena in posodobljena turistična tabla na Grajskem trgu v Račah

Tabli vsebujeta najpomembnejše splošne in turistične informacije o občini, vključno z zemljevidom in uličnim sistemom Rač, Framu in Morja. Tabli promovirata tudi najpomembnejše domače obrtnike, podjetja, samostojne podjetnike, turistične in ekološke kmetije.

Naložbe v turizmu veliko štejejo, toda lep in gostoljuben sprejem turistov je tista dodana vrednost, ki v gostih zapusti najglobljo sled in je največje zagotovilo, da bodo dober glas ponesli v svet, sami pa se radi vračali k nam.

Vabimo vas, da obiščete spletno stran občine <http://www.race-fram.si/podrocje.aspx?id=393&langid=1060>, ki vsebuje predstavitev občine, aktualno turistično ponudbo, predstavitev naravne in kulturne dediščine ter informacije o doživetjih v občini Rače-Fram.

Pripravila: Tanja KOSI

DRUŽBENE DEJAVNOSTI

Od rojstva preko otroštva in mladosti do zrelih let ter starosti

Upoštevač področja, ki sodijo v sklop družbenih dejavnosti, so ta prav lepo razporejena po vseh življenjskih obdobjih. Najzgodnejšega obdobja se dotikata sociala (prispevek za novorojence, sofinanciranje prehrane za dojenčke – v obeh primerih gre za nadstandardni program) in otroško varstvo (predšolska vzgoja – vrtci – uresničevanje zakonskih obvez in na občinski ravni dogovorjenih nalog). Z našimi otroki in mladostniki se največ srečujemo v kontekstu sofinanciranja programa šolstva in z njim povezanih aktivnosti, v zvezi s subvencijami počitniških letovanj (preko Zveze prijateljev mladine Maribor in OO Rdečega križa Maribor), poletnega tabora za učence in dodeljevanjem občinskih žepnin dijakom in študentom (zadnje tri naloge smo prevzeli na lastno odločitev, saj niso zakonsko predpisane). Zrelost in kasnejša srednja leta običajno prinesejo obdobje najpestrejših dogajanj na osebni ravni posameznika, ko se njegova ednina v večini primerov spremeni v dvojino, s skupnimi močmi pa nato nastane množina. Z njo se ves krog začne znova in so spet aktualni otroško varstvo, zdravstvo, sociala, šolstvo, dobrodošlo pa je, če je našeto v čim večji meri prepleteno še s sproščujočim športom in navdihujočo kulturo. Upokojitev in jesen življenja imata tako čare kot temnejše plati, ko je največ časa za udeležanje v družbenih aktivnostih, problematika staranja pa se postopoma preveša predvsem na področji socialnega varstva (denarna pomoč občanom v stiski, po potrebi urejanje in subvencioniranje pomoči na domu, /so/financiranje institucionalnega varstva osebam, ki iz kakršnega koli razloga ne morejo več bivati doma, za organizirano oskrbo v za to pristojnih zavodih pa sami oz. skupaj z najbližjimi – zavezanci za plačilo, ne zmorejo plačila stroškov) in naposled predvsem zdravstva, za katerega že pregovorno velja, da je od rojstva do poslednje ure največje bogastvo slehernega človeka (ker se naša družba stara, bo tu sčasoma dela in težav vse več).

S pomočjo tega (sicer zelo splošnega in ohlapnega) preleta področij, ki jim pravimo družbene (negospodarske) dejavnosti, torej lahko ugotovimo, da gre za raznolike vsebine in pristojnosti občinske uprave, s katerimi se tako ali drugače, prej ali slej, sreča domala vsak občan.

• **Bogatejši za 18 novorojenk in novorojencev**

Od sprejema občinskega pravilnika, na osnovi katerega staršem novorojencev in novorojenk iz naše občine pripada denarni prispevek ob rojstvu otroka, letos mineva že sedemnajst let.

Odtlej do danes je bil prispevek uveljavljen za okoli 1.100 otrok. Rekord števila uveljavljenih prispevkov za novorojence je še vedno v domeni leta 2014 (97 odobrenih vlog), sledijo pa mu leto 2016 z 79 ter leti 2011 in 2018 s 75 odobrenimi vlogami in posledično nakazanimi prispevki.

Tistim, ki povijejo prvega otroka, od 1. 1. 2019 dalje (prej so bili zneski nekoliko nižji) pripada občinski prispevek v višini 250,00 evrov, za drugorojence namenjamo 300,00 evrov, za tretjega in morebitne naslednje otroke pa je iz tega naslova mogoče pridobiti sredstva v višini 400,00 evrov.

Vlogo (dostopna v fizični obliki na sedežu občine ali na spletni strani: www.race-fram.si) je potrebno vložiti v roku šestih mesecev od dne, ko 'štorklja' prinese otroka in ga prvokrat položi v toplo naročje očaranih in razneženih staršev.

Objavljamo še imena otrok, za katere je bil prispevek za novorojence uveljavljen v zadnjih treh mesecih (od aprila do sredine junija 2019): Maša Mar, Alex Jagodič, Matija Trantura, Eli Pučko, Urban Švegl, Lars Šenekar, Mia Motaln, Gabriel Kamenik, Ivo Bjelan, Sara Levak, Jaša Drevišek, Evelin Borko, Paskal Repec, Teja Lunežnik, Lukas Lukman Blagović, Adam Tepej, Gal Frece in Mia Boškovič.

Ob štetju ugotovimo, da smo medse z veseljem sprejeli 18 novih občanov, od tega sedem deklic in enajst dečkov. Med njimi je deset prvorojencev, šest dojenčkov sta po vrnitvi s porodnišnice na domačem naslovu že pričakala bratec ali sestra, v enem primeru so ponosni starši povili tretjega in v enem primeru četrtega otroka.

Vsem mladim staršem iskreno čestitamo in naslavljamo najlepše želje.

In, seveda, ob pogledih na zaobljene trebuščke nekaterih naših občank že komaj čakamo malčic in malčkov, ki bodo na svet pokukali letošnje poletje.

Seveda bomo o novih malih 'sončkih' z veseljem poročali prihodnjič!

• **Z novim šolskim letom 2019/20 bo v naših vrtcih skupno že 18 oddelkov**

Čeprav imamo tako v Račah kot Framu relativno novi enoti vrtca, ki sedaj delujeta s skupno 16 oddelki (od tega jih je 9 v Račah in 7 v Framu), podatki za prihajajoče šolsko leto 2019/20 narekujejo potrebo po povečanju tovrstnih kapacitet za en oddelek v vsakem vrtcu.

V Račah bo tako za prehodno obdobje (do dokončanja že začete investicije dograditve in rekonstrukcije stavbe

vrta na Ulici Lackove čete, kar je predvideno pomladi 2020 – več o tem na strani 4), poleg ene že obstoječe, dodatna vrčevska igralnica za starejše predšolske otroke gostovala v prostorih matične šole.

V Framu je bilo dilem glede prostora nekoliko več, a so ključni akterji naposled rešitev za formiranje dodatnega (osmega) oddelka predšolske vzgoje v šol. letu 2019/20 našli na naslovu Mlinska ulica 8, kjer je sedež vrta.

Ker je postopek vpisovanja, sprejema in vključevanja otrok v vrte zadnja leta, ko število otrok konstantno prekoračuje število prostih mest v javnih vrtcih, dokaj dolgotrajen, ob tem pa vsaka sprememba vpliva na končni rezultat (možnost vključitve otrok s čakalnega seznama), je vsaj do podpisa pogodb med vrtcem in starši, v praksi pa tako rekoč vse do začetka novega šolskega leta, situacija do te mere nepredvidljiva, da bi bili kakršnikoli konkretni zaključki preuranjeni in netočni. Zaradi tega vas bomo o številu otrok, vključenih v posamezne skupine oz. vrste oddelkov (I. starostno obdobje, kombinirani in II. starostno obdobje), natančneje seznanili v prihodnji številki Novic, ko bosta vrta posredovala končne podatke.

Spomin na čase, ko sta naša vrta delovala še na predhodnih lokacijah, v stavbah iz 70. let prejšnjega stoletja, in je v Račah (na posnetku) zadoščalo 5, v Framu pa 3 oddelki predšolske vzgoje; v času nastanka te fotografije se je razgibavala generacija, ki jelbo letos dopolnila 30 let – čestitamo!

Tedaj (predvidoma septembra) bomo lahko objavili tudi informacijo o stanju morebitnih čakajočih otrok, ki izpolnjujejo pogoje za vključitev v vrtec (najmanj 11 mesecev – starostni pogoj) in so prijavljeni na območju naše občine (ti imajo, v skladu s sprejetim pravilnikom, prioriteto pri točkovanju). Že sedaj pa vemo, da se bodo taki primeri, če ne že s 1. 9. 2019, pojavili vsaj tekom šolskega leta 2019/20. Staršem takih otrok smo primorani predlagati, da za svoje kratkohlavnike začasno varstvo poiščejo v katerem od prostih javnih ali zasebnih vrtcev izven naše občine oz. se odločijo zaupati komu, ki je v okviru samostojne dejavnosti registriran za izvajanje varstva otrok (to možnost subvencioniramo).

• **Ponovno bomo subvencionirali poletni tabor za otroke - strošek staršev le 20 EUR/teden**

Tabor za otroke, ki je bil med lanskimi poletnimi počitnicami v naši občini izveden prvič, se letos ponovno vrača – z istim izvajalcem (Svizec šport), a z daljšim

obdobjem trajanja in še pestrejšim programom dogajanj.

Pri tem se Svizec šport pojavlja v vlogi organizatorja, OŠ Rače kot partner v smislu zagotavljanja prostora (za dejavnosti, ki se ne bodo odvijale na prostem) in prehrane za udeležence, Občina Rače-Fram pa v vlogi dvotretjinskega sofinancerja izvedbe tabora za otroke iz naše občine.

V času od 8. julija do 23. avgusta 2019 (7 tednov) bo torej v občini Rače-Fram organizirano dnevno varstvo za otroke, ki ga bo mogoče koristiti vsak delavnik od 7. do 16. ure (z izjemo prazničnega 15. avgusta).

Tabor je namenjen otrokom, rojenim leta 2013 in starejšim, vključno do 15. leta starosti.

Poletni tabor je prioriteto namenjen otrokom iz občine Rače-Fram, v primeru prostih mest pa bo omogočena tudi vključitev otrok iz drugih občin.

Otroke bodo skozi celodnevno varstvo spremljali strokovno usposobljeni animatorji in učitelji.

Dnevi otrok na poletnem taboru bodo zapolnjeni z raznimi športnimi, ustvarjalnimi, kulturnimi in medijskimi vsebinami.

Prijave, ki jih zbirajo na naslovu izvajalca, je potrebno oddati čim prej oz. vsaj teden dni pred pričetkom posameznega termina.

V vsakem od aktualnih tedenskih terminov bo na voljo 45 mest. Vsak otrok je lahko v poletni tabor vključen največ 3 tedne.

Polna cena tabora je 60,00 EUR/teden, vendar bo strošek za otroke iz naše občine znašal le 20,00 EUR/teden, saj bo 2/3 potrebnega zneska za vsakega udeležene otroka na taboru, ki ima stalno prebivališče na območju Rač, Brezule, Podove, Sp. Gorice, Zg. Gorice, Ješence, Požega, Frama, Morja, Kopivnika, Ranč, Loke pri Framu, Planice ali Šestdob, izvajalcu zagotovila Občina Rače-Fram iz za te namene planiranih sredstev sprejetega proračuna za leto 2019. Za morebitne vključene otroke iz drugih občin bodo njihovi starši zavezani za plačilo polne cene (brez občinske subvencije).

Cena vključuje 5-dnevno varstvo, animacijo, kosilo, popoldansko malico, spletno galerijo fotografij in udeležbo na zaključni prireditvi (ne vključuje pa stroškov vstopnin ipd.).

Verjamemo, da bo poletni tabor tudi letos dobrodošel tako za otroke kot njihove starše, da bo posledično čim bolj obiskan in znova uspešno zaključen!

• **Našim dijakom in študentom zagotavljamo 400 EUR občinske žepnine letno**

Ne, ne želimo, da bi se moral v času izida poletnih Novic kdorkoli ubadati s šolskimi obveznostmi, kaj šele vnaprej skrbeti, kako bo v novem šolskem letu, a nekaj zadev je vendarle potrebno urediti prej, preden koledar obrnemo na september (začetek novega šolskega leta za dijake) oz. oktober (začetek novega študijskega leta za študente).

Ena izmed teh obveznosti je pravočasna oddaja vlog za občinsko žepnino za vse tiste dijake in študente, ki za uveljavitev tovrstne pravice, ki jo že vrsto let mladim priznava naša občina, izpolnjujejo razpisne pogoje (razpis za šolsko/študijsko leto 2019/20 objavljamo na straneh 2 in 3 tokratnih Novic).

Vse potencialne kandidate za uveljavitev občinske žepnine (ta bo upravičencem pripadala v višini 40,00 EUR mesečno, za 10 mesecev leta) prosimo, da pred posredovanjem vloge slednjo dosledno izpolnite in priložite ustrezna dokazila.

Tudi v šolskem letu 2019/20 bomo našim dijakom in študentom iz proračuna zagotovili 400 EUR občinske žepnine letno

Tiste, ki na osnovi razpisnih pogojev že sami ugotovite, da do občinske žepnine niste upravičeni (največkrat zaradi preseganja starostne meje za dodelitev), obveščamo, da v postopku reševanja vlog vse okoliščine, ki vplivajo na dodelitev te pravice, dosledno preverjamo in upoštevamo.

POZOR: vse vloge je potrebno v fizični obliki prinesiti (ne poslati po pošti!) na občino, ne rabi pa jih prinesiti vsak osebno (zanj lahko to stori tudi druga oseba, prav tako je dopustno, da ista oseba prinese vloge različnih prosilcev).

Vlagatelji bodo ob oddaji vlog dobili dokument - potrdilo o prejemu vloge in informacijo o dodeljeni šifri (vložni številki), ki jo je koristno shraniti, saj (zaradi varstva osebnih podatkov) skupni odločbi za dodelitev žepnin dijakom in študentom, ki ju bomo izdali in javno objavili, ne bosta glasili na imena in priimke, ampak se bo vsak posamezni upravičenec lahko prepoznal zgolj po dodeljeni šifri.

Vloge za dodelitev občinskih žepnin (te bodo od 20. avgusta 2019 dalje dostopne na sedežu Občine Rače-Fram in na naši spletni strani www.race-fram.si) bomo za dijake zbirali od 28. 8. do vključno 9. 9. 2019, za študente pa od 27. 9. do vključno 9. 10. 2019.

O upravičenosti do žepnin bo odločeno s skupnima odločbama (najprej za dijake, nato za študente), ki bosta v rokih, navedenih v razpisu, objavljeni tudi na naši spletni strani www.race-fram.si.

Upravičene vlagatelje prosimo, da z oddajo vlog ne prehitvate in seveda z njimi tudi ne zamujate.

Glede na dosedanjo prakso je pričakovati do 450 upravičencev, kar pomeni, da bomo za obdobje šolskega/študijskega leta 2019/20 iz občinskega proračuna za žepnine znova realizirali znatna sredstva (planirali smo 180.000 EUR).

Pripravila: Simona ANTOLIČ

Fotografijo gradu Rače iz zraka sta posnela in posredovala Monika in Andrej Krajnc; 24. 5. 2019

AKTIVNOSTI NAŠIH VRTCEV IN ŠOL

OŠ Rače - VRTEC RAČE

V vrtcu sta nas obiskala ...

... lutkar Marko Ujc

V petek, 29. marca 2019, smo si v igralnici skupine Sončki ogledali interaktivno lutkovno predstavo, ki jo je pod okriljem A-banke izvedel profesionalni lutkar, Marko Ujc iz Lutkovnega gledališča Maribor. Otroci so se seznanili s poučno zgodbo o ježku. Spoznali so, kaj ježek sploh počne in s čim se prehranjuje. Tako smo izvedeli, da ježki pridno nabirajo hrano, da so njihova najljubša hrana deževniki, polži, miške, ptičja jajca, gobe in koreninice. Zelo radi se posladkajo tudi z odpadlim sadjem z dreves (jabolka, hruške, slive).

Ježek v naši lutkovni predstavi je imel več gozdnih prijateljev (lisica, zajček, šoja), ki so si od njega izposojali hrano. Kmalu je tudi njemu začelo kruliti v želodčku, zato je želel sposojeno hrano dobiti nazaj. A kaj, ko so živali izposojeno hrano pojedle! Le prijazna šoja je vedela, da kar si sposodiš, moraš tudi vrniti. Tako so vsi skupaj ugotovili, da je pametno kaj prihraniti, da pozimi nisi lačen.

Otroci so se seznanili s pojmom in smislom varčevanja ter vračanja izposojenega.

Lutkar je v predstavo aktivno vključil vse otroke in obe vzgojiteljici, da smo družno sodelovali, nekateri najbolj pogumni pa so z naprstnimi lutkami odigrali vloge ježkovih prijateljev.

Zahvaljujemo se očetu naše deklice, ki se je z banko dogovoril za izvedbo poučne lutkovne predstave, A-banki pa za podarjenega ježka (hranilnik), naprstne lutke in pobarvanke za otroke. S podarjenimi lutkami smo v igralnici ustvarili nov stalni kotiček - ježkov kotiček, ki nas spominja na obisk lutkarja.

... pisatelj Andrej Predin

17. 5. 2019 nas je v okviru programa *Povabimo besedo* 2019 obiskal pisatelj Andrej Predin. Na obisku nam je predstavil svoja dela, poklic pisatelja ter nas seznanil s

procesom nastajanja zgodb za svoje knjige, ki jih piše za odrasle in otroke. Zelo doživeto in pristno nam je opisal, kje je dobil navdih za like, ki nastopajo v zgodbah o Mici in babici ter o Čebuli Grduli, za nameček pa nam je o tem povedal nekaj kratkih anekdot.

Otroke je zelo pritegnil s svojo duhovitostjo. Z veseljem so se vključevali v pogovor z njim in ga zavzeto poslušali. Tudi sami so se nato ob spodbudi našega gosta lahko preizkusili v vlogi pisateljev ter napisali in ilustrirali svoje izmišljene zgodbe. Zgodbe, ki so jih otroci pisali v dvojicah, so bile domiselne in raznolike. Na koncu srečanja so jih v skupini predstavili pisatelju, ki je pohvalil njihovo izvirnost. V zahvalo za njegov obisk smo mu podarili risbo z motivom iz njegove zgodbe Čebula Grdula in se poslovili z upanjem, da se še kdaj srečamo.

*Maja KANCLER,
Polona ŠIBILA in Nina PUŠENJAK*

70 igrivih let v vrtcu Rače

Vsaka časovna prelomnica usmeri naš pogled v preteklost, še bolj pa v prihodnost.

Pred sedemdesetimi leti so družbene razmere v našem kraju narekovalе potrebe po organiziranem varstvu otrok. Organizirano delo s predšolskimi otroki se je v Račah začelo že med drugo svetovno vojno. Leta 1949 se je vzgojno delo nadaljevalo v 'Domu igre in dela'.

Ker se je potreba po varstvu otrok iz leta v leto večala, smo leta 1971 v Račah dobili tri oddelčni vrtec, ki se je leta 1981 povečal za dodatna oddelka; s petimi oddelki smo pričakali tudi ustanovitev samostojne občine Rače-Fram (1994/95), kmalu za tem pa dočakali organizacijsko spremembo - odcepitev od Vrtca Vančka Šarha Maribor in priključitev k OŠ Rače, v sklopu katere sedaj že vrsto let delujemo kot enota. Leta 2011 smo se iz Nove ulice 5 preselili na novo (sedanjo) lokacijo in na Ulici Lackove

čete 19 pričeli kot 8-oddelčni vrtec, pred kratkim pa je Občina Rače-Fram aktivirala z investicijo dograditve treh novih oddelkov (in rekonstrukcijo kuhinje). Naj omenim, da že v šolskem letu 2018/19 delujemo z devetimi oddelki, s 1. 9. 2019 pa bo število oddelkov predšolske vzgoje poskočilo na deset, vendar bosta oddelka z najstarejšimi vrtčevskimi otroki začasno (do zaključka investicije v letu 2020) gostovala v sosednji – šolski stavbi.

Najbolj dragoceno, kar povezuje današnji čas z nekdanjim, pa je kultura našega vrtca. Ta se je vse od svojih začetkov do danes gradila na odnosu v najširšem pomenu te besede - od strokovno sodelovalnega odnosa med vzgojiteljicami do strokovno življenjskega do otrok in njihovih staršev. Tudi širše okolje tu ni izvzeto, saj je vrtec vedno sodeloval pri pomembnejših dogodkih v občini.

V tem obdobju se je spreminjal tudi vzgojno izobraževalni program vrtca in kar nekaj zaposlenih si je ob teh spremembah nabiralo strokovne izkušnje. Sedanji program se zdi najbolj po meri otrokom, staršem in vzgojiteljicam, ker omogoča postopnost, kreativnost, individualnost. Je odprt, razvijajoč in dostopen vsem, ki v njem sodelujemo.

Naš vrtec je vrtec pri osnovni šoli in to je prednost, ki jo želimo v prihodnje še bolj izkoristiti. Veliko je strokovnega sodelovanja in svetovanja med vzgojiteljicami in učiteljicami; nekatere dejavnosti in projekte vodimo vzporedno v obeh institucijah.

Naš vrtec ima zelo dobre materialne pogoje (zahvala Občini Rače-Fram) ter povezan in izkušen strokovni kader z jasnimi cilji. Je majhen in je prava oaza miru in ljubezni sredi begajočega življenja.

Letošnji visok jubilej, 70. obletnico delovanja vrtca, smo 22. maja 2019 obeležili s svečano prireditvijo, ki so jo pripravili otroci (skupaj z vzgojiteljicami) po motivih iz pravljice Pekarna Miš Maš.

Občinstvu so se predstavili otroci vseh skupin vrtca v Račah; na posnetku nekoliko večji (zgoraj) in najmlajši otroci (spodaj)

Veseli nas, da so se dogodka obeležitve 70-letnice udeležili tudi povabljeni gostje, ki so jim nastopi otrok vseh skupin našega vrtca narisali nasmeha na obraze.

Del gostov in drugih obiskovalcev prireditve
Vse foto: Mateja Dovnik, Simona Antolič

Bilo je res lepo doživetje!

Nina BREZNER,
vodja enote vrtca

*Ne zadovolji se z majhnimi izboljšavami ali nepomembnimi načrti, ki nikomur ne koristijo.
Načrtuj na veliko, delaj mogočne načrte.
Meri više, kot si skoraj drzneš.
O prihodnosti naslikaj veliko sliko.
In potem jo začni uresničevati.*

OSNOVNA ŠOLA RAČE

Projekt 'Pomahajmo v svet'

Na začetku šolskega leta 2018/19 smo se odločili, da se bodo prvošolčki pridružili projektu z naslovom *Pomahajmo v svet*. Gre za mednarodni projekt, v katerem smo se povezali z vrtcem iz Zagreba ter s šolo iz Litve.

Projekt je razdeljen na pet različnih tem (pet prstkov), ki jih moramo obdelati v nekem določenem obdobju. Ob zaključku teme izpeljemo video klic z določeno šolo ali vrtcem, kar je za učence še posebej zanimivo. Na ta način skušamo pri otrocih odpraviti strah pred govorom s tujci v tujem jeziku, kar pa se za nekatere učence lahko izkaže za velik zalogaj. Kljub vsemu se prav vsi iskreno veselijo dejavnosti, ki jih izvedemo v okviru projekta.

Da je bilo prvošolčkom lažje, smo se v začetku leta predstavili s skupinskim petjem pesmi v angleščini in nemščini. Seveda pa se nam vsem zdi izrednega pomena, da razširjamo tudi slovensko besedo, zato smo tako recitali kot tudi peli slovenske pesmi.

V naslednjih temah smo raziskovali naše in tuje družine ter način življenja. Ugotovili smo, da se otroci med seboj ne razlikujejo preveč. Vsi potrebujejo topel objem staršev in predvsem veliko igre.

Strah pred govorjenjem v tujem jeziku se je pri otrocih iz tematike v tematiko vidno manjšal in nekateri učenci so že upali samostojno povedati nekaj besed ali celo povedi v angleščini. Tisti, ki se pri tem niso dobro počutili, vseeno pa so želeli sodelovati, so govorili v slovenščini. Zanimivo je, s kakšnim veseljem so celotno dogajanje spremljali otroci na drugi strani ekrana.

V četri temi smo predstavljali našo občino. Učenci obeh oddelkov 1. razredov so si ogledali Belo dvorano v gradu in družno smo obiskali župana Branka Ledineka, ki nam je prijazno opisal svoje delo in predstavil nekaj zanimivosti o našem kraju in gradu v Račah.

Ob slovesu smo mu v zahvalo podarili naše izdelke – slike grba, ki so jih nekateri prvošolci narisali na risalni papir, drugi pa na les.

V naslednji, zadnji temi, bomo predstavljali našo državo (*ko nastaja in bo oddan ta prispevek, je ta dogodek še pred nami, v času izida poletnih Novic pa bo že izveden*). Imamo že veliko zamisli in idej, kako to storiti in se zadnjega klica že zelo veselimo in ga komaj čakamo. Vsekakor pa lahko povemo, da se bomo naučili našo himno in jo bomo ob klicu ponosno zapeli.

Sabina HOVNIK

Bistroumi 2019

V nedeljo, 19. maja 2019, je v Cankarjevem domu v Ljubljani potekalo srečanje izjemnih mladih umov. Društvo matematikov, fizikov in astronomov Slovenije (DMFA) je pripravilo prireditve Bistroumi 2019, na kateri so podelili priznanja članom olimpijskih ekip ter prejemnikom nagrad za uspeh na tekmovanjih iz matematike, fizike, astronomije, razvedrilne matematike in poslovne matematike. Na prireditvi so že petnajstič pognali verižni eksperiment, ki je že tradicionalni način promocije fizike in tehnične izobraževanja v Sloveniji.

Ker je letošnje leto jubilejno, so organizatorji povabili vse prejemnike zlatih priznanj na področju matematike, fizike in astronomije ter dobitnike Diamantnega Kenguruja. To priznanje prejmejo devetošolci, ki so vseh devet let dosegli bronasto priznanje na matematičnem tekmovanju Kenguru.

Na prireditve so bili povabljeni naslednji učenci OŠ Rače: **Tian Strmšek** (zlata priznanja iz matematike, fizike, astronomije in Diamantni Kenguru), **Maruša Gorkič** (zlato priznanje iz fizike in astronomije), **Tjaša Jelšek** (zlato priznanje iz astronomije in Diamantni Kenguru), **Nina Gorkič** (zlato priznanje iz astronomije) in **David Repolusk** (Diamantni Kenguru).

Od leve: David Repolusk, Maruša Gorkič, Tjaša Jelšek, Tian Strmšek, Nina Gorkič ter mentorici Romana Šabeder (astronomija in fizika) in Ana Tement (matematika)

Na slavnostno prireditve smo bili povabljeni tudi mentorji in starši.

Učenca naše šole, Tian Strmšek in Nina Gorkič, sta prejela še nagradi oziroma pohvalo. Tian je prejel nagradi za doseženo 1. mesto na državnem tekmovanju iz astronomije in doseženo 3. mesto na državnem tekmovanju iz fizike, Nina pa posebno pohvalo za 6. mesto na državnem tekmovanju iz astronomije.

Tian Strmšek in Nina Gorkič sta tekmovala tudi na mednarodni Sanktpeterburški astronomski olimpijadi, kjer je Tian že drugo leto zapored dosegel bronasto medaljo.

Ob takih izjemnih uspehih lahko našim prizadevnim učencem le zaploskamo in iskreno čestitamo.

Romana ŠABEDER in Ana TEMENT,
mentorici

OSNOVNA ŠOLA FRAM

Prvoaprilski kulturni šok

Na prvoaprilski dan smo na šoli izvedli pravi kulturni šok. Pestremu kulturnemu programu je prisostvoval povabljenec - bobnar skupine Elvis Jackson, Marko Soršak-Soki, in to s prav posebnim namenom. Že pred dobrim letom sem namreč z njim stopila v kontakt v zvezi z dobrodelnim projektom 20 za 20, v okviru katerega lahko šole pridobijo glasbila za šolske ansamble. Kot 110. šoli zapovrstjo je uspelo tudi nam in postali smo bogatejši za bobne ter bas kitaro z ojačevalcem. Učiteljica glasbene umetnosti, Dora Ožvald, tako že sanja o šolski rock skupini.

Letošnji prvoaprilski dan je bil na OŠ Fram dan presenečenj in veselja • foto: Tadej Sternad

O dogodku so poročali v dnevniku Večer (novinarica Barbara Bradač), posnetek dogajanja je bil predvajan tudi na Net TV (prispevek si lahko ogledate na spletni povezavi: <https://www.facebook.com/watch/?v=280813159511857>).

Razveseljivo dejstvo je tudi, da smo ob izročitvi glasbil postali del dokumentarnega filma, saj režiser Rudi Uran snema dokumentarec o Sokiju, zato se nam je na prireditvi pridružil ter dogodek posnel.

Pomemben del zgodbe so (poleg predanega glasbenika) tudi nekateri starši, ki so nesebično priskočili na pomoč in nam omogočili to bogato pridobitev (**odvetniška družba Živko in Purg O.P. d.o.o., notarka mag. Darinka Kobalej Šteharnik** ter **Gradbeništvo Repnik Jože d.o.o.**). Kot vselej, pa tudi tokrat ne bi šlo brez finančne pomoči **Občine Rače-Fram** in njenega prvega moža, župana Branka Ledineka, ki nam ob tovrstnih podvigih vselej stoji ob strani.

Naj omenim še, da je Sokijeva dobrodelnost pobožala tudi naše brbončice, saj je otroke po prijetnem glasbenem presenečenju razveselil še s svojim brezglutenskim, naravnim sladoledom (v sodelovanju s podjetjem Stork).

Iskrena hvala vsem, tudi vodstvu šole, učiteljem, ostalim delavcem šole in učencem, ki z dobro voljo in pozitivnim pristopom vselej pripomorejo k odmevni promociji šole in kraja. Lepo je biti del zgodb o uspehu.

Simona NAPAST

Matic z Nevihto navdušil v Banja Luki

Na Osnovni šoli Fram si prizadevamo, da našim učencem ponudimo raznolike dejavnosti, da jih spodbujamo pri razvoju njihovih talentov in jim z različnimi natečaji omogočamo, da jih izkažejo tudi izven šolskega prostora.

Učenec 2. razreda, Matic Golob, je tako v šolskem letu 2018/19 pod mojim mentorstvom sodeloval na 13. mednarodnem pesniškem natečaju Dječije carstvo v Banja Luki.

Mladi pesnik se je uvrstil med 70 najboljših (izmed več kot 6000 prijavljenih). Finale tekmovanja je potekalo 18. in 19. aprila 2019 v Banja Luki.

Matic je svojo pesem Nevihta predstavil več kot odlično in si s tem zaslužil posebno nagrado strokovne komisije. Čestitamo!

Posebna zahvala gre tudi Občini Rače-Fram za donatorski prispevek, ki je pokrila stroške potovanja v Banja Luko, kar je bilo zelo dobrodošlo.

Anja LIPUŠ

Framski mladinci zlati

Za mladinski pevski zbor OŠ Fram je bilo preteklo obdobje zelo pestro, polno vaj in lepih doživetij.

Na območni reviji so si pevci v lanskem letu pripeli možnost sodelovanja na regijskem tekmovanju, kar nas je gnalo naprej – s ciljem, da bi se navedenega tekmovanja res lahko udeležili. Aprila smo izvedeli, da se nam je želja uresničila in da smo na tekmovanje sprejeti.

Sledile so vaje, vaje in ponovno vaje.

10. in 11. 5. 2019 smo preživeli zelo produktivna dneva na ČŠOD Planinka, kjer smo vadili in pilili revijalni oz. tekmovalni program. Letos smo posegli po zahtevnejših partiturah, kot je, denimo, skladba mariborske skladateljice Tadeje Vulc *Love, ljubezen, amore*, ki je bila lani izbrana za skladbo državnega tekmovanja pevskih zborov v Zagorju.

Iz naših ust so zveneale tudi belokranjska ljudska *Zeleni Jurij* in *Žitni klas* (avtor Pavle Dolenc), ki so si jo zaželeli kar učenci sami. Za dobro dikcijo pesmi je poskrbela

Simona Napast. Na intenzivnih vajah pa seveda nista manjkala niti harmonika in klarinet. Devetošolca Martin in Simon sta poskrbela, da smo tudi v pavzah prepevali.

13. 5. 2019 smo se udeležili revije pevskih zborov v dvorani Union. Nastop je bil suveren in dober, vendar smo vadili še dalje. Strokovna ocenjevalka Danica Pirečnik nam je pred tekmovanjem dala še zadnje napotke, ki smo jih pridno upoštevali.

Končno je nastopil 18. maj 2019 in z njim regijsko tekmovanje izbranih otroških in mladinskih pevskih zborov Štajerske in Pomurja. Na gimnaziji Ptuj, kjer je tekmovanje potekalo, je seveda bilo prisotne nekaj treme, a je ta, ko smo stopili na oder, kar čudežno izpuhtela.

Naš nastop je bil po mnenju publike zelo energičen in prepričljiv, strokovne ocenjevalke tekmovanja – Danica Pirečnik, skladateljica Tadeja Vulc in Anka Jazbec – pa so MPZ OŠ Fram dodelile **zlato priznanje**.

Vsem pevcem iskreno čestitam za ves trud, delo in uspeh. Najlepša hvala korepetitorki - učiteljici Tadeji Antončič ter učiteljicam in učitelju, ki so nas spremljali na tekmovanje, revijo, intenzivne vaje. Prav tako velja zahvala staršem za njihovo podporo, celotni OŠ Fram pa za razumevanje iz spodbudo. Veseli nas, da imamo tudi podporo Občine Rače-Fram, ki ji dolgujemo zahvalo za plačilo prevoza in nakup novih majic z enotnim motivom.

Dora OŽVALD

Obisk Ivana Sivca

Ponedeljki so po navadi osovraženi, polni slabe volje in zaspanih pogledov. Našo čemernost pa je že zjutraj pregnal poseben gost, ki zase pravi, da se le redko predaja občutku brezvoljnosti, saj ga vsak dan znova napaja s pozitivno življenjsko energijo in ljubeznijo do novih doživetij.

Ivan Sivec, naš najbolj ploden in studiozen, predvsem pa bran pisatelj, nam je vsem prisotnim s hudomušnimi zgodbami na ustnice zvalil nasmeh, z malce resnejšimi pa nam odprl oči in potrkal na srce. Tega našega literata, ki je napisal kar 155 knjig in 3000 pesmi, so preko filmov in njegovih slikanic, pesmi in romanov spoznavali učenci od 1. do 9. razreda, iz njegovih rok pa 'naj' bralci prejeli knjižno nagrado za prizadevno branje tekom leta.

Pisatelj Ivan Sivec med mladimi

Vzporedno s seznanjanjem s pisateljevim delom so potekale še ostale dejavnosti, ki so dan naredile bogatejši. Posebno delo so opravljali v 4., 5. in 6. razredu, kjer so se ukvarjali z danes znanimi ljudmi, ki pa so nekoč bili plahi, ne(pri)ljubljeni, nezna(t)ni. Tovrstno raziskovanje in poglabljanje v njihove zgodbe jim je dalo vedeti, da se je vedno treba boriti ter zaupati vase in v svoje sposobnosti, saj se v vsakem skriva tisto nekaj, posebno in edinstveno.

Člani Društva za boljši svet so s predstavo o vrednotah v šoli otroke razživel, po drugi strani pa so osmošolcem gostje iz Amnesty Internationala predočili pravice, ki so marsikje po svetu kršene in neupoštevane, in jih kar malce prizemljili glede na njihovo lagodno življenje.

*'Sprehod' po zaporu s pametnimi očali
(Amnesty International Slovenija)
Foto: Tadej Sternad*

Da smo toliko dejavnosti sploh lahko izvedli, gre velika zahvala šolskemu skladu, ki je povrnil stroške vsem našim gostom. Člani odbora ŠS se vselej pozitivno odzovejo na naše prošnje, zaradi česar lahko učencem omogočimo dodatek k že sicer kvalitetnemu in raznovrstnemu preživljanju šolskih ur.

Simona NAPAST

Zaključek natečaja

Kulturno naravoslovno društvo Naša zemlja je za šolsko leto 2018/19 razpisalo literarni, likovni in fotografski natečaj *Moja občina - ali te poznam?* Na natečaj je prispelo 2000 izdelkov. Sodelovali so učenci osnovnih in dijaki srednjih šol v Sloveniji, pa tudi šole s slovenskim učnim jezikom v zamejstvu. Zaključna prireditev je bila 6. junija 2019 v Ljubljani in sicer v veliki dvorani Državnega zbora Republike Slovenije.

V prestolnico so bili povabljeni devetošolci in dijaki z mentorji. Prireditev je odlično povezovala devetošolka OŠ Fram, Alja Bergauer. Udeležence je pozdravil predsednik Državnega zbora RS, mag. Dejan Židan. V svojem nagovoru je poudaril, kako pomemben je jezik za narod.

Slovenci smo majhen narod. Samo dva milijona nas je. Če jezika ne uporabljáš, počasi izumira. Naš jezik je osnova slovenskega naroda. V trenutku, ko pozabiš svoj jezik, te kot naroda ni več. Zavedati se moramo, da je jezik osnova kulture in ga je treba ohranjati. Poudaril je tudi, da Slovenci nadpovprečno cenimo svojo kulturo.

Na literarnem natečaju so sodelovale devetošolke Alja Bergauer, Lara Lah, Neva Potočnik, Eva Uranjek ter četrtošolke Zala Badrov in Špela Kure. Udeleženke smo bile ponosne, ko je mag. Dejan Židan povedal, da je naš sosed, saj je obiskoval OŠ v Račah. Ko nam je podelil priznanja, je z nami prijazno pokramljal.

*Od leve: Jožica Ravš - mentorica, Neva Potočnik,
Lara Lah, Alja Bergauer, mag. Dejan Židan*

Pesmi Lare Lah in Eve Uranjek sta bili sestavni del programa na zaključni prireditvi.

DOM
(Lara Lah)

*Nekje v kotičku tega velikega sveta
stoji hiška, kjer sem doma.
Hiša ljubezni in srca,
kjer je prostora več kot za dva.*

*Cerkev na hribu,
potoček šumi.
Ptiček iz gozda,
mlin se vrti.*

*Vonj po domu spremlja me zdaj med ljudmi,
ki v mestu hitijo mimo.*

*Mimo mene brez vsakršne vneme,
brez veselja, brez volje in smeha.*

*Vonj me tja domov vleče,
kjer so leta moje sreče.*

Zanimivo si je bilo gledati del notranjih prostorov slovenskega parlamenta. Stavba je stara 60 let in je zgrajena iz štirinajstih vrst slovenskega kamna.

To je bil dan, ki bo še dolgo odmeval v nas.

Jožica RAVŠ

Branje in petje sta zabava in užitek

• Pilotni bralni projekt GG4U

Kako navdušiti odraselnike za branje? Kako med knjižne platnice pritegniti odraščajoče fante in dekleta, ki se jim knjiga vse bolj izmika? Kako knjigo postaviti ob bok digitalnim medijem?

Ker se pri založbah Malinc in KUD Sodobnost International že več let ukvarjajo s projekti, ki skrbijo za bralno kulturo, so se v letošnjem šolskem letu odločili, da pripravijo skupen projekt. Tako je nastal GG4U (Good Game for You), Odprta knjiga, ki je namenjen predvsem starejšim učencem tretjega triletja. Projekt je bil zabaven in je potekal kot igra, s povezovanjem tako spletnih medijev in socialnih omrežij kot knjig. Osrednjo vlogo je pri tem imela šolska knjižnica, kjer so se tekmovalci družili, reševali zastavljene naloge in o prebranih štirih književnih delih izmenjali mnenja.

Na naši šoli sta se na tekmovalno bralno zabavo prijaviли ekipi sedmošolk (pod mojim mentorstvom), in sicer Svobodne bralke (Špela Pepelnik, Maja Voglar Rodošek, Minka Babič in Nika Mišak) ter Bestike (Eva Lah, Maša Belas, Nika Barber in Manca Karo). Pridne bralke so snemale videe, pisale intervjuje, označevale književne osebe, na FB in Instagram profilu pa zbirale sledilce in všečke. Med njima je od začetka do konca vel tekmovalni duh, kar se jim je na koncu izplačalo, saj sta obe ekipi zasedli prvi dve mesti med vsemi slovenskimi skupinami.

Naše udeležence tekmovalne bralne zabave z mentorico

11. junija 2019 so jim tako organizatorji v sklopu celodnevnega bralnega seminarja 'Knjige nam pomagajo, da ne hitimo' v Stari mestni elektrarni v Ljubljani podelili priznanja, ekipi Bestike pa še posebno nagrado – jesenski izlet in pustolovščino v vetrovniku v Logatcu. Dan pa si bodo zagotovo zapomnile po ustvarjalni delavnici s priznanim litvanskim ilustratorjem in pisateljem Kęstutisom Kasparavičiusom, s katerim so družno pobarvale velikansko žirafo.

• Otroci pojejo slovenske pesmi in se veselijo

11. junija 2019 je na OŠ Ljudski vrt potekala finalna prireditev *Otroci pojejo slovenske pesmi in se veselijo*. Med izvrstnimi pevkami in pevci je bila tudi naša sedmošolka Manca Karo, ki je svoj nastop izvedla z izjemno natančnostjo in prodornim glasovnim razponom.

Nikdar sonce ni tako žarelo, nikdar se jutro tako ni vnelo, morje tako bučalo in polje tako dišalo, a se ji kljub temu med hudo konkurenco ni uspelo prebiti med prve tri, je pa zagotovo naša zmagovalka in se že veselimo njenega novega podviga v naslednjem šolskem letu.

Simona NAPAST

NAŠI POSLOVNI PARTNERJI IN DRUGI ZA VAS

UPRAVNA ENOTA MARIBOR

Od 1. 7. - 13. 9. 2019 krajevni uradi na območju UE Maribor zaprti

Spoštovani, sporočamo vam, da v času od 1. 7. 2019 do 13. 9. 2019 krajevni uradi na območju Upravne enote Maribor (torej tudi KU Rače) ne bodo poslovali.

V Upravni enoti Maribor želimo tudi v poletnih mesecih zagotavljati kvalitetne storitve za naše stranke. Žal pa lahko zaradi manjšega števila uslužbencev te storitve zagotavljamo le na sedežu upravne enote.

Upravna enota Maribor prosi, da v času, ko krajevni uradi ne bodo poslovali, občani koristijo naše storitve na sedežu upravne enote (UE Maribor, Ulica heroja Staneta 1).

Uradne ure upravne enote bodo nespremenjene: v ponedeljek, torek in četrtek od 8.00 do 12.00 in od 13.00 do 15.00, v sredo od 8.00 do 12.00 in od 13.00 do 18.00 ter v petek od 8.00 do 13.00.

Od 16. 9. 2019 dalje bodo krajevni uradi poslovali po enakem urniku, kot so poslovali pred poletjem.

Vljudno prosimo in se zahvaljujemo za razumevanje.

*dr. Bojana ZADRAVEC,
v. d. načelnice*

DOM DANICE VOGRINEC MARIBOR

Medgeneracijski center DANica Rače-Fram živi!

MGC DANica Rače-Fram deluje drugo leto in presodila sem, da je to ravno pravi čas za izvedbo kratke ankete o zadovoljstvu med uporabniki. Priznati moram, da sem se zelo razveselila pozitivnih povratnih informacij.

Namen ankete je bil ugotoviti, kaj posameznikom osebno pomeni obiskovanje centra, katerih dejavnostih se največkrat udeležujejo, kakšnih vsebin si še želijo, kaj je prisotnost medgeneracijskega centra doprinesla v njihova življenja ter, ali v občini Rače Fram obstaja realna potreba po takšnem centru.

Vsi so navedli, da je formiranje takega centra, kjer se lahko ljudje med seboj povezujejo in ohranjajo medsebojne stike, vsekakor dobrodošla pridobitev za občane. Zavedajo se, da se mnogo oseb, predvsem starejših, preveč zapira med štiri stene in dneve preživlja v samotni in osamljenosti, kar ne prinaša nič dobrega. Prav MGC pa nudi priložnost, da se človek odpravi od doma, sreča znanca, prijatelja oz. postavi temelje za nove medčloveške vezi.

Iz anket je razvidno, da uporabnikom MGC ogromno pomeni. To utemeljujejo z obrazložitvijo, da gre za čudovito popestritev družabnega življenja v Račah, za druženje, zabavo, smeh, pogovor, sprostitve, ohranjanje psihofizične kondicije, učenje ter navezovanje stikov s sorodnimi dušami in drugimi zanimivimi ljudmi. Z obiskovanjem centra prijetneje in koristneje izrabljajo svoj prosti čas, njihovo življenje je postalo pestrejše in vedrejšje, imajo večjo motivacijo za učenje tujih jezikov in pridobivanje drugih znanj, veseli so pretoka in izmenjave informacij, izboljšala sta se tako njihovo počutje kot samopodoba, saj so spoznali, da so lahko še vedno koristni člani družbe in kot taki, kljub starosti, aktivno vključeni vanjo in preko različnih dejavnosti ter izmenjave znanj in izkušenj povezani tako s svojo kot tudi z mlajšimi generacijami. Zato ne preseneča njihova želja, da MGC še naprej deluje in napreduje. Da je temu res tako, priča tudi

podatek, da se bomo kmalu (na njihovo željo) odpravili na potep v Sevnico in njeno okolico (Šentrupert, Otočec), po tem 'končnem izletu' pa si tudi mi privoščili počitnice.

Z našimi aktivnostmi (tuji jeziki – angleščina, italijanščina, nemščina ter telovadba, igranje kart, delavnice ročnih del, predavanja z različnih tematskih področij, reševanje križank, učenje uporabe računalnika, pametnega telefona, slikarske delavnice, brezplačno socialno svetovanje, brezplačno pravno svetovanje, brezplačna psihološka pomoč) bomo znova nadaljevali v jesenskem času.

Še prej pa zgovoren zapis ene izmed uporabnic MGC DANica Rače-Fram, ki mu sledi nekaj foto utrinkov.

»Sem Marija Hudopisk. Rojena sem bila v Murski Soboti. Po mamini strani sem Račanka, po očetovi Prekmurka. V Rače smo se preselili, ko sem bila stara sedem let. Po osnovni šoli sem se izučila za rezkarko v TAM, nato pa kmalu odšla v Nemčijo, kjer sem spoznala svojega moža in si z njim ustvarila družino. Po 35 letih sva se vrnila v Rače.

Leta 2017 se je v naši občini odprl medgeneracijski center, v katerem so se odvijale razne dejavnosti, med njimi tudi učenje angleščine. S slednjo sem se sicer srečala že v osnovni šoli, a sem z leti veliko besed pozabila, zato sem se odločila, da znanje osvežim.

Takrat je veliko soudeleženk angleškega tečaja govorilo, da je škoda, da ni na voljo še možnosti učenja nemščine.

To me je spodbudilo k razmisleku o tem, da bi mogoče poskusila svoje tovrstno znanje deliti s 'sošolkami' v MGC. Rečeno – storjeno. Z Melito Šmid, ki jo odlikujejo srčnost, zaupanje in trud, sva se dogovorili vse potrebno in s tečajem sem začela v septembru 2018. Odziv je bil in je res velik - vsako sredo prihajata dve skupini. Imamo se zelo lepo, učencem je moje podajanje znanja všeč in vsi smo zadovoljni. Obe skupini moram zelo pohvaliti, saj se vsi tečajniki trudijo in redno prihajajo na naše urice. Nemščina jim ni bila čisto tuja, zato so svoje znanje samo nadgradili in izpopolnili in že lahko tekoče komuniciramo.

Zelo sem vesela odločitve za ta korak sodelovanja; v MGC, ki je odlična ideja, se pojavljam v dveh vlogah – po eni strani znanje iščem in prejemam, po drugi strani ga posredujem drugim. Na račun obojega sem pridobila nove prijateljice, ki jih verjetno brez teh aktivnosti v mojem življenju nikoli ne bi bilo. Po poletnih počitnicah vsekakor nadaljujem in vesela bom tudi novih učencev.«

Nekaj oddiha za fotografiranje med sproščenim učenjem nemščine

Telovadba v DTV Partizan Fram poteka pod vodstvom fizioterapevte

Ponovno se srečamo na **praznovanju 2. rojstnega dne** Medgeneracijskega centra DANica Rače-Fram, ki bo v petek, **20. septembra 2019**. Vljudno vabljeni vsi, ki že ali še boste obiskovali naš/vaš center, ki je namenjen vsem generacijam.

Melita ŠMID,
vodja Medgeneracijskega centra DANica Rače-Fram

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

AZ andragoški zavod
ustanovljen leta 1992

ANDRAGOŠKI ZAVOD MARIBOR-LJUDSKA UNIVERZA

- **Svetovanje o možnostih izobraževanja in učenja:** Andragoški zavod Maribor-Ljudska univerza ima dolgo tradicijo na področju informiranja in svetovanja o izobraževalnih možnostih odraslih. Svetovanje poteka v obliki osebnega obiska, telefonskega pogovora ali informiranja preko elektronske pošte (svetovanje@azm-lu.si). Vsebina svetovanja se nanaša na možnosti zaključka izobraževanja, prekvalifikacije, pridobivanja novih znanj, tudi testiranja znanja tujih jezikov, pogovorov na temo pristopa k učenju, tehnik učenja ipd. Svetovanje je zaupno, strokovno in nepristransko.
- **Brezplačno do osnovnošolske izobrazbe:** Program osnovne šole za odrasle je prilagojen tako, da lahko v enem šolskem letu zaključite dva razreda. Odrasli lahko tako brez preglavic zapolnite to vrzel v življenju, mladi pa nadomestite izgubljeno ter se po končanem osnovnem šolanju vpišete v srednješolsko izobraževanje. Prijave zbiramo za zimski semester šolskega leta 2019/2020, sicer pa je vpis v program mogoč tudi med šolskim letom.
- **Središče za samostojno učenje:** V središču za samostojno učenje AZM-LU lahko s pomočjo računalniških programov obnavljate in nadgrajujete znanje tujih jezikov, se učite slepega desetprstnega tipkanja, osnov računalništva ipd. Nudimo vam tudi pomoč pri iskanju splošnih informacij, pomoč pri pripravi europass življenjepisa ipd. V središču vam na pomoč priskoči usposobljeni mentor.

Svetovalna dejavnost, samostojno učenje in izobraževanje v osnovni šoli za odrasle so brezplačni, saj navedene projekte financira Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Aktivnosti se izvajajo v prostorih Andragoškega zavoda Maribor-Ljudske univerze, na Maistrovi ulici 5 v Mariboru. Za dodatne informacije lahko pokličete Informacijsko pisarno AZM-LU: 02/234-11-11 ali 041-372-273. Več informacij: www.azm-lu.si.

Alenka SAGADIN MLINARIČ

MARIBORSKA RAZVOJNA AGENCIJA

SIO-MRA-2018-19

Priprava in izvedba podpornih storitev pri zagonu, razvoju in rasti inovativnih podjetij

Mariborska razvojna agencija izvaja projekt SIO-MRA-2018-19 v času od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2019. Projekt je namenjen **inovativnim potencialnim podjetnikom**, ki potrebujejo podporo procesu poslovne ideje, preverbi poslovne ideje in načrtu njegove uresničitve ter **novim in obstoječim podjetjem s potencialom hitre rasti 'start up'**, ki potrebujejo podporo pri odpravljanju ovir pri razvoju in rasti.

• V okviru projekta se izvajajo številne aktivnosti:

- Promocijsko-motivacijski dogodki:** predstavljene so vsebine s področja podjetništva, primeri dobrih praks ter poslovno mreženje med podjetniki ter med podjetniki in drugimi poslovnimi partnerji.
- Informiranje in svetovanje:** posamezniki prejmejo individualno svetovanje pri preverjanju poslovne ideje, ki jim pomaga pri nadaljnjih poslovnih odločitvah.
- Tematski dogodki:**
  - Izvedba podjetniške šole:** na štirih zaporednih delavnicah prejmejo udeleženci poglobljeno usposabljanje o osnovnih področjih, pomembnih za razvoj in zagon inovativnih poslovnih idej (ustanovitev podjetja, poslovni načrt, strateški marketing, poslovni modeli, finančno poslovanje).
  - Podjetniške delavnice:** delavnice na teme s področja aktualnih razvojnih trendov (pametna specializacija, blockchain tehnologije, industrija 4.0).
- Mentorske aktivnosti:** zajemajo poglobljeno individualizirano delo s predstavniki ciljnih skupin. Notranji in zunanji mentorji zainteresiranim posredujejo potrebna znanja in jih usmerjajo k oblikovanju učinkovitega poslovnega modela ter izboljšanju poslovanja.
- Svetovanje ekspertov:** eksperti na posameznih specifičnih ekspertnih področjih s svojimi specialnimi znanji nudijo podjetjem ustrezno podporo pri razvoju njihove dejavnosti.

• Koristi sodelovanja v projektu:

- Proces preverbe poslovne ideje oz. posameznika (namen ustanovitve podjetja).
- Podpora obstoječim podjetjem s potencialom hitre rasti 'start-up'.
- Predstavitve dobrih praks.
- Poslovno mreženje. Novi kontakti, povezave, partnerstva.
- Udeležba na podjetniški šoli in na drugih tematskih dogodkih.
- Pomoč in podpora izkušenih mentorjev.
- Strokovna individualna svetovanja.
- Izkušnja, ki bo omogočala osebni in podjetniški razvoj.
- Pridobivanje pomembnih podjetniških veščin.

• Prijava na individualno svetovanje in sodelovanje pri naboru podjetniških idej:

Mariborska razvojna agencija, mag. Danijela Kocuvan, tel.: 02/333-13-12 in e-pošta: sio@mra.si.

Aktivnosti Mariborske razvojne agencije v okviru operacije SIO-MRA-2018-19 sofinancirata Republika Slovenija in Evropska unija iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Operacija se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, prednostne osi: 3 Dinamično in konkurenčno podjetništvo za zeleno gospodarsko rast.

mag. Danijela KOCUVAN,
vodja projekta

BOTANIČNI VRT TAL 2000: »Otroke povezujemo z naravo!«

V botaničnem vrtu Tal 2000 sta, poleg botaničnih in geoloških vsebin, zadnja leta na voljo še pravljčni deželi. Poimenovani sta po vitezu Parzivalu iz istoimenske pesnitve, ki je najpomembnejša nemška literarna stvaritev v srednjem veku. Pesnik v njej omenja kraje na Spodnjem Štajerskem oz. kraje iz neposredne bližine vrta.

Kaj se dogaja v pravljčnih deželah?

• **Parzivalova dežela zakladov**

V Parzivalovi deželi zakladov se prepletata nadobudno raziskovanje in spoznavanje življenja vitezov. Na nekaj sto kvadratnih metrih se otroci preselijo v povsem drug svet. Pot, ki poteka po sredini dežele (parzival = sredina, srednja pot), vodi do vhodov v rudnike, kjer otroci, ki postanejo v pravljčni deželi vitezi in princese, raziskujejo in iščejo različne zaklade. To so minerali, rude, jantar in fosili. Zadnja postaja je viteški tempelj, kjer se vitezi in princeske v trdi temi kalijo, saj vemo, da so bili vitezi neustrašni in pogumni. Najdene 'zaklade' lahko odnesejo domov.

• **Parzivalovo jezero**

Gre za nadaljevanje zgodbe o vitezu Parzivalu, ki v svoji pesnitvi sicer omenja 'jezero v gori', s čimer je prav gotovo mislil Boč in jamo Belojačo, ki se nahajata v tukajšnji bližini.

Ob robu jezera so pomoli in klopi. Tukaj lahko obiskovalci posedijo in uživajo ob ptičjem petju tako rekoč sredi gozda. Otroci lahko v jezeru lovijo ribe. Ker gre za pravljčno deželo, je tudi oprema temu primerna. Ribiške palice so takšne, s kakršnimi so nekoč lovili ribe v bližnjih potokih. Vsekakor to pomeni svojevrstno doživetje za otroke, ki ob učenju veščin lovljenja rib spoznavajo pestrost ribjega sveta v sladkih vodah.

Na koncu si privoščimo še jabolka in krompir iz žerjavice, ki ob dodatku parzivalovih posipov zelo teknejo. Poseben čar ima druženje ob ognju, popestreno z glasbo, za katero skrbijo ptice na širnem nebu in žabe, ki živahno regljajo v idiličnem naravnem okolju.

NAJBOLJŠE

OTROŠKE
ROJSTNODNEVNE
ZABAVE

BOTANIČNI VRT
TAL 2000

VSE DNI V TEDNU

Atropa, Roman Hergan s.p.

Informacije: info@atropa.si | 041 572 385

Več informacij o tovrstnih druženjih in otroških rojstnodnevni zabavah lahko dobite na tel št. 041 572 385 in preko e-pošte info@atropa.si. Najdete nas tudi na FB: Botanični vrt Tal 2000 in Parzivalova dežela zakladov.

Spletna stran: www.atropa.si.

Vsi in vselej prijazno vabljeni!

Roman HERGAN

LOKALNE MINI IN MAKSI ZANIMIVOSTI

Poslovili so se stari topoli v grajskem drevoredu

Nižinski grad Rače (datira v 16. stoletje), ki je lociran sredi našega istoimenskega občinskega središča in najštevilneje naseljenega kraja v občini Rače-Fram, sodi med kulturno dediščino posebnega pomena. Odkar sta urejena in redno vzdrževana tako veličasten objekt kot njegova spremljajoča okolica, sta lastniku (naši lokalni skupnosti) upravičeno v ponos, enako pa velja tudi za krajane Rač in ostale občane.

V letošnjem poznopomladnem času smo tako z zanimanjem in kančkom nostalgije spremljali slovo starih topolov, ki so se vedno bolj debelili, čedalje višje vzpenjali proti nebu, blagozvočno šelesteli z listnatim bogastvom, v obliki drevoreda nudili mogočno spremstvo številnim mladoporočencem, svatom in drugim sprehajalcem ter na severozahodni strani grajskega kompleksa (vsaj sedem desetletij (po pričevanju starejših občanov Rač) pokončno kljubovali vsem vremenskim neprilikam.

Ko je postalo jasno, da zob časa tudi tem drevesom ne prizanaša, se nismo obotavljali. O tem, da sta bili zaradi trhlosti notranjosti debla in posledične nevarnosti, da bi pod težo starosti klonili sami, preventivno odstranjeni najbolj prizadeti drevesi, smo poročali že v Novicah št.74 (junija 2017). No, konec letošnjega marca pa so bili najprej požagani, nato pa izruvani še ostali (votli) topoli v grajskem drevoredu.

Stari topoli so postali nevarni, zato smo naročili njihovo odstranitev

Sedaj je drevored že pomlajen z novimi drevesi (prav tako topoli)

Glede na to, da bo v času izida te številke Novic poletje na vrhuncu, upamo, da tudi na vaši zelenici premorete kakšno drevo, pod katerega je prijetno sestiti in vam v prostem času nudi luksuz posebne vrste - debelo senco.

S. A.

*Nikoli ne smemo obupati nad našimi najdrznejšimi sanjami in velikimi upanji.
Resda zna biti pot kamnita in zavita, toda svet pričakuje tisti posebni prispevek,
za katerega je bil nekega dne ustvarjen in na ta svet rojen prav vsak izmed nas.*

Turistični tokovi - zanimive pobude v Framu

Pomladni zajtrk v gostilni Framski hram

Sončno 13-aprilsko jutro 2019 in rimski: »Ave« pred zajtrkom v Framskem hramu, Peter Založnik (vodja Varuhov Zlatega studenca) v novi opremi rimskega legionarja, prisotni predstavniki Društva za razvoj Gremo naprej ter predstavniki Občine Rače Fram.

13. 4. 2019 nas je v Framskem hramu pozdravil in stražil rimski legionar

Ob izjemno všečno in nikakor zgolj vsakdanje pogrnenih mizah čakamo na bodoče turistične vodnike, ki bodo imeli del praktičnega usposabljanja pred izpitom za pridobitev licence za turističnega vodnika.

Pripravljeni so še propagandno gradivo o kraju in občini, knjige Josipa Jurčiča z naslovom Ivan Erazem Tattenbach ter ekran za predvajanje predstavitev filma z atributi Framu.

Gostje z majhno zamudo prispejo. Iz različnih koncev Slovenije so. Ni mogoče spregledati, da jih že prvi vtis osupne in navduši. Že kmalu kar dvajset bodočih vodnic in vodnikov (ob spremstvu profesorjev in vodje Štajerske turistične zveze, Janeza Ribiča) z zanimanjem in navdušenjem spremlja izjemno bogato in pestro predstavitev 'Vodenje po Framu', ki jo zelo živo in z obilico slikovitih poudarkov interpretira lastnica Gostišča Framski hram, Petra Polanec, ki s tem nastopom ob kulinarčno originalnem zajtrku opravi del praktičnega izpita za pridobitev licence za lokalnega vodnika.

Dr. Vlasta Stavbar predstavi Zlati studenec, aktivnosti Društva za razvoj Gremo naprej iz Framu ter sodelovanje z učenci in učitelji v Osnovni šoli Fram. Ponosno pove, da društvo po novem razpolaga z opremo za pet rimskih legionarjev in da sedaj Varuhi Zlatega studenca v svoje vrste vabijo posameznike, ki si želijo na tak način prispevati k ohranjanju kulturne dediščine in promociji krajevne zgodovine.

Ob ogledu zanimivega filma o Framu, ki je vsekakor vreden pohvale, bi si želeli le še glasbeno opremo, ki bi vključevala ustvarjalce iz naše občine, uveljavljene doma in v tujini (skladatelje, izvajalce) ter predstavitev dejavnosti s področja kulture, kajti tudi to so nedvomno elementi, ki vzbujajo zanimanje in posledično privabljajo obiskovalce in turiste.

Naši želodci so polni, oči več kot zadovoljne, usta nasmejana. Čeprav bi bodoči turistični vodniki želeli še ostati v prijetnem ambientu, od koder je čez cesto pogled na najstarejšo oljarno v Sloveniji in bržkone tudi v tem delu Evrope, se jim je že mudilo na naslednjo lokacijo.

Del skupine pred vhodom v Framski hram • vse foto: Simona Antolič

Ostali povabljeni gostje še malo ostanemo in ob klepetu ugotavljamo, da se v Framu in tej naši občini Rače-Fram resnično začnejo novi turistični tokovi, saj bodo prav gotovo tudi ti bodoči vodniki pripeljali skupine turistov v Fram in druge naše kraje. Morda pa je s tem dana tudi pobuda za oživitev delovanja turističnega društva v Framu ali celo ustanovitev turistične agencije. Izvirnih zamisli, dejavnikov ter naravnih znamenitosti in lepot imamo veliko. Potencial torej je in pot je odprta.

Vsekakor pa glavni akterki opisanega dogodka čestitke za izjemno marketinško potezo in pobudo!

Danila ŽURAJ

Josip Priol - letos njegovi okrogli obletnici

Ko smo leta 2013 dočakali vsebinsko raznolik in zanimiv ter količinsko zajeten zbornik z naslovom **Framsko** (uredila **dr. Vlasta Stavbar**, izdala **Občina Rače-Fram**), katerega namen in rdeča nit sta predstavitev krajevne zgodovine ter podob kraja v obdobju od začetka poselitve pa do sredine prejšnjega stoletja, smo se domačini, gotovo pa tudi drugi zainteresirani bralci, v njem posebej razveselili tudi seznanitve z znamenitimi možmi Frama iz 19. in prve polovice 20. stoletja.

V eminentni družini Oroslava Cafa, Ludovika Černeja, Simona Gaberca, Franca Pirkmaierja, Otmarja Pirkmaierja (kasneje Pirkmajerja) in Pavla Turnerja tako naletimo tudi na Josipa Priola, znanega sadjarskega strokovnjaka, čigar življenjska pot se je začela leta 1889 v Morju pri Framu, zaključila pa osem desetletij kasneje, leta 1969. To pomeni, da v zvezi z imenovanim letos obeležujemo okrogli obletnici: 130-letnico rojstva in 50-letnico smrti.

Spominska tabla na rojstni hiši Josipa Priola v Morju (pred uvedbo uličnega sistema Morje 31, sedaj Priolova ulica)

Kot lahko, med drugim, izvemo iz zbornika Framsko (strani 266-267, katerih vsebino povzemamo), je Josip Priol po končani prvi svetovni vojni (od leta 1915 do konca spopadov je prebil na srbski in soški fronti) deloval kot strokovni učitelj na dvoletni Vinarski in sadjarski šoli v Mariboru (1919). Po opravljenih izpitih na zagrebški agronomski fakulteti je leta 1924 postal profesor sadjarstva, pomologije (nauka o sadjarstvu), predelave sadja in čebelarstva, štiri leta kasneje pa je prevzel ravnateljstvo mariborske vinarske in sadjarske šole. Med drugo svetovno vojno je poučeval na kmetijski šoli blizu Gradca, obdobje med obema vojnoma pa je svoje znanje širil na usposabljanjih v tujini. V obdobju 1946-1959 je bil direktor Inštituta za sadjarstvo v Mariboru. Poleg učenja sadjarstva je organiziral in vodil škroplilne poskuse za zatiranje škodljivcev na sadnem drevju, izsledke pa uporabil v izdanem knjižnem delu (napisal je tudi preko 250 strokovnih člankov ter nekaj samostojnih publikacij in skript). Prav tako je prirejal strokovne tečaje in sam sodeloval na številnih sadjarskih razstavah in kongresih. Svoja znanstvena raziskovanja je usmeril na proučevanje cvetenja, oplojevanja in žlahtenja ter hibridizacije. Njegovi hibridi so razširjeni tudi po Evropi in Združenih državah Amerike.

S. A.

»Hvala za vse« - poslovilna razstava slik Ksenije Ferenc

Veseli nas, da smo lahko v obdobju zadnjih sedmih let v naših Novicah dokaj pogosto (na kratko ali obširneje; slednje predvsem v Novicah št. 60 in 66, ki so izšle decembra 2013 in julija 2015) pisali tudi o slikarki Kseniji Ferenc iz Rač in predstavljali njene vedno nove in nove likovne stvaritve, posledično pa poročali o samostojnih (skupno 10) ali skupinskih razstavah (2), ki jih tako zavzeto in srčno prireja oz. rade volje sodeluje na njih.

Ksenija Ferenc je že v osnovni šoli, ki jo je obiskovala v Zagrebu, rada pisala pesmi, od vsega največ in najraje pa risala (vedno ženske obraze). Pravi, da je bila na izobraževalni poti sreča, ker je za profesorico likovne umetnosti imela Vero Dajht (ta je kasneje postala umetnica svetovnega slovesa). Prav slednja jo je namreč neutrudno spodbujala k ustvarjanju, saj je v svoji učenki prepoznala slikarski talent.

Po končani srednji šoli oče Kseniji ni dovolil, da bi odšla na likovno akademijo, saj da likovni umetniki živijo kot boemi in so vedno brez denarja. Zato je šolanje nadaljevala na gradbeni fakulteti v Zagrebu – smer arhitektura. Zaradi te odločitve je bila precej nesrečna, saj je likovno ustvarjanje (slikanje) ostalo njena tiha ljubezen. Ker ta prav posebna ljubezen nikakor ni usahnila (prav nasprotno!), je usoda poskrbela, da se je sčasoma vseeno lahko razplamtela v vsej barvitosti, svetlobi in lepoti.

Po prihodu v Maribor je Ksenija tam imela manjšo prodajno galerijo, kjer je razstavljala in prodajala svoja umetniška dela v keramiki, svili, steklu in slike v raznih tehnikah. Ob svoji tovrstni dejavnosti je spoznavala tudi ljudi, ki jih danes doživlja in se jih spominja kot izjemno pomembnih kamenčkov v mozaiku svojega ustvarjalnega življenja. Zato je toliko bolj vesela in ponosna, da so nekateri od teh (Peter Može – nekdanji kustos Umetnostne galerije Maribor in sodni cenilec umetnin, Marijan Mirt, mag. art. – predsednik Društva likovnih umetnikov Maribora, Marko Mandir, mag. art. – predsednik Hrvaškega kulturnega društva v Mariboru, Petar Popijač, akademski kipar, doktorand) svoje vtise o njej kot slikarki in videnju ter oceno njenih likovnih stvaritev razkrili tudi v zloženki, ki je izšla v času pred otvoritvijo njene letošnje razstave slik v Beli dvorani gradu Rače, ki je Ksenijina že četrta v tem ambientu (po razstavah z naslovi 'Vabljeni naši' – 2013, 'Rekvjem za brata' – 2014 in 'Ponovno z vami' – 2017).

Pa vendar se je uradna otvoritev najnovejše samostojne razstave slik Ksenije Ferenc (18. 4. 2019), ki jo je avtorica pomenljivo poimenovala 'Hvala za vse' in bo v gradu Rače na ogled še vse do septembra, v nekaj značilnostih razlikovala od drugih, predhodnih. Z njo se je namreč poslovila od našega lokalnega okolja in tukajšnjih ljudi, ki s(m)o ji kakorkoli pomagali, stali ob strani ter izkazovali podporo na njeni ustvarjalni in človeški poti, ki jo bo kmalu popeljala nazaj v njeno prvo domovino, na Hrvaško, v njen Zagreb. »Seveda pa se bom v Slovenijo in Rače vedno rada vračala, saj imam tukaj svoje ljubljene vnuke,« ni pozabila pojasniti.

Ob tej priložnosti se je svojim povabljenim slovenskim prijateljem in podpornikom zahvalila s toplimi, prijaznimi, ganljivimi, na trenutke pa tudi hudomušnimi besedami, predvsem pa s tistim najčudovitejšim, kar so ji namenile vile rojenice - s slikarskim talentom, prelitim v njena umetniška dela. Izpostavila je dobro sodelovanje z Občino Rače-Fram, predvsem z Marjetko Kristl, tajnico župana, s katero sta vzajemno sodelovali pri vseh projektih, povezanih z razstavami v Beli dvorani. Veliko zahvalo je namenila županu Branku Ledineku, ki je, kot je poudarila, vselej pokazal naklonjenost do njenih del in razstav, s tem pa ji nudil neprecenljivo podporo pri njenem slikarskem razvoju. Hvaležna je tudi našemu uredništvu, ki ni prezrlo njenih razstavnih dogodkov, ampak jim je vselej namenilo nekaj časopisnega prostora in lepih misli. Ker so jo pevke iz naše občine s svojo pripravljenostjo nastopanja na otvoritvi aktualne razstave 'rešile', ko je v 'vodo' tik pred zdajci padel dogovor z drugo glasbeno gostjo, so si tudi punce zaslužile šopek zahval.

Za prav vsakega od povabljenih je našla misli, ki so božale in dajale vedeti, da gre za osebo s širokim srcem.

Ksenija Ferenc je eno svojih slik namenila tudi Tonetu Žuraju, predsedniku KUD Rače, ki se mu je zahvalila za vso podporo, predvsem za pomoč pri realizaciji njenih likovnih razstav

Dogodek otvoritve slikarske razstave se je pričel s pesmijo; Bela dvorana gradu Rače, 18. 4. 2019

Slikarko in ostale prisotne je nagovoril tudi dr. Šime Ivajnko, častni konzul Hrvaške v Sloveniji.

Po uradnem delu smo se povabljeni gostje ob prigrizku in kozarčku zadržali še na grajskem hodniku, kjer smo se prijetno družili ob pomenkih, katerih rdeča je bila seveda Ksenija Ferenc in z njo povezane likovne stvaritve. Seveda pa nismo mogli zaobiti tudi presenečenj, ki nam jih je tistega večera velikodušno pripravila.

To pa še ni vse. V začetku junija nas je namreč Ksenija Ferenc obvestila, da je dobila možnost razstavljanja v Galeriji Mimara v Zagrebu. Gre za enega največjih muzejev umetnosti in galerij t.i. 'ničte kategorije' v Evropi. To jo je izjemno razveselilo in motiviralo, da do novembra, ko bo postavila razstavo v tako ugledni ustanovi, iz sebe iztisne največ, kar zmore. Šlo bo namreč za razstavo, ki bo pomenila krono njenih slikarskih prizadevanj in se je ne bi branil prav noben umetnik, saj je brez dvoma posebna čast svoja dela postaviti tja, kjer se nahaja zaklad umetnin neprecenljive vrednosti – vse od časov kitajske vladarske dinastije Ming, Renoira, Raffaella in drugih največjih umetnikov svetovnega formata.

Ksenija Ferenc pa ima še eno veliko željo – prizadeva si dobiti spominsko sobo v gradu Tabor-Weichselstatten v Višnji vasi zraven Frankolovega, kjer je živela njena babica in kjer je pokopan njen stric, akademik dr. Josip Kotnik (delal je v Houstonu in vgradil svoj žiroskop v Apollo 11, ki je, kot prvo vesoljsko plovilo s človeško posadko, pristalo na Luni; prav julija letos bo minilo pol stoletja od tega zgodovinskega podviga), po katerem je poimenovana tudi ena od zagrebških ulic. Upa, da bo sodelovanje z lastnikom dvorca Tabor-Weichselstatten, Matjažem Založnikom - vitezom sv. Jurija in Karantanije, obrodilo zelene sadove.

S. A.

*Vsak otrok je likovni umetnik,
a to kasneje ostanejo le redki.*

*Uresničevanje sanj,
pa naj bodo velike ali male,
te navda z upanjem, določi usmeritev,
te vodi in pogosto lahko da
smisel tvojemu življenju.
In zame je to najpomembnejša
sestavina izpolnjenega življenja.*

100 let enojajčnih dvojčic iz Morja

Za uvod naj navedem le nekaj temeljnih podatkov o dvojčkih, ki so morda komu (z oddaljevanjem od osnovnošolskih klopi) že ušli iz spomina.

Poznamo eno- in dvojajčne dvojčke; pri prvih se (iz še vedno neznanih razlogov) eno oplojeno jajčece v zgodnji fazi razvoja razdeli na dva dela (manj kot 1/3 primerov), do spočetja drugih pa pride, kadar se ženski iz jajčnika izločita dve zreli jajčeci hkrati in vsako od njiju oplodi drug spermij (več kot 2/3 primerov; to razmerje se s porastom števila umetnih oploditev, ki v primeru uspešnosti pogosteje pomenijo rojstvo dvojajčnih dvojčkov, še spreminja). Enojajčni dvojčki so (za razliko od dvojajčnih, ki so lahko različnih spolov in popolnoma različni – kot siceršnji bratci in sestrice) v vseh pogledih identični, saj imajo popolnoma enako genetsko zasnovo/strukturo DNK – vsak par enojajčnih dvojčkov je istega spola, na videz pa jih je zaradi izjemne podobnosti domala nemogoče ločiti (vsaj v zgodnjem otroštvu, kasneje, ko začne nanje vplivati okolica, pa lahko prvotna osupljiva enakost postane nekoliko manj očitna).

Upoštevajoč podatek Združenih narodov nas na planetu Zemlja živi preko 7,5 milijarde ljudi, to število pa nenehno narašča (podatek je zanimiv tudi v luči dejstva, da bo ta številka Novic izšla blizu 11. julija, ki je bil pred 30 leti razglašen za svetovni dan prebivalstva). Statistika pravi, da je med nami okoli 125 milijonov dvojčkov, od tega približno 10 milijonov (le nekaj nad 0,1 % svetovne populacije) enojajčnih.

No, v naši občini imamo enojajčni dvojčici, ki sta bili rojeni 9. 6. 1969 (zanimiva kombinatorika števil, kajne?) in sta torej dvojčici tudi po horoskopu (tudi to, priznajmo, ne uspe ravno vsakomur).

Ti dvojčici (predstavljamo ju pod psevdonomima Linda in Lucy, kot so ju v mladosti klicali sošolci) sta se pred kratkim srečali z abrahamom (le kdo bi jima prisodil 50 oz. skupno 100 let?) in sta pravzaprav svojevrstni atrakciji ne le v Morju, kjer živita (na obisk si sicer ne moreta priti v copatih, a sta vseeno doma dovolj blizu, da se lahko pogosto obiskujeta), ampak povsod, kjer se pojavita. Sta čedni, nasmejani, zgovorni, polni pozitivne energije, čutni, čustveni in srčni, zaljubljeni v življenje ter v vse lepo in dobro. Obožujeta naravo, otroke, živali (predvsem kužke), glasbo, ples in sta nadvse romantični duši, ki jima veliko pomeni izkazovanje drobnih pozornosti. Ni mogoče prezreti, da premoreta čut za estetiko in ustvarjalnost, njuna strast pa je kuhanje. Poudarjata, da sta zelo tolerantni, da ne marata konfliktov in preprirov ter da v vsakem človeku vidita predvsem dobro. Vselej sta urejeni od nog do glave, vizualno in karakterni pa sta ostali kot kopiji druga druge.

Pogled v njuni garderobni omari pove, da tudi tam razlike ne obstajajo. Ja – saj ni res, pa je! – še vedno se oblačita enako (za vse skupne opravke in za službo, kjer sta sodelavki). Običajno skupaj hodita po nakupih, o tem, kaj kdaj oz. za kakšno priložnost dati nase, pa se vsakič dogovorita po telefonu. Tudi sicer si med rednimi klepeti (berite: nekajkrat dnevno) tekoče izmenjujeta vse aktualne in zanimive informacije. Sta zelo, res zelo povezani in se imata nadvse radi ter močno čutita druga z drugo. Povezanost in navezanost sta tako močni, da sta v otroštvu pogosto celo podobno sanjali, se izučili za isti poklic (v šoli sta vselej sedeli skupaj, se učili iz istih zvezkov in primerjava njunih ocen ni pokazala nobenih odstopanj). Na vprašanje, ali se je med njima morda vsaj z leti pojavila kakšna razpoka, različnost mnenj, stališč, čustvovanj, okusov glede česar koli ali kogarkoli ipd., sta to v en glas zanikali, obenem pa postregli z novo serijo šokantnih, komičnih in še kakšnih anekdot, ki so se jima pripetile v minulih petih desetletjih. Ne le, da jima je pri (enakih) avtomobilih pred leti na isti dan zatajil akumulator, tudi porodni termin (obe imata po enega sina) sta imeli na isti datum (dan in mesec), le s to razliko, da je ena rodila leta 1989, druga pa leta 1998.

Na praznovanju njunega dvojnega abrahama sta se odlično razpoloženi slavljenci preoblekli tudi v zajčici; na posnetku s svojima sinovoma

In podobno neverjetnih zgodbic je za cel napet roman...

Glede na to, da sta skupaj stari že 100 let, me je zanimalo, ali imata kakšne posebne želje, morda tudi strahove. »Da. Zdravje zadnje obdobje ni najina najmočnejša točka, a se ne da v in s pozitivno naravnostjo premagujeva vse težave. Želeli bi torej biti čim dlje čim bolj zdravi, nato pa skupaj oditi 'čez mavrico',« me je prvi trenutek presenetil zaključek odgovora, ki ga je kot iz topa izstrelila tista, ki je sedela levo od mene. »Res je. Ko sva skupaj, sva najsrečnejši, najbolj razigrani, najbolj zaživiva in se zabavava, zato si enostavno ne znava predstavljati življenja ena brez druge. Najbrž sploh ne bi mogli funkcionirati in res upava, da nama bo po hkratnem začetku namenjen še sočasen konec. Nekoč pač, seveda, kajti zdaj imava energije in načrtov še za naslednjih sto in več let...,« je pojasnila tista na desni. Nato pa sta se, kot že ničkolikokrat med našim pogovorom, z iskricami v temnih očeh spogledali, nasmehnili, nazdravili ter si sočasno popravili naravna kodrčka las (nobene sive niti še ni videti vmes), ki sta jima v istem trenutku padla na simpatična obraza.

Ni kaj, pravi čudež sta ti temperamentni in vse prej kot dolgočasni dekleti! Naj tako ostane še na mnoga leta!

S. A.

Kaktus brez konkurence

V našem okolju, kjer nimamo mediteranskega vremena in jo znajo zime pošteno zagosti, so v naravi lepo uspevajoče palme, agave in kaktusi prej izjema kot pravilo. No, tu in tam pa se vendarle pojavi kakšna izjema.

Tako je tudi na Strmi ulici v Morju, kjer Katici Moreše vsako poletje nadvse čudovito zacveti čvrst, zdrav in sedaj že prav razbohoteni mnogocvetni kaktus, ki v višino meri kakšnih 30 cm in se najbolje počuti v loncu s polmetrskim premerom.

»Vsaj trideset let je že star. Dobila sem ga od vaščanke, čisto majhnega, z leti pa se je razmnožil in zrasel, zato sem ga morala že večkrat presaditi v večje posode. Čeprav nas vsako leto v tem času razveseli z obročki roza cvetov, je letos še posebej veličasten,« je bodičastega rastlinskega lepota, ki prezimuje v garaži, poleti pa na prostem priteguje poglede mimoidočih, zadovoljno pohvalila njegova lastnica. Ta je dodala še, da ima kaktusov več, da ji tudi ostali lepo uspevajo, a se z veličino in lepoto tega, o katerem je govora, ne morejo primerjati.

S. A.

Občinski praznik 2019

21. junija, na prvi poletni dan, naša občina Rače-Fram obeležuje svoj praznik. Letos smo ga praznovali v znamenju jubilejnega in okroglega števila 20.

V ta namen se je v obdobju med 14. in 23. 6. 2019 ponovno zvrstilo veliko tematsko raznovrstnih, zanimivih in dobro obiskanih prireditev. Na svoj račun so tako prišli vsi, ki so jim blizu kulturna, glasbena, zabavna, športna, ustvarjalna in še kakšna dogajanja.

Celotno dogajanje je doseglo vrhunec v četrtek, 20. junija 2019, ko je v čudovitem ambientu, med oboki mogočnega, lepo obnovljenega gradu v Račah, na tamkajšnjem dvorišču, polnem obiskovalcev, potekala osrednja proslava. V sklopu slednje je župan Občine Rače-Fram, Branko Ledinek, orisal tekoče aktivnosti in spomnil na nove pridobitve ter druge pomembnejše uspehe občine v zadnjem obdobju, obenem pa prisotnim zaželel vse dobro ob občinskem prazniku in bližajočem se dnevu državnosti.

Prireditve so v kulturnem delu popestrili kakovostni glasbeni izvajalci – Fantje na vasi iz Rač, ki delujejo v sklopu KUD Rače.

Kmalu zatem smo zaploskali prejemnikom zlatih županovih petic (to simbolično nagrado si je letos po podatkih matičnih šol v naši občini zaslužilo 18 najboljših devetošolcev), trinajstim dobitnikom priznanj župana (namenjena so posameznikom za posebne dosežke in dolgo, požrtvovalno ter posebej uspešno delo na humanitarnem, društvenem, športnem ali kakšnem drugem za lokalno skupnost pomembnem področju) ter prejemnikoma najvišjega priznanja - spominske plakete.

Iz rok župana Občine Rače-Fram **Branka Ledineka** so **zlate petice** prejeli devetošolci **Jan Ančevski, Tjaša Jelšek, Luka Pungartnik, David Repolusk, Ema Seliškar, Tian Strmšek, Naja Šalamun, Urban Županič** iz OŠ Rače in **Gal Badrov, Alja Bergauer, Martin Burulič, Neva Potočnik, Tjaša Unuk, Eva Uranjek, Lara Lah, Ema Pešič, Nik Zemljič, David Zorko** iz OŠ Fram.

Spominski skupinski posnetek najboljših devetošolcev - prejemnikov zlatih županovih petic

Vsem (sedaj že bivšim) devetošolcem čestitamo za dosežen uspeh in jim želimo veliko pridobljenih novih znanj na nadaljnji izobraževalni poti ter uresničitev poklicnih ciljev.

Priznanja župana so letos prejeli (podajamo tudi obrazložitev):

• **Stanko VALAND**

Stanka Valanda iz Spodnje Gorice je za občinskega nagrajence predlagalo Prostovoljno gasilsko društvo Spodnja in Zgornja Gorica.

Imenovani je že preko 45 let član domačega PGD, v katerem je vsa leta aktivno sodeloval in izdatno soprispeval k njegovim uspehom in razvoju. Celotno obdobje pripadnosti gasilskemu poslanstvu je z izobraževanju pridobil nove veščine in znanja, ni pa mogoče spregledati tudi njegove pripravljenosti za sodelovanje in čim večje angažiranje pri številnih društvenih aktivnostih. V vlogi gasilca so mu bile zaupane tudi pomembne operativne funkcije, ki se jih je vselej lotil vestno in odgovorno ter jih izvedel v zadovoljstvo vseh.

S strani Gasilske zveze Maribor je za svoje dolgoletno požrtvovalno delo in dosedanje zasluge prejel že več priznanj in odlikovanj, med katerimi sta tudi priznanje gasilske zveze I. stopnje in značka za štiri desetletja zavzetega dela, ki je pustilo pomemben pečat, za kar so mu v društvu zelo hvaležni in na kar je lahko upravičeno ponosen.

• **Vladimir PREDIKAKA**

Vladimirja Predikako iz Brezule je za občinskega nagrajence predlagala Krajevna skupnost Rače.

Gre za dolgoletnega člana različnih društev in organizacij. Posebej aktiven in nepogrešljiv je med kolegi lovci in upokojenci v Račah, od ustanovitve je član športno-rekreacijskega društva v domačem kraju, kjer je marsikatera pridobitev prav njegova zasluga. Je tudi eden najuspešnejših in najučinkovitejših aktivistov KS Rače, kamor je bil izvoljen več mandatov zapored. Svoje znanje, izkušnje in pozitivno energijo tako na krajevni kot občinski ravni usmerja predvsem

v izboljševanje okoljskih, prostorskih, socialnih in širše družbeno pomembnih pogojev in razmer, po čemer je poznam širom Dravskega polja.

Je velik ljubitelj in varuh narave, zaveda se pomena rednega vzdrževanja površin ter čistega in urejenega okolja, ima skrb in čut za ohranjanje spominskih obeležij in druge kulturne dediščine. Rad priskoči na pomoč vsakomur in je velik veseljak ter šaljivec, ki mu je bil v zibelko radodarno položen tudi talent za glasbo, s katero še sedaj razveseljuje in skrbi za dobro razpoloženje na manjših prireditvah.

Zaključimo lahko, da gre za človeka, ki vidi in opravi vsako delo, ob tem pa skrbi, da se imajo ljudje ob njem veselo.

• **Branko DELCOTT**

Branka Delcotta je za občinskega nagrajenca predlagala Lovska družina Rače.

Lepoto in brezskrbnost zgodnjih najstniških let je današnjemu nagrajencu presekala II. svetovna vojna, ki ni skoparila z grozotami. Vse videno in doživeto je v mladeniču pustilo globoko sled, obenem pa v njem zasejalo kal tenkočutnosti do soljudi ter hotenja po humanitarnem udejstvovanju in pomoči tistim, ki se znajdejo v stiski.

Zgodovina Brankovega začetka sodelovanja z zeleno bratovščino sega v daljše leto 1949, ko se je takrat komaj 17-letni fant odločil, da svoje simpatiziranje s tri leta pred tem ustanovljeno LD Rače nadgradi tako, da postane njen član. Ker je svojo poklicno pot začel kot revirni gozdar, je lahko svoje redno delo združeval s tistim, ki ga je najraje opravljal v prostem času.

Prav letos mineva 70 let, odkar je začel nabirati lovske spomine, pa tudi najrazličnejša priznanja. V tej dolgi dobi se je Branko Delcott v mnogih situacijah izkazal kot človek, ki je v svoj hobi zaljubljen z dušo in telesom.

Nadvse pri srcu so mu tudi ljudske pesmi in prizadeva si za njihovo ohranitev ter prenašanje iz roda v rod. Poudarja pomen tovarštva in prijateljstva, ki sta zanj največji človeški vrline in ju ne bi zamenjal za nobeno materialno dobrino.

• **Silvo JURIČ**

Silva Juriča iz Loke pri Framu je za občinskega nagrajenca predlagalo tamkajšnje društvo krajanov.

Iz obrazložitve izhaja, da si imenovani že dobrih 20 let po svojih najboljših močeh prizadeva za napredek kraja na vseh področjih. Je pravi motivator, ki s svojo preudarnostjo, izkušnjami, zanimivimi predlogi, uporabnimi nasveti, ustvarjalno naravnostjo, prešerno voljo, kdaj pa tudi z dobronamerno kritičnostjo, zna krepiti društven duh in povezati ljudi. Pomemben je njegov doprinos k izgradnji doma krajanov v Gradišču, ki je z namenom druženja na njegovo iniciativo zrasel ob tamkajšnjem igrišču. Bil je med prvimi aktivisti ne le pri izgradnji ceste (najprej makadamske, nato asfalne) v višje ležeči predel naselja Loka - v Gradišče, temveč tudi pri izgradnji telefonskega omrežja. Vselej si je prizadeval biti v koraku s časom, zato je sledil tudi razvoju računalništva in telekomunikacij ter bistveno pripomogel k temu, da je bil tudi v Loki položen optični kabel in s tem omogočeno spremljanje novosti v družbi na sodoben način.

Silvo Jurič je bil tri mandate član KS Fram, za tri desetletja aktivnosti v organih obrtne zbornice je prejel plaketo, že skoraj 40 let pa aktivno deluje tudi v lovski družini, kjer je nepogrešljiv pri izvedbi rednih čistilnih akcij.

• **Melita Maksimiljana LAŠIČ**

Melito Lašič iz Rač je za občinsko nagrajenko predlagala gledališka skupina, ki deluje v sklopu KUD Rače.

Čprav ima gledališka dejavnost v Račah bogato tradicijo (njene korenine segajo v leto 1923), je bila ta v preteklosti večkrat in za daljša obdobja pretrgana. Zadnje gledališko zatišje je zavladovalo po letu 1985 in ni izključeno, da bi bil naš dramski razvoj še danes v globokem snu, če velika ljubiteljica igre in neutrudna zanesenjakinja na tem področju, Melita Lašič, leta 2008 k sodelovanju ne bi pritegnila skupine somišljenikov z enakim interesnim področjem ter željo po nastopanju na odrskih deskah, sproščanju in razveseljevanju občinstva v najširšem smislu.

V dobrem desetletju, odkar gledališka dejavnost v Račah znova poka od življenjske energije, se je režiserka in mentorica Melita z ekipo lotila priprave in izvedbe sedmih predstav, od katerih je bilo kar pet nagrajenih. Uvedba gledališkega abonmaja je pomenila dodaten korak k cilju dviga ravni kulturnega dogajanja v lokalnem okolju, občinstvo pa je bilo po zaslugi izmenjav z različnimi slovenskimi in zamejskimi amaterskimi gledališkimi skupinami deležno večje širine in raznolikosti odrskih dogajanj. Vse to in še kaj je nazorno dokumentirano v lani izdanem zborniku, katerega idejni vodja je bila Melita Lašič, izšel pa je ob prvem okroglem jubileju uspešnega delovanja domačih gledališnikov.

• **Anton PLANJŠEK**

Antona Planjška je za občinskega nagrajenca predlagalo Kulturno društvo dr. Pavel Turner Fram.

Tone, kot ga kličejo, je s svojim tenorjem že skoraj od samega začetka pevec MePZ, delujočega v sklopu framskega KUD, kjer je bil imenovan do nedavnega član upravnega odbora. Poznamo ga kot ustanovitelja in bivšega predsednika leta 2017 formiranega moškega pevskega zbora KUD v Framu, ki danes šteje 14 pevcev in vse bolj pridobiva na prepoznavnosti. Imenovani ima že od nekdaj srčno rad slovensko pesem in kulturo nasploh. S svojimi idejami in zagnanostjo je sprožil ter aktivno sodeloval pri realizaciji mnogih projektov in drugih aktivnosti, ki so pozitivno vplivale na kulturno dogajanje v kraju. Bil je eden glavnih pobudnikov obnove odra v dvorani DTV Partizan Fram, ki je sedaj akustično dovršen in omogoča kakovostne nastope.

Letošnjega prejemnika priznanja župana odlikujejo tudi organizacijske sposobnosti, ki jih nesebično deli z okoljem. Kot pobudnik in organizator se pojavlja tudi pri vsakoletni proslavi, ki v čast Primožu Trubarju poteka na Planici, na njej pa moči združi več društev in organizacij. Da ima toliko zagona in energije, se mora najbrž zahvaliti svoji strasti do športa, ki jo je udeležil tudi v vlogi bivšega predsednika sekcije kolesarjev Društva upokojencev Fram.

• **Branko SIMONIČ**

Branka Simoniča iz Podove je za občinskega nagrajenca predlagala Prostovoljno gasilsko društvo Podova.

Imenovani se je gasilskim vrstam pridružil že kot pionir, ko se je zavzeto učil potrebnih veščin in pridno treniral z ostalimi vrstniki. Udeleževal se je raznih tekmovanj, na gasilskih veselicah pa je obiskovalcem prodajal srečke. Z leti je napredoval v mladinsko, kasneje v člansko ekipo, njegova vnema do prostovoljne dejavnosti gasilstva pa se je samo stopnjevala. Kontinuirano se je izobraževal in najprej opravil

izpit za gasilca, nato za gasilca 1. stopnje, želja po dodatnih znanjih in napredovanju pa ga je pripeljala vse do gasilskega častnika II. stopnje. Kot zanesljiv gasilec se je s člansko ekipo redno udeleževal občinskih, pa tudi regijskih in državnih tekmovanj. Med slednjimi se posebno rad spominja predvsem tistega, ki je leta 1998 potekalo v Novem mestu in od koder so se vrnili z doseženim 9. mestom, veliko pa mu pomeni tudi dejstvo, da je istega leta z desetino gasilcev do 30 let osvojil 1. mesto na mednarodnem tekmovanju v Kaštel Sučercu.

Gre za preprostega gasilca z veliko dobrimi lastnostmi - je vzoren mož in oče, rad pomaga ljudem, za dobrobit gasilstva pa se razdaja z vsem srcem. Hvaležne so mu tudi mlajše generacije gasilcev, vključno s pionirji, ki jim je bil vrsto let uspešen mentor. Sedaj ima v društvu funkcijo namestnika predsednika.

• Tomislav KOREN

Tomislava Korena iz Morja je za občinskega nagrajenca predlagalo Društvo krajanov Morje.

Tomo, kot ga kličejo, je predsednik, v tej vlogi pa tudi dejansko srce in duša nogometne sekcije, ki deluje v okviru navedenega društva. Pod njegovim vodstvom se je na igrišču v Morju marsikaj spremenilo. V ponos so jim zgrajena brunarica in lepo urejeno okolje v njeni neposredni bližini, ki privabljata vse več druženja željnih krajanov.

Tudi sicer je nagrajenec v vse društvene aktivnosti vložil veliko prostovoljnega dela in časa, ob tem pa je pravi vrelec zamisli, kaj bi veljalo še narediti in izboljšati. Nikoli mu ne zmanjka volje za lotevanje novih projektov, vedno pa je pripravljen nuditi tudi svojo dragoceno pomoč pri organizaciji in izvedbi različnih prireditev. Prav tako je nepogrešljiv pri vsakoletni čistilni akciji društva.

Njegovo ime in zanesenjaško delo sta dobro znana tudi članom Nogometnega kluba Partizan Fram, kjer je kot član upravnega odbora pomemben člen vseh aktivnosti, vključno z udarniškim delovnimi akcijami. Plemenitost in humanost njegovega človeškega značaja ter odnosa do soljudi dopolnjuje še podatek, da se pogosto udeležuje tudi krvodajalskih akcij. Svojo kri, to pomembno in nenadomestljivo življenjsko tekočino, je daroval že preko 50 krat.

• Olga BAUMHAKL

Olgo Baumhagl iz Frama je za občinsko nagrajenko predlagala Krajevna organizacija Rdečega križa Fram.

Imenovana prejemnica priznanja župana se je KO RK Fram pridružila leta 2006 in odtlej je med najaktivnejšimi članicami. S svojo empatijo do bližnjih, prijateljev in sosedov, pa tudi do vseh drugih ljudi in zavestjo, ki ji ne dovoli, da bi kogarkoli pustila brez pomoči, je humanitarka v najbolj pristnem in širokem pomenu te besede. Kot taka v celoti pooseblja poslanstvo organizacije Rdečega križa, ki je usmerjena k socialni in nudenju pomoči ljudem v stiski ter si prizadeva za blaženje težav bolnih, ostarelih, osamljenih in še kako drugače prikrajšanih oseb med nami. Olga se zaveda, da za štirimi židovi obstajajo tudi ljudje, ki jih je življenje pahnilo v veliko osebno ali finančno stisko, zaradi česar so klonili pod težo zanje pretežkih bremen. Letošnja nagrajenka na področju Planice posebej vestno skrbi prav za take posameznike in družine, h katerim se, čeprav ni več med najmlajšimi, včasih odpravi celo peš.

Z občutkom pomaga pri pripravljanju in razdeljevanju

prehranskih paketov, urejanju podarjene garderobe, vzdrževanju društvenih prostorov, pobiranju članarine, zbiranju prostovoljnih prispevkov za koledarje ipd. Prav tako skrbi za dobro obiskanost krvodajalskih akcij in sodeluje v ekipi prve pomoči. Mnogi so ji za njen trud zelo hvaležni.

• Društvo Tradicional karate institut Rače

Društvo Tradicional karate institut Rače je za občinske nagrajence poimensko predlagalo nekaj svojih najuspešnejših članov in članic, Komisija za odlikovanja in občinska priznanja pa je zavzela stališče in sprejela sklep, da si priznanje župana za dobro delujoče ekipno delo zasluži celotno društvo.

Mladi karateisti, ki se urijo v Račah, se z vseh tekmovanj, tudi tistih na najvišji ravni, vračajo z zajetno količino medalj in odmevnih rezultatov, večletno sledenje njihovih dosežkov pa pove, da iz leta v leto napredujejo in stremijo k vedno višjim ciljem. To ne velja le za Milo Zagrajšek, Tineta Miuca, Gašperja Miuca, Mihaelo Jerinič, Trino Lipavc, Svita Obronka, Lucijana Kostanjevca, Katjo Kokol in Brino Niko Vauhnik, ki so jih predlagatelji izpostavili kot najuspešnejše, temveč tudi za ostale, ki verjamejo, da bodo s pridnimi treningi tudi sami nekoč postali čim bolj podobni svojim vzornikom.

Društvo Tradicional karate institute Rače je bilo v sezoni 2018 zelo aktivno tako na področju strokovnega izobraževanja tradicionalnega shotokan fudokan karateja kot tudi tekmovalnega karateja, organiziralo in sodelovalo pa je tudi na mnogih treningih, seminarjih, pripravah, turnirjih in prvenstvih v Sloveniji in izven nje. Pri tem velja izpostaviti predvsem Evropsko prvenstvo WFF; to je, pod okriljem Društva Tradicional karate institut Rače ter ob sodelovanju z nekaj pomembnimi podjetji in Svetovno fudokan federacijo, potekalo decembra lani, dogodek pa je v Portorož privabil rekordnih 1.200 tekmovalcev v vseh starostnih kategorijah, ki so pripotovali iz kar 24 držav. Tekmovalna ekipa iz Rač je za reprezentanco Fudokan Slovenije osvojila 21 medalj in se okitila s kar 10 naslovi evropskih prvakov.

• Matej DREO

Matej Dreo iz Morja je bil za občinskega nagrajenca predlagan s strani Prostovoljnega gasilskega društva Fram.

Matej, ki bo julija letos star 32 let, je že kot otrok začutil, da mu je v življenju namenjeno poslanstvo pomagati soljudem. Še preden je dopolnil 10 let, se je pridružil domačemu PGD. Njegova ljubezen do gasilstva pa se je z leti samo še krepila, kar dokazuje tudi dejstvo, da tej dejavnosti še sedaj posveča glavnino svojega prostega časa. Še več – gasilstvo ga je tako prevzelo, da je, čeprav pot ni bila lahka, sledil svojim sanjam in (poleg prostovoljstva na tem področju) postal tudi poklicni gasilec, na kar je zelo ponosen.

Kot prostovoljni gasilec se je v obdobju 2010-2018 udeležil kar 16 izobraževanj. Opravil je tečaje za uporabnika radijskih postaj, za strojnika, za nosilca izolirnega dihalnega aparata, za vodjo enot, za bolničarja, pa tečaj za delo s helikopterjem ipd. Bil je eden izmed pobudnikov, da so se v PGD Fram pridružili sistemu prvih posredovalcev; prav nagrajenec je bil tudi med prvimi, ki so dobili ta naziv. Pet let se je preizkušal v vlogi namestnika poveljnika društva, leta 2018 pa je prevzel funkcijo poveljnika, ki jo opravlja z vso resnostjo, vestnostjo in odgovornostjo. Njegova predanost in številne sposobnosti se odražajo tudi v uvedbi novosti v gasilske sisteme, programe, tehniko, opremo in usposabljanja. Po činu je gasilski častnik

prve stopnje, z aktivnostmi pa je prislužil značko za 10-letno delo v operativi in priznanje GZ 2. stopnje.

• mag. Vinko KURENT

Mag. Vinka Kurenta iz Frama je za občinskega nagrajenca predlagalo Društvo za razvoj Gremo naprej.

Imenovan je bil pobudnik ustanovitve in do letos, ko je iz zdravstvenih razlogov odstopil, tudi predsednik tega društva, ki je z delovanjem pričelo koncem leta 2010.

Pod njegovim vodstvom si je društvo prizadevalo izvesti različne projekte. Tako je, med drugim, želelo obuditi spomin na uglednega sadjarskega strokovnjaka s tega področja, Josipa Priola, ter s pomočjo sadovnjaka, ki bi nosil njegovo ime, oživitvi nekatere že pozabljene sorte sadja in k temu pritegniti učence OŠ Fram.

Nekaj njegovih zamisli je že uresničenih, druge še čakajo na svojo priložnost. Naj omenimo le skupen projekt z Občino Rače-Fram v partnerstvu LAS Dobro za nas – Nova zgodba o Framu, kjer so nakazani možni razvojni potenciali (Muzej Fram, oživitev nekdanje izjemno atraktivne prireditve Živi šah ipd.), s katerimi bi lahko promovirali zgodovino, sedanjost ter obogatili turistično ponudbo Frama.

Veseli pa dejstvo, da se zadnja leta vodilni projekt društva – Zlati studenec vabi – vse bolj prenaša v realnost in vključuje krajevne deležnike z različnih področij. Največji del zaslug za to gre predvsem mag. Vinku Kurentu, ki mu je nedavno uspelo pridobiti tudi pet kompletov oblačil in opreme za legionarje in vestalke.

Poskrbel je, da je društvo Gremo naprej postalo del Štajerske turistične zveze, v prejšnjem mandatu pa je v vlogi člana občinskega sveta zastopal interese društva, krajanov in občanov.

• Slavica KLAUŽ

Slavico Klauž iz Požega je za občinsko nagrajenko predlagalo Društvo podeželskih žena Klasje.

Imenovana je kot mlada in napredna kmetica, skupaj s KZ Rače in tedaj v njej zaposlena Emo Cebe, pred dobrimi 40 leti botrovala ustanovitvi Aktiva kmečkih žena. Kljub družinskim obveznostim in obilici dela na domači kmetiji je polnih 27 let vestno opravljala vlogo predsednice. Vprežena je bila v različne aktivnosti.

Organizirala je številna izobraževanja na tematike s področja sodobnega kmetovanja, zdravja kmečkih žena in nege otrok. Pripravljala je praktične delavnice kuhanja zdrave hrane, peke peciva, kruha in tradicionalnih kmečkih jedi, poskrbela pa tudi za izvedbo tečajev, zaradi katerih gospodinje pred prazniki niso rabile biti v zadregi, kako izdelati všečne dekoracije in kar najbolj okusno pripraviti namizne pogrinjke.

Pod njenim vodstvom so kmečke žene v okviru premišljeno organiziranih strokovnih ekskurzij in izletov obiskale veliko zanimivih krajev v domovini in izven nje, ki jih v lastni režiji gotovo nikoli ne bi videle.

Pridno delo, koristno izobraževanje in prijetno druženje so bili tisti društveni cilji, ki jim je dosledno sledila.

Uresničiti ji je uspelo tudi zamisel o vsakoletnih srečanjih s članicami aktivov/društev kmečkih žena iz soseščine, ki so sedaj že trdno zakoreninjena tradicija. Odkar se je razbremenila predsedovanja, deluje tudi v Društvu upokojencev Fram.

Letos sta najvišje priznanje – spominsko plaketo – prejela Ernest Novak in Irena Flajšman.

• Ernest NAPAST

Krajevna organizacija Zveze borcev za vrednote NOB Fram je na osnovi razpisa na naslov Komisije za odlikovanja in občinska priznanja Občine Rače-Fram naslovila predlog, da se spominska plaketa letos podeli Ernestu Napastu iz Rač, dolgoletnemu in sedaj že bivšemu predsedniku borčevske organizacije v Framu.

Ernest Napast se je leta 1943 rodil v zavedni slovenski družini. Tik pred koncem vojne, ko ni dopolnil še niti dve leti, mu je okupator usmrtil očeta in rasti ter odrasti je moral brez tega stebra družine.

V aktivni delovni dobi je opravljal vodilne funkcije na raznih delovnih področjih. Upokojil se je leta 2002, štiri leta kasneje pa bil izvoljen za predsednika KO ZB za vrednote NOB Fram. To funkcijo je vzorno opravljal vse do marca 2019, ko je zaradi zdravstvenih razlogov odstopil, a ima od letošnjega občnega zbora dalje status častnega predsednika.

V 13-letnem obdobju na čelu KO ZB za vrednote NOB Fram je aktivno sodeloval s krovno organizacijo iz Maribora, kot član izvršilnega odbora pa je za svoje delo prejel tudi več priznanj. Neizbrisen in neprecenljiv je njegov prispevek k prepoznavnosti krajevne borčevske organizacije ter k njeni organizacijski utrditvi. Skrbel je za nadaljevanje ohranjanja zgodovinskega spomina na vrednote NOB in prenosa le-teh na mlajše generacije. Da je bil pri tem uspešen, potrjuje podatek, da se je v tem času povečalo število članov, ki pripadajo mlajšim generacijam. Zaradi čuta za pravičnost in socialne naravnosti je v okviru domače KO ZB ves čas namenjal veliko pozornost razmeram, v katerih so se zaradi bolezni, finančne stiske ali drugih okoliščin znašli njeni člani. V mejah finančnih možnosti organizacije so bili pomoči potrebni vselej deležni podpore, pred novim letom pa ostareli in bolni člani nikoli niso ostali prezrti in praznih rok.

Ernest Napast je mnogo svojega truda, organizacijskih sposobnosti in prostovoljnih ur namenil tudi organiziranju različnih žalnih slovesnosti, proslav in komemoracij.

Vidna so tudi njegova prizadevanja za urejanje in vzdrževanje spominskih obeležij NOB, ki ji je na območju matične občine precej (že samo na območju KS Fram 19).

Prejemnik spominske plakete je s svojim delom, predanostjo, zagnanostjo, prostovoljnostjo, osebnim zgledom ter z rezultati vsega tega bistveno prispeval k prepoznavnosti KO ZB za vrednote NOB Fram, s tem pa tudi celotne občine Rače-Fram.

• Irena FLAJŠMAN

Predlog za podelitev najvišjega občinskega priznanja – občinske plakete – Ireni Flajšman iz Rač je podal zavod OŠ Rače s tamkajšnjo enoto vrtca, kjer je imenovana delala kot vzgojiteljica.

Letošnja zadnja nagrajenka je štirideset let ustvarjalno delovala na področju vzgoje in izobraževanja. Njeno pedagoško delo je bilo nadvse učinkovito in andragoško sveže, njen prispevek k splošnemu ugledu vrtca pa daljnosežen.

Irena Flajšman se je kolektivu vrtca v Račah pridružila leta 1983. S svojimi idejami in organizacijskimi sposobnostmi je že štiri leta kasneje postala vodja enote in se v tej vlogi razdajala ter vztrajala 26 let. Pri svojem pedagoškem delu je izkazovala veliko znanja, potrpežljivosti, spretnosti in iznajdljivosti. Bila

je vedoželjna strokovnih novosti, zaradi česar je samoiniciativno sledila aktualnim smernicam in posledično dejavnosti v skupini vselej izvajala v skladu s sodobnimi spoznanji s pedagoškega področja. Redno se je udeleževala tudi organiziranih dodatnih izobraževanj.

Bila je pobudnica vsakoletne prireditve z naslovom *Cicibanova pomlad*, ki so se je radi udeleževali ne samo starši vrtčevskih otrok, ampak tudi ostali krajanji. Aktivno je sodelovala v projektu *Izgubil se je kuža Piki*, ki je združil kolektiv v skupnem načrtovanju, vključeval pomembne institucije v kraju in širšem okolju ter lokalno prebivalstvo. Vzgojiteljica Irena, kot jo še dandanes kličejo generacije nekdanjih otrok, ki jim je bila v času, ko so bili njihovi starši v službah, prijazna 'druga mama', se bi kot sodelavka lahko podpisala pod mnoge prireditve, proslave in otvoritve v Račah in njihovi okolici. Odlikujeta jo smisel za red ter urejenost okolja. Ti vrlini je prenesla tudi v svojo delovno sredino, zato ni naključje, da se je tedanji vrtec v Račah ponašal s prejeto Zlato vrtnico.

S svojo pripadnostjo poklicnemu poslanstvu, otrokom in vrtcu je dajala vzgled celotnemu kolektivu, ki je nikoli ni nehal ceniti in spoštovati. Njena blagohotnost, po potrebi pa tudi kritičnost, njena vztrajnost, pozitivna naravnost, strokovnost pri delu in v odnosih s starši ter njen neomajen delovni elan so bili jamstvo za uspeh in zaupanje, obenem pa tisti pomemben ključ, ki na široko odpira vsa vrata.

Prejemniki priznanj župana Občine Rače-Fram

levo: Irena Flajšman,
prejemnica spominske plakete

desno: za Ernesta Napasta je
plaketo prevzela njegova žena

Naj ob tem dodamo, da so prejemniki priznanj župana in prejemnika spominske plakete v dar dobili tudi slike, ki so nastale izpod čopiča Draga Kopšeta. Prireditev je odlično povezoval Matjaž Tomanič.

Vse foto: Simona Antolič

Fotografije letošnjih nagrajencev si lahko ogledate tudi na notranji hrbtni strani Novic.

OBČINA RAČE-FRAM

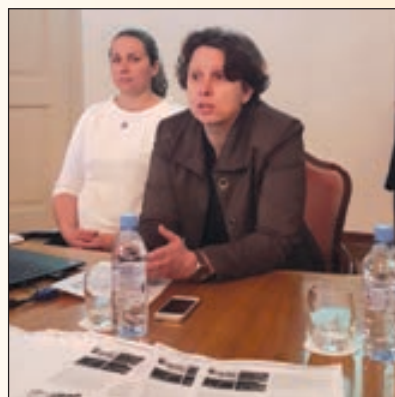
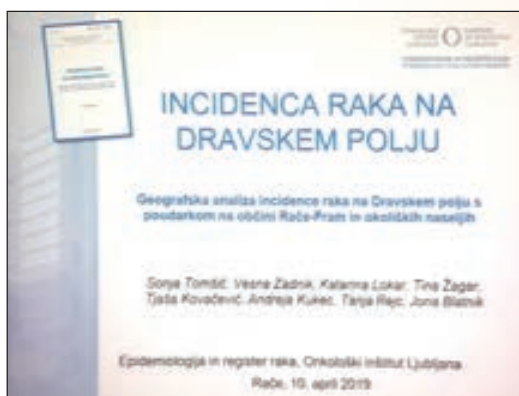
AKTUALNO

Izsledki raziskave Onkološkega inštituta iz Ljubljane

• Onkološki inštitut iz Ljubljane je v prostorih gradu Rače javnosti predstavil izsledke strokovne raziskave

Onkološki inštitut iz Ljubljane je, kot na nacionalni ravni vodilni zavod s področju onkologije, v sklopu sektorja Epidemiologija in register raka, izvedel obsežno strokovno raziskavo z naslovom '**Incidenca raka na Dravskem polju: Geografska analiza incidence raka na Dravskem polju s poudarkom na občini Rače-Fram in okoliških naseljih**'.

Zaključno poročilo sta javnosti predstavili **prof. dr. Vesna Zadnik, dr. med.** in **Sonja Tomšič, dr. med.**, (na spodnjem posnetku - op. ured.), ki sta pri izvedbi raziskave tudi aktivno sodelovali.

Dopoldanske predstavitve, ki je potekala v gradu Rače, se je udeležil ožji krog ljudi, popoldanski ponovitvi v kino dvorani pa je prisluhnila širša zainteresirana javnost.

Na dopoldanskem srečanju je župan Občine Rače-Fram prisotne seznanil tudi z aktualnimi podatki iz publikacije 'Zdravje v občini 2019' (za našo občino), ki jo v celoti objavljamo na straneh 34-37

Tudi vse prisotne na popoldanski predstavitvi so zelo zanimali rezultati strokovne raziskave • vse foto: Simona Antolič

Tekom predstavitve so bila predstavljena osnovna dejstva o raku – splošnemu imenu za obsežno skupino različnih bolezni, katerih značilnost je nenadzorovana razrast spremenjenih, rakastih celic.

Obsežna ciljno vodena strokovna raziskava je pokazala, da prebivalci naselij občine Rače-Fram za najbolj pogostimi pojavnimi oblikami raka ne zbolevajo pogosteje kot ostali državljani.

Zaskrbljujoče pa je, da je ta bolezen povsod po svetu zelo v porastu, saj ljudje še vedno ne upoštevajo nasvetov za njeno preprečevanje. Gre za nasvete, kako živeti, da bi kar najbolj zmanjšali individualno ogroženost, pri prebivalstvu pa bi tudi (ob podpori države) zmanjšali množičnost zbolevanja in umrljivosti za rakom.

Skupna točka dvanajstih nasvetov proti raku, ki so opredeljeni v Evropskem kodeksu proti raku, je potreba po spremembi načina življenja. Povedano se sliši zelo enostavno, vsi pa vemo, da je v praksi najtežje spremeniti stvari prav pri sebi. Kljub temu, da imamo vsi dovolj informacij, da vemo, da nezdrav način življenja potencialno vodi v probleme, nam je ljubše in enostavneje iskati vzroke za nastanek bolezni nekje drugje, izven nas.

Predstavljene prognoze niso obetavne, zato moramo, če želimo ostati zdravi, enostavno sprejeti nasvete glede zdravega načina življenja, ki temelji na fizični aktivnosti in zdravi prehrani.

V nadaljevanju objavljamo še aktualne podatke o stanju na zdravstvenem področju v občini Rače-Fram (vir: publikacija 'Zdravje v občini 2019'; izdal NIJZ - Nacionalni inštitut za javno zdravje, aprila 2019).

ZDRAVJE V OBČINI 2019

RAČE - FRAM

Prikaz **Zdravje v občini 2019** je namenjen pregledu ključnih kazalnikov zdravja v občini v primerjavi s slovenskim in regionalnim povprečjem.

Okolje, v katerem ljudje bivajo in delajo, pomembno vpliva na njihovo zdravje. S prikazom zdravstvenega stanja želimo spodbuditi deležnike na lokalni ravni, zlasti odločevalce, pri njihovih aktivnostih za promocijo in krepitev zdravja svojih prebivalcev.

Podatke za vse slovenske občine, dodatne grafične prikaze in definicije kazalnikov najdete na spletni strani <http://obcine.nijz.si>.

Več podatkov o zdravju pa lahko najdete na spletni strani <https://podatki.nijz.si>.

NEKAJ DEJSTEV O ZDRAVJU V OBČINI

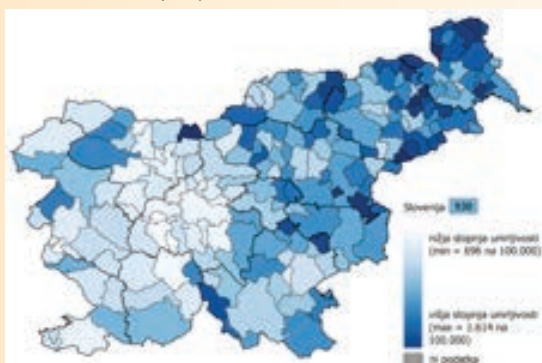
Zdravstveno stanje in umrljivost

- Bolniška odsotnost delovno aktivnih prebivalcev je trajala povprečno 16,1 koledarskih dni na leto, v Sloveniji pa 15,3 dni.
- Delež oseb, ki prejemajo zdravila zaradi povišanega krvnega tlaka, je bil blizu slovenskemu povprečju, za sladkorno bolezen prav tako.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi srčne kapi je bila 2,2 na 1000 prebivalcev, starih 35 do 74 let, v Sloveniji pa 2,1.
- Pri starejših prebivalcih občine je bila stopnja bolnišničnih obravnav zaradi zlomov kolka 7,9 na 1000, v Sloveniji pa 6,4.
- Delež uporabnikov pomoči na domu je bil blizu slovenskemu povprečju.

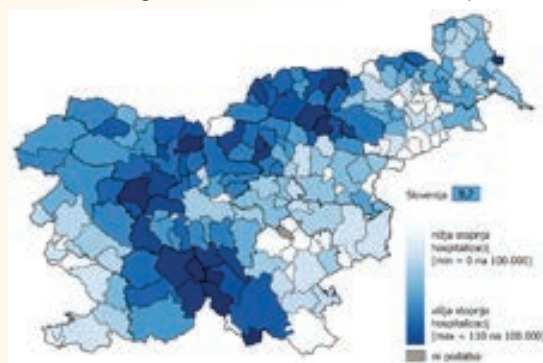
- Stopnja umrljivosti zaradi samomora je bila 24 na 100.000 prebivalcev, v Sloveniji pa 20.

Dejavniki tveganja za zdravje in preventiva

- Telesni fitness otrok je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Stopnja bolnišničnih obravnav zaradi poškodb v transportnih nezgodah je bila 0,7 na 1000 prebivalcev, v Sloveniji pa 1,5.
- Delež prometnih nezgod z alkoholiziranimi povzročitelji je bil blizu slovenskemu povprečju.
- Odzivnost v Program Svit - presejanju za raka debelega črevesa in danke je bila 62,6 %, v Sloveniji pa 62,7 %.
- Presejanost v Programu Zora - presejanju za raka materničnega vratu je bila 66,6 %, v Sloveniji pa 71,8 %.

Slika 1: Umrljivost po stalnem bivališču na 100.000 prebivalcev – starostno standardizirana, povprečje 2013–17

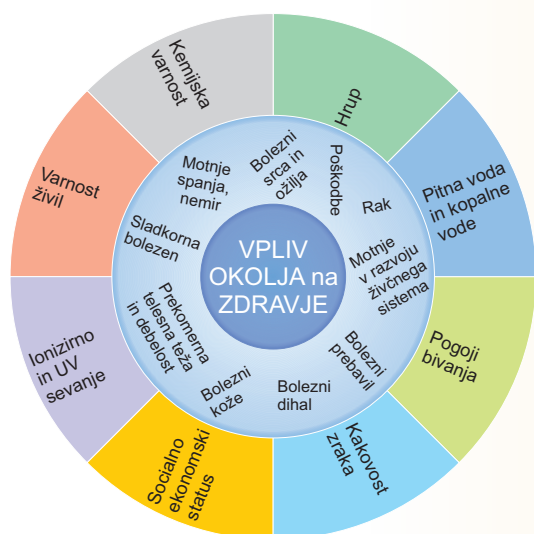
Slika 2: Hospitalizirani zaradi klopnega meningoencefalitisa, Slovenija, povprečje 2009–2017

ZDRAVJE V OBČINI 2019

ZDRAVJE IN OKOLJE

Onesnaženost okolja je pomembna determinanta zdravja, saj se povezuje s številnimi socialno-ekonomskimi dejavniki. Spremljamo jo s kazalniki o okolju in zdravju, ki so pripravljene v skladu z metodologijo Informacijskega sistema za okolje in zdravje (Environment and Health Information System) Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) in zato mednarodno primerljivi. Z njimi ugotavljamo doseganje ciljev, ki so v državi sprejeti z namenom izboljšanja stanja na področju okolja in zdravja.

Slika 3: Vpliv okolja na zdravje ljudi

Kazalniki, ki jih je NIJZ pripravil v sodelovanju z Agencijo RS za okolje, obravnavajo različne vplive okolja na zdravje ljudi, kot na primer: kakovost pitne vode, izpostavljenost onesnaženemu zraku, hrupu, svincu, varnost živil, kemijska varnost ter vpliv podnebnih sprememb na zdravje ljudi (Slika 3). Več o kazalnikih okolja na: <http://kazalci.arso.gov.si>.

Zrak, onesnažen z delci (PM), predstavlja resno nevarnost za zdravje ljudi, še posebej otrok.

Zdravstvene posledice onesnaženega zraka so bolezni dihal, srca in ožilja, nekatere nevrološke bolezni, sladkorna bolezen tipa 2, negativni vplivi na razvoj ploda in nekatere vrste raka. V Sloveniji se v zadnjih letih onesnaženost zunanjega zraka z delci PM₁₀ sicer zmanjšuje, so pa mejne vrednosti ponekod še vedno presežene. Velik pomen pri tem imajo individualna kurišča in promet. Razmere so še posebej pereče v hladnih mesecih in v kotlinah. Najbolj ogroženi so bolniki z boleznimi dihal, srca in ožilja, sladkorni bolniki, starejše osebe ter otroci in nosečnice. V Sloveniji je bilo v letu 2017 več kot 90 % otrok starih do 15 let izpostavljenih koncentracij PM₁₀, ki je bila v povprečju med 21 in 30 µg /m³, kar je nad priporočili SZO (Slika 4). Astma, ena izmed najpogostejših boleznih dihal pri otrocih, ki je povezana tudi z izpostavljenostjo onesnaženemu zraku, je najpogostejši vzrok hospitalizacije pri otrocih mlajših od 15 let. Raziskave kažejo, da se tveganje za astmo pri otrocih z oddaljenostjo bivališča od prometne ceste znižuje.

Globalne napovedi kažejo, da se bo onesnaženost zraka v urbanem okolju še povečevala, zato je nujno takojšnje ukrepanje za izboljšanje kakovosti zraka.

Slika 4: Izpostavljenost otrok (0-15 let) PM₁₀ v zunanjem zraku. Vir: Kazalniki okolja, ARSO.

S sprejemanjem ukrepov na področju varstva okolja, ki temeljijo na celostni prometni strategiji in k varovanju okolja naravnanih energetskih konceptih, lahko lokalna skupnost pomembno prispeva k izboljšanju stanja na področju onesnaženosti zraka. Ker so viri izpustov poleg intenzivnega prometa predvsem individualna kurišča, tudi vsak posameznik prispeva k izboljšanju zraka v svojem okolju in sicer z ustreznim načinom ogrevanja, premišljenimi prevozi in z upoštevanjem priporočil za ravnanje ob dneh s prekomerno onesnaženim zrakom. Več na: <http://www.nijz.si/sl/povisane-ravni-delcev-pm10-v-zraku-priporocila-za-prebivalce>.

Vročinski valovi lahko ogrožajo zdravje

V zadnjih desetletjih so tudi v Sloveniji bolj pogosti vremenski pojavi, ki vplivajo na zdravje ljudi. Huda in dolgotrajna vročina v poletnih mesecih povzroča toplotno obremenitev. Toplotna obremenitev je izrazitejša v mestih zaradi spremenjenega okolja (manj vegetacije in večja pokritost površine npr. z zgradbami in asfaltom) ter dodatne proizvodnje toplote. Vročinski valovi vplivajo na počutje in zdravje ljudi. V obdobju vročinskih valov opažamo večjo umrljivost od pričakovane. Tako je bilo leta 2015 v obdobju vročinskih valov v Sloveniji 7 % več primerov smrti, največ v delu Slovenije z omiljenim celinskim podnebjem, kjer sta tudi obe največji mesti. Največ umrlih zaradi vročinskih valov je bilo med starejšimi ter pri osebah s kroničnimi srčno-žilnimi boleznimi. V mestih stanje dodatno poslabšuje onesnažen zrak z delci (PM) in ozonom.

Lokalne skupnosti lahko pomagajo prebivalcem lajšati vpliv vročinskih valov s povečevanjem deleža zelenih površin, namestitvijo pitnikov, gradnjo kolesarskih in peš poti, ki so odmaknjene od prometnic in so v senčnih predelih, senčnimi parkirišči, ureditvijo dostopa do vodnih površin, spremljanjem kakovosti površinskih voda na mestih, kjer ni uradnega nadzora, se pa tam tradicionalno kopa večje število ljudi. Ustvarjanje pogojev za aktivno gibanje je dolgoročno zelo koristno za zdravje, saj s tem (kolesarjenje, hoja) prispevamo tako k čistejšemu zraku, kot tudi k zmanjšanju kroničnih nenalezljivih boleznih. Več na: <http://www.nijz.si/sl/napotki-prebivalcem-za-ravnanje-v-vrocini>.

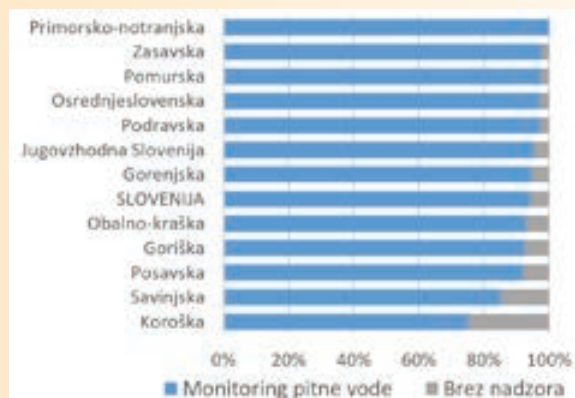
Klopni meningoencefalitis (KME)

Slovenija se po obolevnosti s KME uvršča med najbolj ogrožena območja v Evropi. Bolezen se prenaša z vbo-dom okuženega klopa, redko z uživanjem okuženega nepasteriziranega mleka. Pojavlja se žariščno, več klo-pov je do 600 m n.m., z višino njihovo število upada. Najvišja obolevnost je na Gorenjskem, Koroškem in Notranjskem. KME lahko pusti trajne posledice npr: zmanjšana koncentracija, prizadetost gibalnih sposobnosti, pareze, ohromelost. Najbolj učinkovit preven-tivni ukrep je cepljenje. Delež cepljenih v Sloveniji je zelo nizek. Po podatkih iz leta 2014 se redno cepi le 7,5 % prebivalcev.

V Sloveniji je cepljenje obvezno le za osebe, ki so okužbi izpostavljeni pri delu in izobraževanju, vendar ga priporočamo vsem. Cepimo se lahko od enega leta starosti naprej. Lokalne skupnosti lahko z ozavešča-njem o cepljenju in drugimi učinkovitimi zaščitnimi ukrepi pomagajo prebivalcem do ustreznih zaščitne pred klopi. Na primer, v Avstriji je z odmevno promo-cijo cepljenja uspelo zvišati delež cepljenih na več kot 80 %. Več na: <http://www.nijz.si/sl/pravocasno-se-z-ascitimo-pred-klopi-saj-lahko-prenasajo-bolezni-2>.

Pitna voda mora biti dostopna vsem, vedno, povsod, v zadostnih količinah in zdravstveno ustrezna.

Onesnažena pitna voda lahko povzroči okužbe pre-bavil, dihal, motnje pri prenosu kisika pri dojenčkih, motnje v delovanju hormonov, nekatere vrste raka in drugo. V Sloveniji se s pitno vodo iz vodovodov, ki so vključeni v redni nadzor, oskrbuje 94 % prebivalcev. V nadzor niso vključeni vodovodi, ki oskrbujejo manj kot 50 oseb; največji delež ljudi brez nadzora je v Koroški (25 %) in Savinjski regiji (14 %) (Slika 5).

Slika 5: Delež prebivalcev, ki se oskrbujejo iz vodovodov, vključenih v redni nadzor (monitoring) pitne vode. Vir: Kazalniki okolja, ARSO.

Veliki in srednji vodovodi s 1.000 in več prebivalcev (86 % prebivalcev) imajo praviloma ustrezno kakovost pitne vode. Večje tveganje za zdravje predstavlja prisotnost mikroorganizmov, ki je pogostejša pri manjših vodovodih (50-500 prebivalcev), saj je te sisteme za oskrbo s pitno vodo zelo težko upravljati. Povečano tveganje za prisotnost mikroorganizmov najdemo tudi pri kraških vodnih virih. Ponekod se je ugotavljala kemijska onesnaženost pitne vode zaradi preseženih pesticidov, nitratov, arzena, svinca, niklja, mangana, železa.

Varna oskrba s kakovostno pitno vodo ima izjemen pomen za zdravje prebivalstva, zato morajo lokalne skupnosti v svojih prostorskih načrtih zavarovati vsak vir pitne vode pred onesnaženjem.

Prebivalce, ki niso vključeni v monitoring pitne vode mora lokalna skupnost o tem obvestiti in jih poučiti o možnih ukrepih za varovanje zdravja pred škodljivimi učinki onesnažene vode. Če obstaja utemeljen sum za potencialno nevarnost za zdravje, jim mora takoj posredovati priporočila za ravnanje. Več na: <http://www.nijz.si/sl/podrocja-dela/moje-okolje/pitna-voda>.

Azbestna vlakna so škodljiva in so tudi glavni povzročitelj redkega, a enega najnevarnejših rakov, malignega mezotelioma.

Azbestna vlakna dokazano povzročajo boleznj pljuč in drugih organov ter imajo rakotvorni učinek. Čeprav je bila proizvodnja in prodaja azbestnih izdelkov pre-povedana že pred 20 leti, so ti še vedno v uporabi, zlasti v gradbenih in izolacijskih materialih. Vsaka prisotnost azbestnih vlaken je škodljiva. Največ azbestnega prahu nastaja zaradi napačnih postopkov pri obnovitvi in rušenju starejših stavb, v katerih so vgrajeni azbestni materiali.

Maligni mezoteliom je redko, a zelo nevarno rakavo obolenje prsne in trebušne mreine, ki ga povzroča azbest. Doba od prve izpostavljenosti azbestu do njegovega nastanka je lahko 40 in več let. Večja izpostavljenost povzroča večje tveganje, lahko pa se mezoteliom pojavi tudi zaradi majhne izpostavljenosti. Zaradi obsežne izpostavljenosti azbestu v preteklosti in dolge latentne dobe predpostavljamo, da se število bolnikov z mezoteliomom v prihodnje še ne bo zmanjševalo (Slika 6). Zelo pomembno je varno odstranjevanje virov azbesta iz našega okolja.

Slika 6: Novo ugotovljeni primeri (incidenca) mezotelioma v Sloveniji, 1961–2015. Vir: SLORA 2018.

Z osveščanjem in spodbujanjem pravilnega odlaganja azbestnih odpadkov, strožjim pristopom proti divjemu odlaganju, z zbiranjem podatkov o azbestu (strehe, vgrajeni gradbeni, izolacijski materiali, morebitni ostanki opuščeni azbestnih proizvodnji, divja odlagališča in drugo) lokalna skupnost pomembno prispeva k zmanjševanju izpostavljenosti svojih prebivalcev azbestu. Več na: <http://www.nijz.si/sl/azbest-v-nasem-okolju-0>.

Vsebine so pripravili sodelavci Centra za zdravstveno ekologijo in Centra za nalezljive bolezni, v sodelovanju z Agencijo RS za okolje.

ZDRAVJE V OBČINI 2019

Kazalniki zdravja v občini: Rače - Fram

Prikazane so izbrane vrednosti kazalnikov zdravja za občino v primerjavi z upravno enoto, statistično regijo in Slovenijo. Graf kaže primerjavo kazalnikov na ravni občine z državnim povprečjem. Kazalniki so testirani na statistično značilnost. V majhnih občinah zaradi majhnega števila dogodkov lahko pričakujemo večja nihanja vrednosti kazalnikov med posameznimi leti. Definicije, dodatni podatki in grafični prikazi so dostopni na NIJZ spletni strani ►.

● ▲ ■ ▼ Položaj občine glede na povprečje Slovenije (●) in glede na razpon vrednosti po občinah od najnižje do najvišje (■). Pri kazalnikih, kjer ni oznake, v opazovanem časovnem obdobju ni bilo pojava (*).

Barve in oblike oznak pomenijo:

- ▲ Zelena – občina je statistično značilno boljša od povprečja preostale Slovenije.
- Modra – občina je statistično značilno različna od povprečja preostale Slovenije, želenega gibanja kazalnika ni mogoče enoznačno določiti.
- ▼ Rdeča – občina je statistično značilno slabša od povprečja preostale Slovenije.
- Rumena – občina se statistično značilno ne razlikuje od povprečja preostale Slovenije.
- Bela – vrednost izbranega kazalnika zaradi majhnosti opazovane populacije (majhnega števila primerov) ni zanesljiva.

Kazalnik	Občina	UE	Regija	SLO	Enota	Manj od povprečja	Več od povprečja
Prebivalci in skupnost							
1.1 Razvitost občine	1,00	/	/	1,00	indeks		
1.2 Prirast prebivalstva	13,6	0,4	0,1	0,5	‰		▲
1.3 Starejše prebivalstvo (nad 80 let)	3,8	4,7	4,9	5,2	%	■	
1.4 Osnovno izobraženi odrasli (OŠ ali manj)	10,8	10,7	13,9	15,2	%	▲	
1.5 Stopnja delovne aktivnosti	60,4	55,9	57,2	61,6	%	●	
1.6 Delovne migracije	47	124	96	100	indeks	■	
Dejavniki tveganja							
2.1 Telesni fitness otrok	45,7	47,7	48,4	50,2	indeks	●	
2.2 Prekomerna prehranjenost otrok	26,2	24,4	27,1	24,3	%	●	
2.5 Poškodovani v transportnih nezgodah	0,7	0,7	0,6	1,5	sss/1000	▲	
2.6 Prometne nezgode z alkoholiziranimi povzročitelji	9,6	8,2	9,2	9,1	%	●	
2.9 Prekomerna prehranjenost odraslih	64,5 ^m	61,8	62,6	58,4	%		●
2.10 Hrupno okolje	23,3 ^m	27,0	22,3	23,8	%	●	
Preventiva							
3.1 Odzivnost v Program Svit	62,6	59,3	60,0	62,7	%	●	
3.2 Presejanost v Programu Zora	66,6	63,7	68,4	71,8	%	▼	
Zdravstveno stanje							
4.2 Bolniška odsotnost	16,1	12,9	13,5	15,3	dnevi		▼
4.3 Astma pri otrocih in mladostnikih (0-19 let)	1,5	1,2	0,9	1,1	sss/1000		○
4.4 Bolezni, neposredno pripisljive alkoholu (15 let in več)	1,5	1,7	2,0	2,0	sss/1000	●	
4.5 Prejemniki zdravil zaradi sladkorne bolezni	5,7	5,5	5,3	5,2	sss/100		●
4.6 Prejemniki zdravil zaradi poviš. krvnega tlaka	25,1	22,8	23,7	23,2	sss/100		●
4.7 Prejemniki zdravil proti strjevanju krvi	13,2	12,1	12,7	11,9	sss/100		■
4.8 Srčna kap (35-74 let)	2,2	2,3	2,1	2,1	sss/1000	●	
4.9 Možganska kap (35-84 let)	3,0	2,5	2,7	2,6	sss/1000		●
4.10 Novi primeri raka	559	548	529	560	sss/100.000	●	
4.15 Novi primeri raka debelega črevesa in danke	54	74	73	73	sss/100.000	●	
4.16 Novi primeri raka pljuč	69	66	61	65	sss/100.000	●	
4.17 Novi primeri raka dojke	124	140	119	118	sss/100.000	●	
4.11 Zlomi kolka pri starejših prebivalcih (65 let in več)	7,9	6,0	5,7	6,4	sss/1000		●
4.12 Prejemniki zdravil zaradi duševnih motenj	17,4	15,9	15,8	14,9	sss/100		■
4.13 Pomoč na domu	2,3	1,4	1,4	1,7	%		●
4.14 Klopni meningoencefalitis	8,1	3,6	5,6	9,7	sss/100.000	●	
Umrjivost*							
5.1 Umrjivost po stalnem bivališču	973	964	1014	930	sss/100.000	●	
5.2 Umrjivost zaradi bolezni srca in ožilja (0-74 let)	110	90	94	80	sss/100.000		●
5.3 Umrjivost zaradi vseh vrst raka (0-74 let)	178	174	174	164	sss/100.000	●	
5.7 Umrjivost zaradi samomora	24	17	23	20	sss/100.000	●	

Legenda: /: kazalnik na tej administrativni ravni ni smiselni; sss: starostno standardizirana stopnja na 100, 1000 ali 100.000 prebivalcev, na slovensko populacijo 17.2014. *: spremenjen izračun po stalnem bivališču namesto po običajnem je pojasnjen v "Opisi kazalnikov" v "Metodološka pojasnila" na spletni strani.

^m: Podatki temeljijo na statističnem modelu.

Pojasnilo h kazalnikom:

Prebivalci in skupnost: 1.1: leto 2017; 1.2: leto 2017; 1.3: leto 2017, stari 80 let in več; 1.4: leto 2017, stari 25-64 let; 1.5: leto 2017, stari 15-64 let; 1.6: leto 2017. **Dejavniki tveganja za zdravje:** 2.1: leto 2017, otroci in mladostniki, stari 6-14 let; 2.2: leto 2017, otroci in mladostniki, stari 6-14 let; 2.5: povprečje 2013-2017; 2.6: povprečje 2013-2017; 2.9: leto 2016; 2.10: leto 2016. **Preventiva:** 3.1: leto 2017; 3.2: povprečje 17.2014 - 30.6.2017, ženske, stare 20-64 let. **Zdravstveno stanje:** 4.2: leto 2017, zaposleni prebivalci; 4.3: povprečje 2013-2017, bolnišnične obravnave, stari 0-19 let; 4.4: povprečje 2013-2017, bolnišnične obravnave, starejši od 15 let; 4.5: leto 2017; 4.6: leto 2017; 4.7: leto 2017; 4.8: povprečje 2013-2017, bolnišnične obravnave, stari 35-74 let; 4.9: povprečje 2013-2017, bolnišnične obravnave, stari 35-84 let; 4.10: povprečje 2011-2015, novo odkriti raki razen nemelanomskega; 4.11: povprečje 2013-2017, bolnišnične obravnave, stari 65 let in več; 4.12: leto 2017; 4.13: leto 2017, stari 65 let in več; 4.14: povprečje 2008-2017; 4.15: povprečje 2011-2015; 4.16: povprečje 2011-2015; 4.17: povprečje 2011-2015. **Umrjivost:** 5.1: povprečje 2013-2017; 5.2: povprečje 2013-2017, stari 0-74 let; 5.3: povprečje 2013-2017, stari 0-74 let; 5.7: povprečje 2013-2017.

Viri podatkov: Nacionalni inštitut za javno zdravje, Statistični urad Republike Slovenije, Ministrstvo za finance, Javna agencija Republike Slovenije za varnost prometa, Fakulteta za šport (UL), Register raka, Inštitut Republike Slovenije za socialno varstvo.

Zapis o predstavitvi raziskave pripravila:
mag. Zorica ZAJC KVAS, direktorica OU Občine Rače-Fram

POGOVOR z Arnejem Ivkovičem iz Rač, mentorjem in soplesalcem zmagovalke v TV šovu 'Zvezde plešejo' 2019

Verjamem, da tudi med vami, dragi bralci in predvsem bralke Novic, ni nikogar, ki ni vsaj kdaj gledal, če ob zimsko-pomladnih nedeljskih večerih ne že redno spremljal letošnje 3. sezone plesnega šova na POP TV, imenovanega 'Zvezde plešejo'.

Spomnimo: gre za plesni spektakel, kjer plesni profesionalci in profesionalke v roke dobijo znane slovenske obraze (s katerega koli področja) oz. njihova plesno bolj kot ne neokretna (vsekakor pa v najboljšem primeru amaterska, kar zadeva poplesavanje po plesišču in za nameček še pred strokovno žirijo in kamerami) telesa.

Če se pri uvodnih plesih še nekoliko pozna, da drži pogovor, ki pravi, da je vsak začetek težak, se kmalu potrdi tudi resničnost tistega, da vaja dela mojstra. Kajti izločitveni šov se v sklepnem delu konča tako, da se dlake ježijo ob pogledu na eleganco, čutnost, usklajenost, impresivnost fantov in deklet, ki se ob glasbi, njej ustrezajoči kulisi in v čudovitih oblačilih uglajeno, graciozno in sinhrono gibljejo po plesišču, kot da bi taki plesni dueti obstajali in skupaj vadili že od nekdanj... Paša za oči in sprostitev za dušo gledalcev, skratka!

Tudi letos, ko je t. i. plesni globus v super finalu prislužila in ga visoko v zrak energično dvignila do ušes nasmejana, čedna in presrečna **pevka Tanja Žagar**, ki ji je teoretično in praktično znanje s tega področja nudil 21-letni **plesalec Arnej Ivkovič** (na posnetku desno v času nastajanja tega intervjuja; junija 2019), ni bilo nič drugače. Še več: bilo je fascinantno, kajti Tanja in Arnej sta ne le odlično plesala, ampak postala tudi velika prijatelja, ki sta se v trenutkih skupne slave po razglasitvi zmagovalnega para smejala in jokala hkrati ter pokazala toliko čustev, pristne sreče ter hvaležnosti drug drugemu in vsem akterjem šova, da jima človek lovoriko še toliko bolj iz srca privošči.

Arnej Ivkovič

Arnej, pred kratkim se je vaša družina iz Maribora preselila v Rače. Sedaj, ko si občan občine Rače-Fram, si torej 'naš'. Čestitke in dobrodošlica!

Res je. Najlepša hvala. (*nasmeh*)

Seveda pa iskrene čestitke tudi za vse prepričljive nastope in odmevno plesno zmago v super finalu letošnjega šova 'Zvezde plešejo', ki so jo za vaju s Tanjo izglasovali gledalci in zaradi česar se sedaj prvenstveno druživa.

Hvala, res hvala! (*širok nasmeh*)

Ja, ta šov nama je s Tanjo veliko dal. Gre za lepo novo izkušnjo, ves čas sva zelo uživala in ker sva na koncu še zmagala, je sreča tako rekoč popolna. (*smeh*)

Sliši se enostavno, a sem prepričana, da ni. Nam zaupaš kaj o svoji plesni poti?

Plešem že 14 let. Večino tega časa sem plesal v paru in se s plesalko udeleževal tekmovanj. V srednji šoli (*obiskoval je IV. gimnazijo v Rušah – op. avt.*), sploh pred maturo, pa je postalo časovno vse težje usklajevati šolske in plesne obveznosti, zato sem se odločil zaključiti aktivno tekmovalno kariero in začel plesno znanje prenašati na druge. Sedaj že dve leti širim znanje latinsko-ameriških in standardnih plesov. Poleg poučevanja pa me lahko vidite tudi v kakšnem videospotu, zelo rad tudi nastopam, sodelujem v TV šovih ...

Zakaj pa si se, tedaj komaj 7-letni fantič, odločil za ples in ne, recimo, za karkoli drugega?

Kot mali 'mulc' sem imel preveč energije, povsod me je bilo polno in doma so presodili, da me je potrebno vpisati v nek šport, kjer bom to odvečno energijo pokuril. Začel sem z gimnastiko, ki je zahtevala veliko vadbe in ponavljanj, to pa ni bilo zame, saj mi monotonija in enoličnost nikoli nista bili (in mi še vedno nista) blizu. Zato sem preklopil na nekaj veliko bolj dinamičnega – na ples, za uvod na show dance, kjer je potrebnega res veliko gibanja.

Kako si pristal v šovu 'Zvezde plešejo'?

Ko POP TV išče ustrezne profesionalne plesalce, se najprej obrne na plesne klube. Tako sem povabilo dobil že lani, za 2. sezono šova, a se zaradi časovne stiske sprva nisem imel namena odločiti za sodelovanje. Me je pa seveda mikalo. Ker so prijateljice in prijatelji to vedeli, so me spodbudili, da vendarle poskusim. Uspeli so me

prepričati in udeležil sem se avdicije, kjer sem bil izbran. Podobna avdicija poteka tudi med znanimi Slovenci in Slovenkami – 'zvezdami'. In tako je nanoslo, da sva lani plesala z voditeljico resničnostnega šova Kmetija, Natalijo Bratkovič, a nisva prišla tako daleč kot letos s Tanjo Žagar. So me pa nato še nekajkrat povabili, da v oddaji zaplešem z znanimi gostjami, konkretno s smučarko Ilko Štuhec, igralko Laro Komar in pevko Alenko Godec ter v triu z lanskoletnima zmagovalcema, plezalko Natalijo Gros in Miho Peratom.

Da tako za plesalce kot slovenske 'zvezde' (ki to niso na plesnem področju) potekajo avdicije za izbor, si že razkril. Kako pa vas potem 'poparčkajo'?

Tudi ta zgodba je prav zanimiva. Najprej se srečamo na spoznavnem večeru, kjer vsak poskusno zapleše z vsakim – za občutek, s kom se najbolj ujame. Nato vsi izrazimo svoje želje, s kom bi si najbolj želeli plesati v paru. A na koncu je izbira vseeno njihova (od POP TV-ja).

Si se ti že v startu ogrel za ples s Tanjo?

Ne. (*smeh*)

Kaj pa ona s teboj?

Tudi ne. (*smeh*)

Zanimivo ... Pa vendar sta naposled pristala skupaj.

Naj najprej pojasnim, da sva s Tanjo že na spoznavnem večeru začutila, da imava sorodni energiji, a sva oba menila, da zaradi najine kar precejšnje razlike v višini to ne bi bila optimalna vizualna in plesna kombinacija. No, odgovorni pa so zadevo očitno videli drugače in tako sva se znašla skupaj. (*smeh*)

In pričela trenirati na polno, predvidevam.

No, ja ... in ne ... kakor vzameš. Oba imava kar nekaj drugih obveznosti. Sam sem se, recimo, moral na vsak trening voziti iz Maribora v Ljubljano, kar ob dejstvu, da učim v plesni šoli in študiram, ni tako preprosto. Časa od ene do druge oddaje je namreč relativno malo (teden dni), logističnih in časovnih prilagoditev pa je potrebnih kar nekaj. In to ne le svojih, tudi soplesalkinih. Ampak z dobro voljo sva s Tanjo premagala tudi to in v vsak ples vložila cca 20 ur vaj. In ne smemo pozabiti, da je to pri naju trajalo slabe tri mesece, do konca zadnje, enajste oddaje.

Kolikor je bilo mogoče videti v predstavitvenih spotih, vajini plesni treningi niso potekali ravno smrtno resno?

Ha, ha, ha ... Nikakor! Takoj sva ugotovila, da sva kompatibilna - oba neprestano z nasmehom na ustnicah,

podobno 'nora', 'odštekana', spontana, da ne trenirava zaradi žirije in posledičnega napredovanja ali celo zmage, ampak predvsem zaradi zabave in užitka, ki sva ju želela ponuditi tudi gledalcem pred zasloni. Medsebojno sva se spodbujala in vzpostavila ter krepila pristno prijateljsko vez.

Čeprav treningi niso potekali od jutra do večera, pa so bili zato toliko bolj energični, intenzivni, prežeti z veliko norčij in krohotanja. In ko se dva ujameta na tej ravni, gladko steče tudi ples, pri katerem ne gre le za fizični stik, ampak igrata pomembno vlogo in sta zaželeni tudi siceršnja simbioza, zaupanje.

Kako sedaj, po skupnem plesu in zmagi s Tanjo, vidiš to vražjo 'Žagarco'?

Podobno kot prej, ko sem jo gledal in poslušal kot znano slovensko pevko. Že tedaj sem videl vragce v njenih živahnih očeh in mi je bilo jasno, da je vse prej kot dolgočasna, rutinska in zaprta oseba. Zdaj se mi je potrdilo, da na življenje ter na vse dobro in slabo v njem skuša gledati z maksimalno pozitivne plati. Je kronični optimist. Ima veliko energije in res je zelo topla, prijetna oseba, nenehno pripravljena na nove izzive. Z enim zanjo večjih se je srečala tudi v plesnem šovu; Tanja je namreč pred njim imela hud strah pred višino, a je za potrebe t.i. liftov celo to fobijo v dovoljšnji meri premagala in bila suvereno kos vsem plesnim elementom, pri katerih ni imela stika s tlemi.

Sicer pa lahko rečem, da je v sebi uspela obdržati doberšen del tiste nagajivke, kot se je spomnimo med puncami prve slovenske najstniške pop glasbene skupine Foxy Teens, kjer je prav Tanja najbolj izstopala in pridobila ogromno oboževalcev. Sicer pa, sedaj je mamica malega sinčka in jasno, da je spet vsa potročena in razigrana. (*smeh*)

A ko se ne zabava, trdo dela. No, pravzaprav ji to uspeva sočasno ... Je res prav neverjetna! (*smeh*)

Kaj pa sotekmovalci? Se je med vami, torej sprva 12 tekmovalnimi pari, razvila kolegialnost ali je prevladala konkurenca?

Tisto prvo. Res smo se vsi lepo razumeli in se radi družili. Čutili smo grenkobo z vsakim, ki se je moral posloviti. Seveda pa se je, ko se je naš krog ožil, sčasoma začelo opazovati, da so nekateri napeti, da se stopnjuje njihova želja po uvrstitvi v polfinale, nato v finale in na koncu še v super finale.

A proti vrhu gore je, če uporabim metaforo, prostor že zelo omejen.

Tako je. In iskreno dodajam besedico – žal. Žal pa zato, ker so vsi, brez izjeme, res zelo napredovali in si zaslužili ostati v šovu do konca. No, ta privilegij in sreča sta, ko sta se v finalu morala posloviti Špela Grošelj in Miha Perat, v super finalu doletela še košarkarja Miho Zupana in njegovo plesalko Majo Geršak.

Vsi finalist pa ste v sklepni oddaji poskrbeli za nepozabno plesno pravljico.

Hvala za kompliment.

Uf, dnevi pred finalnim tednom so bili res zelo naporni, tempo pa divji, saj smo morali še med tednom več časa nameniti treningom in snemanjem, nedelje pa smo tako ali tako že prej večinoma od jutra do večera preživljali

na generalkah in drugih pripravah (frizure, ličenje ipd.). V zadnji oddaji namreč ni bilo več prostora za napake in nerodnosti, poleg tega smo morali plesati kar dvakrat – najprej opraviti 'popravni izpit' (izboljšati po mnenju sodnikov najslabše odplesan ples posameznega finalnega para; pri naju s Tanjo je to bil jive), kar je uspelo vsem, kljub temu pa se je en par moral posloviti. Oba para, uvrščena v super finale, pa je čakala zadnja, odločilna točka, pri kateri smo pari lahko sami odločali o izgledu, sceni, kostumih, glasbeni podlagi in koreografiji (pri predhodnih oddajah je za vse, razen za plesno koreografijo, poskrbel POPTV). Ni kaj, to je kar velik in zahteven zalogaj!

Kaj pa občutek prisotnosti kamer in zavedanje, da tako rekoč vsa Slovenija ob nedeljah zvečer zleknjena na kavč pred TV ekrani gleda vate in preži na vsak tvoj gib? Sta se zato morala boriti ne le s sotekmovalci, ampak tudi s tremo?

Niti ne. Vse poteka tako hitro in je tako adrenalinsko, da na tremo kar pozabiš, četudi te želi ugrabiti. Ampak jaz sem še mlad, sem sproščen, željan tovrstnih izzivov, pozna pa se tudi, da sem kar nekaj časa aktivno tekmoval in se soočal s tovrstnimi stresi. Treme torej nimam, če pa že, pa zgolj kanček tiste, ki je koristna.

Kar zadeva Tanjo, pa se ve, da je dolgoletna mojstrica javnega nastopanja, da ima že bogate izkušnje, da jo ima kamera rada, ona pa njo. *(smeh)*

Edino, za kar sva ugotovila, da bi naju lahko dekoncentriralo, so predstavitveni kratki filmčki pred nastopi, ki smo jih snemali med treningi in bi lahko, če bi preveč 'padla vanje', odvrnili najino osredotočenost iz plesa na kakšno finto, ki se nama je zgodila. Zato sva se dogovorila, da si jih bova ogledala na generalki, pred uradnim nastopom pa ne.

S Tanjo sta v super finalu zaplesala umirjeno rumbo, za protitež pa živahno in temperamentno sambo. Je imel tak izbor kakšno posebno sporočilo?

Da. Rumba je s svojimi karakteristikami simbolizirala, da se končuje najina plesna zgodba v šovu, vsak konec nečesa lepega pa je nekoliko nostalgichen.

Z vedrino in hitrostjo taktov glasbe, na katero sva z užitkom odplesala sambo, pa sva želela sporočiti, da ostajava razposajena in prijatelja za vedno.

Ali, kot sem povedal za vse medije: »Kljub temu, da se najina plesna zgodba tukaj končuje, se najino prijateljstvo ne bo nikoli.«

Sta s Tanjo pričakovala, da bo plesni globus prejela ona, da ga bosta, po odločitvi gledalcev, zmagoslavno dvignila vidva in ne Miha in Maja?

Verjeli ali ne, s tem se nisva kaj dosti obremenjevala. Že prej, ko je naše plese ocenjevala komisija, sva ne le sodniške pohvale, ampak tudi njihove kritike sprejemala brez posebnih občutkov, zgolj kot dobronamerne napotke, kaj je potrebno popraviti, izboljšati. Vse sugestije sva dojemala kot spodbudo, seveda pa so naju veselile lepe besede in ocene, s katerimi sva bila vselej na zgornjem delu tekmovalne lestvice in se nisva nikoli rabila pomeriti v izločitvenem dvoboju.

Kar zadeva Miho, pa moram reči, da smo ga vsi podpirali in ga zares občudovali. Pri njegovi nadpovprečni višini, ki je za uspehe pri košarki potrebna, bi pričakovali

'trše' in okornejše gibe, zato smo bili presenečeni nad njegovo mehko in eleganco, dodatno pa nas je seveda fasciniralo, kaj lahko tudi v plesnem smislu doseže gluha oseba, ki pri komunikaciji potrebuje spremstvo prevajalca v znakovni jezik. Tu je veliko delo opravila tudi njegova soplesalka Maja. Poleg tega sta že kdaj vmes, pa tudi v super finalu, imela prav posebno koreografijo in nekako je bilo pričakovati, da bosta s celotno zgodbo, ki je bila zares globoka in močna, gledalce na čustveni ravni morda najbolj prepričala. Vsi sotekmovalci bi jima to privoščili, seveda pa sva bila s Tanjo izjemno vesela, pravzaprav neizmerno srečna, ko sva bila za zmagovalca razglašena midva.

Vse plesne fotografije: Arnejev osebni arhiv

Kaj ta zmaga pomeni tebi, ali si od nje na svoji nadaljnji plesni poti kaj obetaš?

Zmaga v prvi fazi prinese svojevrstno zadovoljstvo in potrditev, da nekaj res dobro obvladaš in da tvoj trud prinaša nova znanja in odlične rezultate tudi drugim. Občutek ob spoznanju, da je največ gledalcev glasovalo prav za par, katerega del si, pa je preprosto neopisljiv z besedami. Zato izkoriščam priložnost in se zahvaljujem vsem, ki so navijali in glasovali za naju s Tanjo, za vso podporo in spodbudo pa velik hvala mojim najbližjim, prijateljicam in prijateljem, znancem.

Zase sem prepričan, da je bil ta šov eden izmed prelomnih trenutkov v mojem življenju. Ostaja mi v najlepšem mogočem spominu, prav nič pa se ne bi branil, če se bo izkazalo, da je bil tudi dobra odskočna deska za tisto, kar bi še želel početi, doživeti. Sedanji cilj bi dosegel, če bi lahko svoj hobi povezal z željami, ki segajo na področje televizije oz. medijev v širšem smislu (*konec koncev študira medijske komunikacije – op. avt.*), na velike odre, v različne šove in podobno. To me veseli, v tem se dobro počutim, v tem se vidim.

Arnej, iz tvojih ust v oči in ušesa koga od tistih, ki ti lahko pri tem pomagajo! Hvala za zelo prijeten pogovor!

**Pripravila:
Simona ANTOLIČ**

SPOZNAVAMO DELO DRUŠTEV

KULTURNO UMETNIŠKO DRUŠTVO RAČE

Novoustanovljeni Literarni klub KUD Rače

V prijetnem majskem popoldnevu smo člani novoustanovljenega Literarnega kluba (LK) KUD Rače pripravili 1. srečanje (7. 5. 2019), ko smo se zbrali v Beli dvorani gradu Rače.

Danila Žuraj sem predstavila začetke ustanavljanja kluba, njegovo organizacijo in potek delovanja ter termine rednega srečevanja, Cvetka Belca pa osnovne cilje delovanja, torej namero v občino Rače-Fram prinesiti kulturno dejavnost, ki jo večji kraji imajo in je potencial tudi pri nas: lastna literarna ustvarjalnost, predstavljanje in vzpodbujanje le-te, druženje ob branju in interpretaciji knjig, člankov in recenzij, predstavitev literarnih del in avtorjev, spoznavanje in ohranjanje kulturne dediščine in podobe kraja, povezovanje z okoliškimi kraji in šolami pri ohranjanju nesnovne in snovne kulturne dediščine.

Tone Žuraj, predsednik Kulturno umetniškega društva Rače, je pozdravil ustanovitev nove dejavnosti v sklopu KUD-a. Prvega srečanja se je udeležil in pozdravil ter podprl dejavnosti in cilje kluba tudi župan Občine Rače-Fram, Branko Ledinek (*na posnetku desno - op. ured.*).

Dragica Turjak, direktorica Mariborske knjižnice, je na kratko opisala delovanje tega zavoda, ki prav letos obeležuje 70-letnico, Brigita Miklič pa Bralno značko za seniorje ter povabila vse prisotne in druge zainteresirane k sodelovanju (vse nadaljnje informacije lahko dobite pri članih LK).

V drugem delu srečanja so tri avtorice predstavile svoje knjižne prvence - **Metka Lampret** knjigo *Kam bi dala takle dan*, **Barbara Jurički** knjigo *Moj opapajček zajček*, **Cvetka Belca** pa knjigo *Sonce za goro*. Odlomke iz njihovih literarnih stvaritev so brale Klavdija Volf, Metka Lampret in Mateja Belca.

Avtorica Barbara Jurički in Klavdija Volf,
ki interpretira odlomek iz knjige
Moj opapajček zajček

Metka Lampret
bere odlomek iz njene knjige
Kam bi dala takle dan

Dragica Turjak in Brigita Miklič,
gostji iz Mariborske knjižnice
Vse foto: Mateja Belca

Ob zaključku prvega srečanja smo povabili na naslednje, 2. srečanje, ki bo 18. junija 2019, ko bomo lahko spoznali avtorje iz naše občine oz. regije, in sicer dr. Vlasto Stavbar, dr. Boža Grafenauerja in dr. Dolfeta Rajtmajerja ter njihova knjižna dela z zgodovinsko tematiko (v času izida poletne številke Novic bo ta dogodek sicer že za nami, a bomo kaj več o njem napisali in ga slikovno podkrepili naslednjič).

Prijetno druženje smo zaključili s pogovorom ob pogostitvi, ki smo jo pripravile članice kluba.

Na 2. seji Upravnega odbora KUD Rače smo 27. maja 2019 podali še uradni predlog za ustanovitev dodatne, sicer skupno že devete sekcije KUD Rače, z nazivom Literarni klub KUD Rače. Člani so soglasno potrdili našo pobudo in novo kulturno pridobitev.

Cvetka BELCA in Danila ŽURAJ

Kulturno dogajanje bogati duha, širi obzorje in osrečuje srce.

Glasbeno razvajanje

• Vokalna skupina Petite pomme in njihovi gosti VS Fantje na vasi v grajski kapeli

Prijeten pevski večer sta nam 18. 5. 2019 z ubranim petjem pripravili v podnaslovu navedeni pevski skupini, ki sta se predstavili z dopolnjujočim se programom priredb slovenskih ljudskih pesmi in nekaj samostojnimi skladbami.

VS Petite pomme v grajski kapeli Rače
Foto: Marko Perger

Odlična akustika prostora – čudovite grajske kapele v Račah – je pripomogla k doživetemu poslušanju publike, ki je napolnila ambient.

• Pomlad v Olimju

Člani VS Fantje na vasi in KZ Škrjanček so v nedeljo, 2. 6. 2019, izvedli koncert v baročni župnijski cerkvi Marije Vnebovzete v Olimju, ki slovi kot ena najlepših daleč naokrog in je del samostanskega kompleksa Minoritskega samostana Olimje (ta stoji že od 11. stoletja).

Koncert je lepo uspel in nanj ostaja prijeten spomin.

Tone ŽURAJ

Koncertni abonma 2019: izvajalska in programska svežina

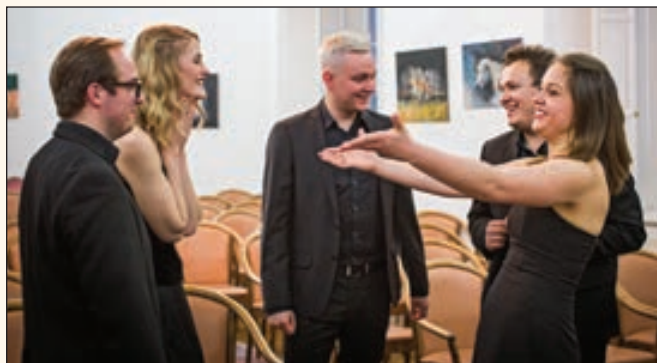
• 3. koncert koncertnega abonmaja Grad Rače, 14. 4. 2019

Koncertni večer smo tokrat preživeli z vokalno skupino **Ridiamo**, ki deluje v sestavi: **Neža Vasle** - sopran, **Anja Šinigoj** - mezzosopran, **Luka Juteršek** - tenor, **Tine Bec** - tenor, klavir, skladatelj in **Jaka Mihelač** - bariton in kitara.

»Nomen est omen« označuje sproščene in primarno muzikalne interpretacije te skupine. In to pri različnih programskih miljejih tehtno izbranega repertoarja - od renesančnega, stilno dognanega Dowlanda s tremi pesmimi iz cikla The first book of songs, čiste romantike treh Schubertovih pesmi An die Sonne, Beg-

räbnislied in Lebenslust, pretresljive Monteverdijeve Lamento d'Arianna, prima parte, prav takšne skladbe Noč Čajkovskega, treh Brahmsovih pesmi, labirintno harmonsko razpredenih Snsucht, An die Heimat in Der Abend, zanimive Becove Bogorodice in prav tako njegovih štirih ljubkih priredb ljudskih s Koroške Nmau čez Izaro, Rož, Podjuna Zila, Tam, kjer teče bistra Zila, Pojdam u Rute do Rossinijevega Ridiamo, cantiamo, pa kateri ima skupina ime.

Mlada zasedba Ridiamo (smejmo se), ki nastopa tudi v tujini in na zborovskih tekmovanjih (lani je prejela srebrno priznanje na državnem zborovskem tekmovanju Naša pesem v Mariboru), je nekaj posebnega v našem kulturnem prostoru in ima široke izvajalske možnosti, ki jih zna tudi učinkovito izkoristiti.

3. abonmajski koncert – Vokalna skupina Ridiamo

V polni (kot vedno) Beli dvorani smo slišali zrele izvedbe (tu in tam dinamično močnejši klavir in sopran) ter izjemen odziv publike. Res zapomnljiv koncert, ki ga lahko poslušate z intervjujem z izvajalci na povezavi <https://4d.rtvsllo.si/arhiv/glasbena-sozvočja/174617355>.

Z veliko mero občutka za promocijo nam je prijetno po-koncertno druženje pripravila Kmetijska zadruga Rače.

Po koncertu je za ugodje brbončic in želodcev obiskovalcev poskrbela KZ Rače, kjer je vse domače
Obe foto: Eva Mustafa

• 4. abonmajski večer, 26. 5. 2019

Grad Rače, Bela dvorana 26. 5. 2019 - 4. abonmajski koncert, **Duo Clarguitar** v zasedbi **Slavko Kovačič** - klarinet in **Žarko Ignjatović** - kitara.

Izjemna interpretata sta ob svoji unikatni zasedbi prinesla tudi programsko svežino novejših glasbe, saj (razen

A. Vivaldija, seveda) še vsi ustvarjajo. Tako je spored zajemal odlične skladbe avtorjev, ki jih v našem kulturnem prostoru skorajda ne poznamo.

Virtuozno naravnani spored je tako zahteval sorazmeren angažma obeh protagonistov. Zasedba teh dveh (po zvočni specifikki tako različnih) glasbil učinkuje presenetljivo.

Žarko Ignjatović in Slavko Kovačič na abonmajske koncertu v Beli dvorani, 26. 5. 2019

Po poklonu Vivaldiju z njegovo iskrivo Sonato v d-molu (originalno za flavto) smo slišali obsežno barvito Sonato za klarinet in kitaro v d-molu F. Rebaya, za tem pa tehtno in virtuozno skladbo Gljai E. A. Sigtryggsona. Sledila je (edina atonalna) zanimiva, zvočno raziskujoča skladba Tadeje Vulc Obrazi, po tem pa z jazzom se spogledujoča kompozicija C. F. Defranceschija Allure Deginandee. Podobno je bila zasnovana štiridelna Suita III R. D. Marina s humorno noto in za konec še briljantna Violetas Azuis S. Assada.

Mednarodno priznana umetnika sta navdušila z iskrivo muzikalnostjo in z občudujočo tehniko z veliko energije, ki jo je koncertni program zahteval v obilni meri. Skratka – koncert, ki se pomni.

Organizatorja koncerta, urednica za glasbo RTV Maribor Urša Čop Šmajgert ter izvajalca koncerta - klarinetist Slavko Kovačič in kitarist Žarko Ignjatović; Bela dvorana, 26. 5. 2019

Tokratno po-koncertno druženje je potekalo v našem promocijskem centru, kjer so poslušalcem člani Društva vinogradnikov Rače-Fram pripravili degustacijo odličnih vin Maksimiljana Rakovnika ter Robija in Sonje Greif.

*Druženje po koncertu, ob degustaciji vin članov Društva vinogradnikov Rače-Fram; promocijsko degustacijski prostor v gradu Rače
Foto: Slavko Rajh*

Priče smo bili še enemu vrhunskemu umetniškemu in družabnemu dogodku.

Tone ŽURAJ

Rače pojejo

Zadnji majski dan, ko se je ta prevesil v večer, so Rače ponovno pele, že 44. leto zapovrstjo. Mešani pevski zbor KUD Rače je bil organizator in odličen gostitelj prireditve.

*MePZ KUD Rače na travniku pred gradom Rače
Foto: David Reljić*

Poleg gostiteljev z zborovodjem Ervinom Šego so večer sooblikovali Otroški in Mladinski zbor Rače s Petro Efremov in Markom Furekom, Vokalna skupina Fantje na vasi in Komorni zbor Škrjanček pod taktirko Toneta Žuraja ter ljudski pevci Taščica pod vodstvom Majde Vake.

Otroški zbor Rače • foto: Saška Reljić

Program je bil zastavljen s pravo mero zavzetosti in igrivosti, zaradi česar je minil hitreje kot bi si želeli.

Kulturna društva na povsem prostovoljni bazi skrbijo za ohranjanje, rast in razvoj kulture v kraju. Njihovi člani nesebično razdajamo svoj prosti čas, z ljudmi delimo svoje talente, trosimo radost in smo neprecenljiv vir ohranjanja slovenskega jezika in izročila.

Predsednik KUD Rače, Tone Žuraj, je podelil listine častnega članstva za več kot 20-letno delovanje v KUD Rače nekdanjim kudovcem. Prejeli so jih Albina Radolič, Franc Kepfl, Marija Mendaš, Angela Plečko, Alojz Sternad in Leopold Mustafa.

Zaključna pesem mešanega pevskega zbora, čudovita večno zelena *Mlade oči*, je potegnila nit skozi celoten večer. Čeprav dolge noči ni spremenila v jutro, pa jo je ob prijetnem druženju nastopajočih in občinstva vsekakor prevesila v pozne ure.

Simona NAPAST

Novičke, s katerimi 'kukamo' v gledališke kotičke

• Gledališka tržnica

Pri gledaliških društvih je že dolgo tlela želja po povezovanju in izmenjavi predstav. Tako je pred leti prišlo do ustanovitve neformalnega srečanja ljubiteljskih gledaliških skupin v Kapli, ki smo se ga udeležili tudi mi. Pred tremi leti smo srečanje organizirali v Račah, letos pa je na vrsti gledališka skupina iz Černeč na Koroškem (vsako leto drug organizator).

Koroški deželni teater iz Slovenj Gradca pa je naredil še korak naprej in ustanovil gledališko tržnico, s tem pa odprl novo poglavje v delovanju ljubiteljskih gledaliških skupin. Njihov slogan *'Gledališča pod isto streho'* je obrodil sadove. Po odzivu skupin in pozitivni energiji med njimi, ki je vodila k takojšnjemu sklepanju vezi, je že bilo jasno, da se delo v takšni obliki mora nadaljevati.

Tudi naša skupina je v mozaik tovrstne predstavitve amaterskega gledališkega dela pridala svoj kamenček. Šest članov (Melita Lašič, Borut Batagelj, Barbara Jurički, Klavdija Volf, Irena Podgrajšek in Aleksander

Sinadinović) se je še posebej potrudilo in nas več kot odlično predstavilo.

Borut Batagelj, član amaterske gledališke skupine KUD Rače, zna odlično komunicirati tudi z mediji

V bogatem programu, trajajočem od jutranjih do večernih ur, smo prisotni uživali v domiselnih predstavah gledaliških skupin, vmes prisluhnili strokovnim predavanjem, predvsem pa se predajali druženju ob sproščenih klepetih in hkrati navezovali neprecenljive stike.

Tovrstni dogodki so za kulturno dogajanje in rast izjemnega pomena, saj se le na ta način lahko širimo izven meja naše občine in se uspešno promoviramo.

Trenutno pripravljamo komedijo *Dan norosti*, ki jo želimo premierno uprizoriti novembra letos. Že sedaj se veselimo vašega obiska, hkrati pa novega gledališkega abonmaja.

• Gledališki abonma

Ekipa, ki skrbi za gledališki abonma, je za prihajajočo sezono 2019/2020 že izbrala šest komedij, ki se bodo zvrstile od letošnjega oktobra do marca naslednje leto (za morebitne naknadne nenačrtovane spremembe v izvedbi se že vnaprej opravičujemo):

- * 5. 10. 2019 – Županova Micka (KUD Milke Zorec, Hotinja vas);
- * 15. in 16. 11. 2019 – Dan norosti (premierra nove komedije KUD-a Rače);
- * 7. 12. 2019 – Zbeži od žene (Gledališka skupina ljubiteljskega dramskega društva Sv. Jurij ob Ščavnici);
- * 4. 1. 2020 – Vsak dan nekaj novega (Razvojno združenje Repentabor);
- * 1. 2. 2020 – Malomeščanska svatba (Gledališče Mozirsko, Mozirje);
- * 6. 3. 2020 – Norci (Koroški deželni teater Sl. Gradec).

Cena gledališkega abonmaja 2019/2020 (6 predstav) znaša 35 EUR, posamična vstopnica pa stane 8 EUR.

Vabljeni torej v dvorano raškega gradu, saj bomo znova poskrbeli za zdrav smeh in iskreno zadovoljstvo!

Melita LAŠIČ

ČEBELARSKO DRUŠTVO RAČE

Ali ste vedeli?

- Po zaslugi Slovenije 20. maj postal svetovni praznik čebele

Kot vam je gotovo že znano, je v akciji *Beseda leta* Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU izbral besedo, ki je zaznamovala leto 2018: zmagala je beseda ČEBELA.

Največ zaslug za to ima naša država, ki je dosegla, da je 20. maj, rojstni dan znanega čebelarja Antona Janše, svetovni praznik čebele. Že od nekdaj sta znana reka »priden kot čebela« in »len kot trot«; zabeležil ju je Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske. Čebele je imenoval *male medene ptičice*, ki dajo človeku medeni užitek, zdravilo, izvrsten dodatek, npr. vosek. Moja babica jim je rekla *bečele* (po koroško), pod Peco pa so jim pravili tudi *pridne muhe*.

- Nekaj zgodovinskih zanimivosti o čebelah in čebelarstvu

Slovenska literarna zgodovinarica, etnologinja Marija Stanonik, je izdala bibliografijo, kjer povzema po prvih zapisovalcih o čebelarstvu (J. V. Valvasor, Peter Pavel Glavar, Anton Janša) prve zapiske in napotke o delu s čebelami. Valvasor je leta 1689 prvi poučil ljudi, kako naj rokujejo, ko dobijo prvi roj. Nekatere čebele rojijo večkrat, tako da lahko iz enega panja dobijo čez leto celo do šest panjev. Ko roji prvi panj, sta že dva, potem rojita dva in so že štirje itd. Zgodí pa se lahko tudi, da ne roji nobeden.

Navadno se začne delo pri čebelah v cvetnem tednu, konča pa se na Mihaelovo v jeseni. Takrat se pobere zadnji med. Na Kranjskem, kjer je bilo največ medu, so ga izvažali v Salzburg, enako vosek; pri nas je bilo takrat namreč vsega preveč in posledično je bila cena prenizka. Medico so kmetje delali za osebne potrebe, saj takrat ni bilo hiše, ki te pijače ne bi imela v izobilju.

Kranjska kmetijska zadruga je že leta 1768 sprejela predlog cesarice Marije Terezije za izboljšavo čebelarstva; izdali so navodila za uspešno čebelarjenje in kazni zaradi neupoštevanja le-teh. To je poslala v Lanšprež Petru Pavlu Glavarju, ki je ugotovil, da je Gorenjska primerna za pridelavo medu, Dolenjska za pridobivanje rojev, Notranjska pa zaradi burje neprimerna. Napisal je prvi učbenik za čebelarje, dal predlog, da na državne stroške kupijo po tri čebelje družine za revne vaščane. Sočasno pa je dunajska vlada prejela priporočilo in naklonjeno sprejela Antona Janšo za prvega čebelarskega učitelja. Skupaj z Glavarjem sta proučevala življenje čebel in izdala prvi slovenski spis in prvi učbenik za čebelarje.

Nada HERGAN

DRUŠTVO UPOKOJENCEV RAČE

Spomladanske aktivnosti

Letni časi se hitro menjujejo, hitro mine celotno leto in s hitrim tempom delamo tudi v našem društvu.

15. 3. 2019 je v veliki dvorani gasilskega doma Rače potekalo redno letno srečanje članov in članic društva. Prireditev je obsegala kulturni program in zbor članov. Osrednja vsebina zboru so bila poročila o delu in poslovanju v društvu. Iz njih je bilo zaznati, da pestre oblike dela in dobra udeležba na društvenih prireditvah povezujejo naše upokojenke v zdrav in tvoren del prebivalstva občine Rače-Fram. Temu so pritrdili tudi predstavniki prijateljskih društev in KS Rače. Srečanje smo sklenili s sproščenimi pogovori, pogostitvijo in glasbo za ples v izvedbi domače glasbene skupine DUR.

Udeleženci zбора

16. 5. 2019 smo, v sodelovanju z MGC DANica Rače-Fram in Društvom podeželskih žena Klasje Rače, v našem domu organizirali predavanje o zeliščarstvu in nanj povabili predavateljico Ireno Lenič iz Ekološke kmetije Zg. Korena. Z zanimanjem smo ji prisluhnili in imeli smo res kaj slišati.

Predavateljica Irena Lenič

Na predavanju smo izvedeli marsikaj poučnega o pridelavi zelišč v notranjih prostorih in na prostem, nabiranju zelišč v naravi, njihovem spravlilu, sušenju, pakiranju in skladiščenju, pripravi zeliščnih mešanic ter pripravkov iz zelišč.

Del udeleženk in udeležencev predavanja

Zelišča najpogosteje uporabljamo za pripravo čajev; kako ga pripravimo, da bo njegov učinek najboljši, katera zelišča in v kakšnem razmerju jih zmešati, da bo čaj učinkovit, koliko zelišč dati v eno čajno mešanico – vse to (in še kaj) so vprašanja, na katera smo dobili odgovore. Marsikje v žganje namakajo različno sadje, ponekod tudi zelišča. Takšen pripravek se po navadi uporablja za aperitive ali za priložnostna darila in dobrodošlice. Lahko pa se iz zelišč pripravijo razne zdravilne tinkture, ki jih uporabljamo za krepitev in čiščenje organizma ali ob različnih zdravstvenih težavah. Poleg žganja lahko za namakanje zelišč uporabimo tudi kvalitetna domača vina. Že naše babice in prababice so znale pripraviti učinkovita mazila ali 'žavbe' in z njimi lajšati najrazličnejše težave svojih domačih. Tudi danes lahko pripravimo učinkovita mazila v vsaki domači kuhinji.

Predavanje smo zaključili s pripravo zeliščnega čaja iz melise, ajde, ognjiča in koruznih laskov. Napitek je bil nadvse okusen. Zahvalili smo se naši predavateljici in ji izročili majhno pozornost.

Vabimo naše člane in članice, da se nam pridružijo na vseh planiranih prireditvah, ki bodo sledile v prihajajočih mesecih.

Irma KMETIČ, predsednica

*Življenje je škatla z orodjem za
predano in samostojno delo.*

(Phyllis Diller)

DRUŠTVO VINOGRADNIKOV RAČE - FRAM

Vinogradniške aktivnosti

• Ocenjevali smo lanski vinski letnik

Že dolgo je znano, da na našem vinogradniškem območju pridelujemo dobra vina. A narava vsako leto ponudi nekaj drugačne pogoje, zato se vina vsakega letnika nekoliko razlikujejo med seboj.

Trgatev letnika 2018 je bila ena od zgodnejših. Vinski letnik 2018 je bil količinsko nadpovprečen, po kakovosti pa povprečen. Lanskoletne zahtevne vremenske razmere so od vinogradnikov terjale več dela tako v vinogradih kot v kletih.

Letošnje (že 19.) ocenjevanje je bilo opravljeno 3. aprila in sicer v novih, lepo urejenih prostorih vinoteke v gradu Rače (več o otvoritvi teh prostorov najdete v Novicah št. 80/2018, strani 17-19). Člani so prinesli na ocenjevanje 35 vzorcev belih vin, od tega 34 vzorcev normalne trgatve in le en vzorec pozne trgatve.

Vzorke je (po standardni 20 točkovni metodi) ocenjevala 5-članska strokovna komisija, katere člani so podali kratke komentarje k ocenam posameznih sort.

Poudarili so, da so naša vina kakovostna, dobra, malo 'podpohorsko' posebna, srednje aromatična, z malo manj alkohola kot prejšnja leta, sveža in prijetno pitna. Že drugo leto zapored ni bil izločen noben vzorec.

Skupna povprečna ocena naših vin normalne trgatve letnika 2018 je znašala 18,14 točke (lani 18,24). Po tej oceni smo v skupini najvišje ocenjenih vin normalne trgatve na društvenih ocenjevanjih v Podravju. Največ vzorcev je bilo suhih in polsuhih vin bele zvrsti, nato laškega rizlinga, sauvignona, rumenega muškata, renskega rizlinga itd., kar je skladno s trendi na vinskem trgu. Od ocenjenih vin jih je zlato priznanje (diplomo) prejelo 19, srebrno pa 16 vzorcev vina.

Najvišje ocene (po sortah, z dvema ali več vzorci) so prejeli: za zvrst belo Vino Greif, za laški rizling Vino Greif in Tomi Pokrivač, za chardonney Danilo Rak, za sivi pinot Janez Lešnik, za renski rizling Leon Orthaber, za sauvignon Vino Greif in Janez Lešnik ter za rumeni muškati Tomi Pokrivač.

*Tudi Branko Ledinek, župan Občine Rače-Fram, je z zadovoljstvom spremljal dogajanje in pohvalil vinogradnike
Foto: Benjamin Fras*

Vsem prejemnikom priznanj za ocenjena vina (diplome so bile podeljene po uradnem delu občnega zbora društva, 12. 4. 2019 v Framu) iskreno čestitamo!

• Obrezali smo potomko

6. 4. 2019 smo opravili zimsko rez naše potomke – žametovke z mariborskega Lenta, ki že deseto leto raste pred domom krajanov v Morju. Trte smo obrezali klasično – na šparone in reznike. Tudi v letu 2018 so se trte lepo razrasle, les pa lepo dozorel.

• Občni zbor našega društva

Društvo vinogradnikov Rače-Fram (dalje DV) praviloma opravi občni zbor po ocenjevanju vin. Tudi letos je bilo tako. Poročilo za preteklo leto in program dela za letošnje leto smo odključali 12. aprila in sicer v Framskem hramu, kjer je bila soba zasedena do zadnjega stola. To nas zelo veseli in potrjuje, da člane DV zanima preteklo in bodoče delovanje društva.

Naš program dela za tekoče leto vsebuje naslednje aktivnosti: sprejem vinskega Konventa vitezov vina sv. Urbana v vinoteki v Račah, z vključeno degustacijo naših vin (marec 2019), organizacija več strokovnih predavanj v sodelovanju s KGZ Maribor (npr. zelena dela in zaščita vinske trte, priprave na trgatve, nega mladega vina z delovno pokušino, zimska rez vinske trte; predavanja so časovno prilagojena tovrstnim opravilom v naravi), izvedba strokovne vinogradniške ekskurzije s primerom dobre prakse, postavitev društvenega klopotca pri kapeli sv. Neže (v vinogradu Greifovih; dogodek bo organiziran drugo nedeljo v avgustu – vabljeni!), rez in trgatve potomke pred Domom krajanov Morje, sodelovanje z Občino Rače-Fram pri izvedbi že uveljavljenega martinovanja v Račah in podobno.

Tone KOLAR

*Skrivnost uspeha je v prepričanju,
da lahko uspeš – in to se bo res zgodilo.*

(Bill Cullen)

PROSTOVOLJNO GASILSKO DRUŠTVO FRAM

Florjanova maša v Framu

Člani PGD Fram se že nekaj let prvo nedeljo v mesecu maju udeležujejo maše v cerkvi svete Ane v domačem kraju. Letos jo je daroval Robert Emeršič, župnik iz Rač. V pridigi je poudaril pomen gasilcev. Povedal je, da bi sveti Florjan (zavetnik gasilcev) tudi danes imel kaj gasiti. Ne dobesedno z vodo, ampak strasti v zasebnem in družbenem življenju. Koliko je danes malodušja, nevere, prepričanja, da se nič ne izplača in egoizma, zaverovanosti vase! Poudaril je pomen prostovoljstva in vprašal, če razmišljamo kdaj o gasilcih kot o ljudeh, ki imajo tudi domove, otroke, žene, pa so vseeno pripravljeni priskočiti bližnjemu na pomoč, če jo potrebuje.

Po maši je sledilo prijetno druženje v dvorani pri župnišču.

Jožica RAVŠ

LOVSKA DRUŽINA FRAM

Srečanje lastnikov kmetijskih zemljišč in lovcev LD Fram

V srednjegorskem lovišču, kakršno je framsko, sta jelenjad in divji prašič divjadi, ki povzročata kar nekaj sivih las našim kmetovalcem; predvsem tu vodi divji prašič.

Z lepo besedo in takojšnjim pristopom k sanaciji škod je odnos med kmetovalci in lovci dober, lahko bi rekli celo, da je na zavidljivi ravni.

Da bi se našim kmetovalcem lovci še kako drugače oddolžili, jih vsako leto povabimo na družabno srečanje. Do sedaj je bila praksa, da smo jih povabili na našo lovsko veselico, vendar se jim tam zaradi drugih obveznosti nismo mogli dovolj posvetiti, zato smo se na letošnji seji UO dogovorili, da jih bomo povabili na družabno srečanje, ki bo namenjeno samo njim. Razmišljali smo tudi, da sama pogostitev ne bo zadoščala, zato smo se odločili, da bomo za vse prisotne pripravili strelsko tekmo v streljanju z zračno puško. Rečeno – storjeno.

Kmetovalce na območju naše LD smo povabili v lovski dom v nedeljo, 19. 5. 2019. Ker je bilo navedenega dne v dopoldanskem času potrebno pripraviti vse potrebno za druženje, smo ta čas zapolnili s strelsko tekmo z MK puško za člane naše LD in sicer posamezno in ekipno med revirji.

Boj za osvojena prva tri mesta, za katera smo ekipam in posameznikom podelili pokale in medalje, je bil oster, a pošten. Po treh urah smo prišli do rezultatov in razglasili najboljše:

- * posamezno: Rado Lovrenčec (155 krogov), Dušan Kolmanič (148 krogov), Ivan Nerat (147 krogov);
- * med revirji: Gradišče (421 krogov), Slivniško Pohorje (407 krogov), Morje (377 krogov).

Po končani MK tekmi smo se med seboj pomerili tudi v streljanju z zračno puško. Boji so znova potekali v športnem in poštenem duhu. S 43 krogi je zmagal Dušan Kolmanič, sledil mu je Milan Ačko (38 krogov), avtor tega prispevka pa sem z doseženim rezultatom (35 krogov) pristal na 3. mestu.

Proti koncu omenjene tekme so začeli v naš dom prihajati povabljeni. Brez odlašanja smo pričeli s strelsko tekmo med lovci LD Fram in lastniki tukajšnjih kmetijskih zemljišč. Tudi med njimi se je bil srđit boj za vsak krog, saj so tekmovali za zlato, srebrno in bronasto medaljo. Toda to še ni bilo vse. V tekmovanje so se namreč vključile tudi njihove boljše polovice.

Ker je naš kuhar vmes že poskrbel za dobrote, ki so dišale z miz, smo tekmo prekinili in se v lovskem domu okrepčali z jedmi na žlico, ki smo jih poplaknili s pijačo. Ko so bili želodci prijetno polni in usta niso bila več suha, je besedo prevzel starešina LD Fram, Milan Ačko. Prisotne je z zadovoljstvom pozdravil in se jim zahvalil, da so se odzvali našemu vabilu, v nagovoru pa je pohvalil dobre medsebojne odnose predstavnikov obeh strani ter izrazil veselje ob dejstvu, da ni dvorišča, na katerega vstop našega lovca ne bi bil zaželen. Starešina je gostom obljubil, da bomo člani naše LD še naprej skrbeli za primeren stalež divjadi v lovišču, v primeru škod pa se takoj odzvali ter jih sanirali in poravnali. Zahvalil se je tudi za pomoč, ki jo člani dobimo, če je potreben transport divjadi iz kakšne globače do lovskega doma.

Andrej IVANČIČ

ROKOMETNI KLUB RAČE

Poletni rokometni pozdrav

Odkar smo ponovno začeli z rokometom v Račah, smo z zadovoljstvom zaključili že 16. sezono. To je bila prva sezona tesnega sodelovanja z ŽRK Branik, kjer smo - na občudovanje ostalih klubov, Rokometne zveze Slovenije in še koga - uspešno preživeli. Naše sodelovanje je pritegnilo tudi medijsko pozornost in tako je bil 4. 4. 2019, v televizijski oddaji Dobro jutro, predvajan 5-minutni prispevek iz športne dvorane v Račah (ogled mogoč na naši Facebook strani).

Sodelovanje z ŽRK Branik smo začeli z namero omogočitve našim igralkam, da igra vsaka za svojo selekcijo, da povečamo število treningov in sodelovanje trenerskega kadra. Predvsem pa smo želeli našim kadetinjam in mladinkam omogočiti enakovredne pogoje za treninge in igranje, kot jih imajo njihove kolegice v drugih klubih, saj je v ŠD Rače prepovedana uporaba smole, kar je pri teh selekcijah že zelo moteče.

V tekmovanju smo (skupaj z ŽRK Branik) imeli osem tekmovalnih ekip.

Mladinke (letnik 2000 in mlajše) so igrale v skupini vzhod, kjer so zasedle 7. mesto, kar je na koncu pomenilo 13. mesto v državi.

Kadetinje (letnik 2002 in 2003) so bile letos naša najuspešnejša ekipa, saj so na koncu zasedle odlično 5. mesto v državi. Najprej so si v skupini vzhod izborile 2. mesto, kar je pomenilo, da so se uvrstile v skupino za prvaka, med šest najboljših ekip v Sloveniji. V skupini za prvaka so imele še nadaljnjih osem tekem in na koncu osvojile odlično 5. mesto v državi.

Mladinke in kadetinje

Dekleta so vadila pod vodstvom Leje Klemenčič in Jožeta Perčiča.

Starejše deklice A (letnik 2004 in mlajše) so, po odličnih igrah v razigravanju za 13. do 17. mesto v državi, zasedle končno 14. mesto.

Starejše deklice B (letnik 2005 in mlajše) so se na koncu prav tako veselile 14. mesta v državi.

Starejše deklice A in B

Dekleta so vadila pod vodstvom Leje Klemenčič, Tomaža Plečka in Sanje Potočnjak.

Mlajše deklice C (letnik 2008/2009) so uspešno tekmovali na turnirjih in se pripravljale na sezono 2019/2020, ko bodo tekmovali kot mlajše deklice B.

Mlajše deklice C

Dekleta so vadila pod vodstvom Leje Klemenčič, Tomaža Plečka in Klemna Hameršaka.

Mlajši dečki B (letnik 2007, 2008, 2009) so tekmovali v skupini vzhod II ter potem v nadaljevanju. Pogumno so se borili z ekipami, ki so bile večinoma starejše od njih, saj smo imeli v ekipi samo dva fanta letnik 2007, ostali pa so bili mlajši.

Da so se čim več naučili, sta poskrbela trenerja Tomaž Plečko in Klemen Hameršak pod mentorstvom Leje Klemenčič.

V letošnji sezoni so v našem klubu pridno vadili naši najmlajši, to so rokometašice in rokometaši od 1. do 3. razreda, ki so se udeležili tudi nekaj turnirjev in tam pokazali vse svoje znanje.

Mini roket 1. do 3. razred

Zraven ligaških tekmovanj smo se udeleževali tudi turnirjev. Najprej so se oktobra v srbsko Kraljevo podale starejše deklice A, decembra so se leto dni mlajše deklice pomerile na turnirju v Grazu. Z dečki letnik 2008 smo se v januarju udeležili turnirja v celjski dvorani Zlatorog. Mladi rokometaši so se odlično odrezali in zasedli obetajoče 3. mesto.

Dečki na turnirju v Celju

Med velikonočnimi prazniki, od 19. do 21. 4. 2019, smo se z ekipama kadetinj in starejših deklic udeležili velikega mednarodnega turnirja v Kopru, kjer so kadetinke zasedle 5., starejše deklice pa odlično 2. mesto. 25. 5. 2019 so se mini rokometašice letnik 2008 udeležile turnirja v Dolu pri Hrastniku in zasedle 5. mesto. 15. in 16. 6. 2019 smo se s starejšimi deklicami B in mlajšimi deklicami C odpravili na mednarodni turnir na Vrhniko in s tem zaključili letošnjo sezono 2018/19.

Po nekajtedenskem poletnem oddihu nas torej čaka 17. sezona (2019/20), o kateri seveda že intenzivno razmišljamo. S treningi za članice, mladinke, kadetinke in starejše deklice bomo pričeli 5. avgusta, z mlajšimi pa 16. avgusta. Imamo že rezervirane priprave na Rogli (od 29. do 31. avgusta). Prav tako v naslednji sezoni načrtujemo nekaj turnirjev, med njimi tudi mednarodnih.

Za obstoj in delovanje športnega kluba mora obstajati sodelovanje mnogih dejavnikov. Tako bi se želel naš klub za sodelovanje v letošnji sezoni 2018/2019 zahvaliti Občini Rače-Fram (za finančni prispevek, uporabo telovadnice ipd.) in Občini Starše (za uporabo telovadnice) ter OŠ Rače in OŠ Starše. Zahvalo namenjamo vsem, ki skrbijo za športno dvorano pri OŠ Rače, predvsem Milici Sovdat, ki ima ob popoldnevih in čez vikende največ opravka z nami.

Da vse skupaj deluje tako, kot je treba, se marsičemu odpovedujejo trenerji, igralkice, igralci in starši. Zato bi se želeli zahvaliti vsem njim ter ostalim, ki kakorkoli pomagajo, da roket v Račah živi. Upamo, da bo še dolgo tako!

Vsi podatki o našem klubu, treningih in tekmah so dostopni na spletni strani: www.rokometniklub-race.si. Prisotni smo tudi na Facebooku, kjer sproti objavljamo informacije o aktualnih dogodkih, vidite pa nas lahko tudi na fotografijah.

Pridite nas pogledat ali se nam pridružite, ne bo vam žal!

Velik športni pozdrav!

Alenka RIŽNER – ŠIBILA,
predsednica

TURISTIČNO REKREACIJSKO DRUŠTVO TOTI LISJAK

XII. Lisjakov kotel

Tradicionalna dobrodelna prireditev Lisjakov kotel, letos že dvanajsta zapovrstjo, je potekala v soboto, sončnega in vročega 8. junija 2019, ko se je tekmovanja v kuhanju jedi na žlico pred gradom Rače udeležilo rekordno število ekip – kar 32! Neverjetno, koliko inovativnosti, znanja in tudi poguma so pokazali tekmovalci. Čeprav so bile zmagovalke vse sodelujoče ekipe, je sodniška komisija, ki so jo sestavljali Miran Benc, Petra Polanec in Maša Plevnik, podelili prvo nagrado za najboljšo jed ekipi **PGD Podova**.

Nagrado za najbolj inovativno jed je prejela ekipa **Stara postaja**.

Nagrado za največ prodanih bonov (kar 65 od skupno 613) pa je prejela ekipa **ŠD Raček – jadranci**.

Veliko število obiskovalcev od blizu in daleč nam daje vedeti, da so ljudje našo prireditev vzeli za svojo, s tem pa nam dali še dodatno motivacijo za organizacijo naslednjega Lisjakovega kotla.

Zmagovalna ekipa - PGD Podova;
njihova jed je bila ocenjena kot najboljša

Stara postaja - zmagovalci v inovativnosti

ŠD Raček - jadranci;
najuspešnejši v prodaji bonov/jedi

S prodajo jedi iz kotlov smo zbrali **2.400,00 evrov**, kar so nam med drugim omogočile tudi gostujoče ekipe, ki so se odpovedale prijavnini, zaradi česar se jim najlepše zahvaljujemo.

Dobljena sredstva bomo zopet podarili v dobrodelne namene, o čemer bomo več poročali v naslednji izdaji Novic Občine Rače-Fram.

Zahvaljujemo se vsem, ki so nam omogočili izvedbo prireditve. Pri tem bi posebej omenil generalne sponzorje: Kotanyi d.o.o., Albaugh TKI d.o.o., Mihelak d.o.o., Dušan Mihelak s.p., KZ Rače z.o.o., Ets d.o.o., Občina Rače-Fram, KS Rače, Elprom inženiring d.o.o., Webo Maribor d.o.o., Maro avto - Robert Napast s.p., Stereo Lux d.o.o. – David Kodrič, Pivovarna Laško d.d., Pekarna Hlebček d.o.o., Zlata ribica - Matjaž Ribič s.p., Metrotile d.o.o., MSK Konto d.o.o. ter podjetji Biromatik NT d.o.o. in Tiskarna Rojko d.o.o.

Toliko sredstev ne bi mogli zbrati, če ne bi sodelujoče ekipe skuhale tako dobrih jedi. Posebna zahvala gre seveda naslednjim ekipam: Yacht club Atlantic, ŠD Raček, ŠD Raček – jadranci, Lovska družina Rače, Veteran klub Maribor, Bar Prepolc, KUD Polanec, Fantje treh vasi, Dom Danice Vogrinc – razvoz kosil, ŠD Sp. in Zg. Gorica, ŠD Šikole, Mibra, Goma mont – sombrerosi, Stara postaja, BI bar, TD Breza Pragersko – Gaj, RD Brezula – kuharji z okusom, Šolski sklad OŠ Rače, Žlica apetita, Gledališka skupina Rače, Drajhof, GD Snežka, TD Hotinja vas, Testing team Durex, TD Miklavž, Agro Robomar, Školske kuharce, Morski prijatelji - Zamorček, TD Šentilj, Gemištaki, Prometna šola Maribor ter zmagovalni ekipi PGD Podova.

Prav tako se zahvaljujemo ansamblu Ekart ter vokalni skupini Virtus, ki sta še dodatno popestrila dogajanje na prireditvi.

V društvu Toti lisjak se zavzemamo za ljudi, ki na kakršenkoli način potrebujejo našo pomoč. Dobrodelnost je v bistvu rdeča nit delovanja našega društva. Tako smo v dvanajstih letih delovanja društva podelili okrog 17.000,00 €.

Vsem sponzorjem, donatorjem, sodelujočim ekipam in ostalim simpatizerjem društva Toti lisjak želimo lepo ter vroče poletje in kličemo: »Se zopet vidimo naslednje leto, na XIII. Lisjakovem kotlu!«

Kristijan GSELMAN

*Prav vse v življenju ti lahko čudovito uspe,
če si dovolj močno želiš, vlagaš ves svoj trud in
če za svoj cilj delaš z resničnim navdušenjem.*

(Henry Ford)

KULTURNO UMETNIŠKO DRUŠTVO DR. PAVEL TURNER FRAM

Gabrijeli Grafenauer v spomin

*V Framu sem doma,
sem deklica Pohorja,
tam, kjer potoček žubori,
moj srček se zaiskri.
V Framu prelepo je,
vasica v kotlini živi,
povsod prijazni so ljudje,
nikomur nikamor se ne mudi.*

(Romana Mate)

Na posnetku izpred skoraj 20 let Gabrijela (Jelka) Grafenauer, kakršno so poznale in se je bodo spominjale generacije nekdanjih učencev OŠ Fram

Gabrijela Grafenauer je bila svojemu kraju in ljudem zavezana z dušo in srcem. Kot dolgoletna nekdanja ravnateljica OŠ Fram nas je vodila z močno voljo in jasno začrtanimi cilji. 'Svoji' šoli je dala mesto in veljavo tudi širše in ji vdihnila pečat vzgojno-izobraževalne ustanove za sedanje in prihodnje rodove, obenem pa ni pozabila na preteklost, ko so poskusi šolanja preprostega kmečkega prebivalstva rojevali bogate sadove in svetu dali po-

membne ljudi. Tudi sama je našla mesto med njimi, saj bi brez njenega raziskovalnega duha, predvsem pa ljubezni do slovenskega jezika in Framčanov, marsikaj ostalo neznanega in pozabljenega.

S srcem kraja je dihalo vse do zadnjega in bila prisotna na domala vseh kulturnih dogodkih ter vselej znala izreči iskreno zahvalo, kar smo ji vračali z občutkom ponosa, da je naša krajanka in soustvarjalka kulturnega vaškega utripa.

13. 6. 2019 smo izgubili veliko osebo, za katero bo praznino stežka napolniti, a v srcih nas, ki smo jo doživeli kot toplo voditeljico in usmerjevalko, bo vselej ostal del, namenjen spominu nanjo.

Našo 'ustanoviteljico', večno bodrilko in podpornico, ki se je ob naši pesmi vselej počutila mlada in polna življenjske energije, bomo zelo pogrešale in ne bomo nikoli pozabile njenih iskrih oči, toplih objemov in hvaležnosti, da pojemo - zanjo, zase, za vse.

V prihodnje bo naša melodija poletela še višje in doseгла daljno zvezdo, ki bo s hrepenenjem zrla na ljubi dom in njej drage ljudi.

*V imenu etno skupine Zala in svojem imenu
Simona NAPAST*

Pogled na središče Frama

*Najmočnejši hrast v gozdu ni tisti, ki je
zavarovan pred nevihto in skrit pred soncem.*

*To je tisti, ki stoji na odprtem,
kjer se mora boriti za svoj obstoj
pred vetrovi, nalivi in žgočim soncem.*

*Prej ko slej v življenju ugotoviš,
da si umirjen, da v polnosti uživaš,
lahkotneje spiš in počivaš, ko veš,
da si se stoođtotno potrudil –
pa naj na koncu dobiš ali izgubiš.*

DUHOVNO ŽIVLJENJE V OBČINI

Glas iz Župnije sv. Jožefa Delavca Rače

Župnija sv. Jožefa Delavca je zelo aktivna. Od septembra do junija poteka verouk, tedensko imajo vaje pevci (mešani zbor, Angele, Angelčki), vsak drugi teden se srečuje molitvena skupina, mesečno se srečujejo tri zakonske skupine, župnijski pastoralni svet.

V naši župniji smo od konca septembra 2018 do začetka februarja 2019 (131 dni), ko je župnik Robert Emeršič odšel na duhovno obnovo, župnijo vodili župljani. Zahvala gre župniku iz Cirkovc, Janku Strašku, ki je v tistem obdobju maševal in vodil pogrebe. Bilo je zanimivo in naporeno ohranjati župnijo živo. Pravijo, da smo bili vzorčni primer, kako se vodi župnija, kjer duhovnik hodi samo opravljati obrede. Smo pa bili zelo veseli, ko se je vrnil naš župnik, saj župnija čisto drugače živi, če ima stalnega duhovnika.

Kot imamo krajan KS Rače in KS Fram skupnega župana, imamo od letošnjega marca dalje tudi skupnega župnika. Žal Francu Dermolu, ki je 38 let vodil župnijo v Framu, zdravje tega več ne dopušča, zato je nadškof za začasnega župnijskega upravitelja v Župniji sv. Ane Fram imenoval župnika iz Rač. To pa zahteva kar nekaj prilagoditev in usklajevanj v obeh župnijah, predvsem to, da je sedaj ob nedelja ena maša v vsaki župniji, župnik Robi Emeršič pa se veliko vozi na relaciji Rače-Fram. A z božjo pomočjo, dobro voljo faranov obeh župnij in župnika bomo vse zmogli. Bogu smo lahko hvaležni, da v naši župniji še imamo duhovnika.

V letošnjem maju se je v naši župniji zvrstilo veliko lepih in pomembnih dogodkov.

• Župnijsko žegnanje

Naša cerkev je posvečena sv. Jožefu Delavcu, ki goduje 1. maja, žegnanje pa imamo prvo nedeljo po 1. maju. Letos je bilo to 5. maja in somaševat je prišel brat kapucin Joško Smukavec, naš misijonar, ki nas je razveselil s svojim obiskom in doživeto sveto mašo. Prav na god sv. Jožefa Delavca je maševal naš upokojeni župnik Mirko Ružič.

• Florjanova maša

Naslednjo nedeljo smo v cerkvi praznovali Florjanovo mašo, ki jo je lepo pripravil naš župnik, vse ostalo pa so uredili člani PGD Podova. Pri sv. maši so bili predstavniki vseh gasilskih društev iz KS Rače.

• Zakonski jubilaranti

V misli: »Zakonsko življenje ni montažna hiša, v katero se je potrebno samo vseliti. Zakon je gradbišče, na katerem se gradi vse življenje« je veliko resnice. Za dober zakon je vedno potrebno delati, se truditi, graditi in ta proces nikoli ne sme zastati ali se celo končati. Seveda to ni vedno lahko. Je pa vredno.

Zato smo se zakonci in zakonski jubilaranti v nedeljo, 19.

5. 2019, skupaj zahvalili Gospodu, ker nam je v srečnih in nesrečnih dnevih našega življenja dobrotno stal ob strani ter prosili, da nam tudi v prihodnje pomaga ohraniti medsebojno ljubezen, da bomo dobri pričevalci zaveze, ki smo jo z Gospodom sklenili.

Posnetek vseh prisotnih zakoncev

• Šmarnična pobožnost

Mesec maj je tudi Marijin mesec in mesec šmarnic. Šmarnice so vsako leto pomemben pastoralni projekt. Družine, mladina in otroci, odrasli in starejši – vsi so vedno prisrčno vabljeni k čaščenju Božje matere Marije. So tudi ena najbolj priljubljenih ljudskih pobožnosti na Slovenskem.

Šmarnice za otroke Misijonar ob Nilu (avtorica Berta Golob) so bile posvečene spoznavanju življenja misijonarja Ignacija Knobleharja (letos bomo obhajali dvestoletnico njegovega rojstva). Naše letošnje šmarnice so bile malo drugačne, saj so jih (pod vodstvom Mateje Marčič) izvajale mame naših veroučencev. Otroci so se jih radi udeleževali, saj so bile izredno lepo in doživeto pripravljene.

Zaključek šmarnic, 31. 5. 2019

Zahvala vsem, ki ste si vzeli čas, pomagali in kakorkoli sodelovali pri sami izvedbi šmarnične pobožnosti.

• Prvo sveto obhajilo

V nedeljo, 26. 5. 2019, je 17 otrok odšlo k prvemu sv. obhajilu. Veselih src so prišli v cerkev, kjer so aktivno sodelovali z branjem in petjem ter z velikim pričakovanjem in veseljem čakali na prejem Jezusa.

Prvo sveto obhajilo
Foto: Brbre

Uvajanje v krščansko življenje doseže svojo polnost v obhajanju presvete evharistije. Upamo, da bodo naši prvoobhajanci in njihovi starši postali aktivni sodelavci naše župnije.

Hvala Bogu za ta poseben dan!

• Zaključek veroučnega leta

V nedeljo, 2. 6. 2019, so se veroučenci pri maši zahvalili Bogu, katehistinjam in župniku za lepo preživeto veroučno leto.

Bogu hvala, da smo in Bogu hvala, da ste, ki še ohranjate stik in čut do naše skupne župnije sv. Jožefa Delavca ter se trudimo in trudite, da župnija ostaja živa.

Hvala Občini Rače-Fram za finančni prispevek in pomoč, ko je kaj potrebno narediti.

Lepo in blagoslovljeno poletje vam želimo.

Alenka RIŽNER ŠIBILA in Janja OTIČ

*Iskrica v očeh, poskočen korak, krepak stisk roke.
Moč volje in energija za izvedbo vseh zamisli.
Navdušenci imajo neustavljivo moč in pogum.
Imajo neomajno potrpežljivost in vztrajnost.
Imajo nekoga, ki je milosten in – čeprav neviden –
predstavlja njihovo večno oporo na vseh poteh.
Česarkoli se lotijo, je z njimi – vedno in povsod.*

PISALI STE NAM

Trud se obrestuje - domače dobrote nagrajene

Dobrote slovenskih kmetij in tržnica občine Rače-Fram

Na letošnji 30. državni razstavi 'Dobrote slovenskih kmetij' (ta je na začetku druge polovice maja že tradicionalno potekala na Ptuj) je trud pridnih rok naših tržničarjev znova obrodil sadove, ki potrjujejo najvišjo kakovost izdelkov, ponujenih na tržnici občine Rače-Fram.

Nagrajene kmetije vam s ponosom predstavljamo svoje izdelke.

• Kmetija Tomše iz Loke Pri Framu:

- domači kmečki kruh in orehova potica sta prejela najzlahtnejše priznanje in sicer znak kakovosti za leto 2019,
- domači kmečki kruh in orehova potica sta prejela zlato priznanje.

• Kmetija Frangež - Barbara Petrič iz Brezule:

- vložene kumare, vloženi stročji fižol in vložena rdeča paprika so prejeli zlato priznanje,
- vložena paprika je prejela bronasto priznanje,
- domača salama pa je prejela bronasto priznanje na Piramida festu v Mariboru.

- **Kmetija Frešer iz Kopivnika:**
– domača skuta je prejela zlato priznanje.

Pridite in poskusite dobrote kmetij občine Rače-Fram na tržnici pri gradu. Pričakujemo vas vsako soboto od 8.00 do 11.00 ure. Prijazno vabljeni!

Barbara PETRIČ

Pred 50 leti smo imeli valetu

Leta 1969 je osnovno šolo v Framu zaključila ena najštevilčnejših generacij otrok. Čeprav so nas kasneje življenjske poti vodile v različne kraje, je srečanje in obujanje spominov na brezskrbna otroška leta vedno prijetno.

Ob letošnjem jubilejnem srečanju je bil za nas še posebej zanimiv ogled prostorov Osnovne šole Fram, ki na zunaj sicer ni veliko spremenila svoje nekdanje podobe, znotraj pa je vse drugače. Zato smo se morali kar potruditi, da smo se spomnili, kje smo včasih iz kleti nosili premog in drva za peči, pa kje je bil vhod v šolo (sicer je bil takrat na zgornji strani priljubljen vstop in izstop tudi skozi okno...). Še podstrešje ima povsem drugačno podobo, predvsem pa je sedaj uporabno in popolnoma izkoriščeno. Simona Napast, prijazna učiteljica angleščine, nam je z veseljem pokazala, kako si učitelji in učenci uredijo svoje učilnice, da se v njih počutijo prijetno in ustvarjalno. Posebej ponosna pa je na knjižnico, ki jo učenci prav tako radi obiskujejo.

Tokratno srečanje pa je bilo nekaj posebnega tudi zaradi tega, ker se nam je pridružila naša prva učiteljica, Amanda

Pozne, ki je svojo službo pričela septembra 1961 in smotorej bili njeni prvi učenci.

Branka Sagadin se je na srečanju po mnogo letih zahvalila Amandi Pozne, naši prvi učiteljici, in pohvalila njen pedagoški pristop ter občutljivost za stiske otrok, ko smo nepripravljeni vstopali v nov svet

Od takratnih učiteljev je bila z nami tudi slavistka in kasneje dolgoletna ravnateljica, Jelka Grafenauer (tedaj – čeprav ni skrivala, da ima težave z zdravjem – nismo mogli niti slutiti, da se bo kmalu zatem, sredi letošnjega junija, za vselej poslovila). Veseli smo bili tudi tedanje tajnice, Minke Golaušek, ki se je prav tako s hvaležnostjo spominjajo mnoge generacije framskih šolarjev.

Naša generacija - nekdanji učenci OŠ Fram 50 let po zaključku 8. razreda; pred OŠ Fram, pomlad 2019

Z odmikanjem časa postajajo spomini na osnovnošolska leta vse zanimivejši in dragocenejši, s tem pa tudi naša srečanja.

Srečko TRGLEC

*Glede dolžine svojega življenja
ne moremo narediti prav veliko,
precej pa lahko storimo za
njegovo širino in globino.*

Uspešen maj za Lino

10-letna plavalka Lina Maltarič, članica Plavalne akademije Kurent Ptuj, je imela letos zelo naporen mesec maj, saj se je (skupaj s svojo ekipo) udeležila treh močnejših mednarodnih tekmovanj doma in v sosednji Avstriji.

V nedeljo, 28. aprila 2019, je nastopila na močnem mednarodnem mitingu v avstrijskem Gradcu. V konkurenci 15 držav in 770 plavalcev si je priplavala 2. mesto v disciplini 100 m prosto (čas 1:17,28 s) ter 4. mesto v disciplini 50 m prsno, s čimer je dokazala, da sodi v sam vrh slovenskega plavanja v kategoriji mlajših deklic (letnik 2008 in mlajše).

Že 14 dni kasneje je nastopila na tekmovanju v domačem bazenu in (trening tekma) osvojila odlične rezultate: 1. mesto na 50 m prsno (44,78 s), 3. mesto na 50 m delfin (49,61 s) in 4. mesto na 4x50 m mešano mlajše deklice (2:51,38 s; Eli Kumer, Lina Maltarič, Zala Mojsilovič Meznarič, Emma Krevs).

Zadnje tekmovanje, najtežje in največje v tem obdobju, je potekalo na Dunaju. V štirih dneh je nastopilo kar 1051 plavalk in plavalcev, ki so prišli iz najmočnejših evropskih plavalnih držav (Slovaška, Češka, Švica, Latvija, Avstrija, Nemčija, Madžarska, Nizozemska, Italija, Slovenija), nastopili pa so tudi plavalci in plavalke iz Libanona. Na tekmovanju so tako zabeležili kar 5311 posamičnih štartov. Sodelovalo je 98 plavalnih klubov, od tega štirje slovenski.

Na tako velikem tekmovanju z močnim zastopstvom plavalk je med mlajšimi izstopala prav Lina, ki je na 50 m prsno odplavala 9. rezultat.

Lina (s črno-rumenimi kopalkami) med sotekmovalkami

Linin trener je Boštjan Maračič, prof. športne vzgoje, ki pravi: »Lina je že sedaj ena izmed pomembnih članic naše ekipe, ki odlično nastopa na večjih mednarodnih tekmovanjih in verjamemo, da še ni rekla zadnje besede. Plavanje na takšnem nivoju pri teh letih pa ni le delo trenerja, ampak tudi staršev, ki otroka podpirajo, ter celotnega strokovnega kadra naše akademije. Potrebno je usklajevanje šole in športne aktivnosti, kar ni vselej enostavno.« Konec meseca junija Lino čakajo še naporene priprave v Lendavi, nato pa državno prvenstvo za mlajše deklice v Kranju, ki bo potekalo 13. in 14. 7. 2019. »Lina je mlada in zato skušamo postopno dodajati treninge.

Glede na to, da je zelo prizadevna, jo moramo večkrat ustavljati in opominjati, da je še vedno otrok,« dodaja njen trener.

Lini in preostali ekipi čestitamo za odlične uspehe, vse bralce, ki jim je plavanje prav tako pri srcu, pa vabimo, da se obrnejo na Plavalno akademijo Kurent: www.kurent-pa.si ali na 041 474 121 (Maruša), saj vpisujejo v letno šolo plavanja in ostale poletne aktivnosti.

Mario MALTARIČ

Pasji salon Skippy

V neposredni sosesčini občine Rače-Fram, v vasi Brunšvik, je pred nedavnim lajajočim živalskim prijateljem vrata odprl nov pasji salon Skippy.

Salon nudi celotno nego psov - striženje, kopanje, razčesavanje/razvozlanje, korekcijsko striženje, nego ušes in krempljev.

Tale dobrovoljni štirinožni lepotec pasme pomeranec, ki sliši na ime Lui in je hišni ljubljenec družine iz občine Rače-Fram, je ne le nadvse prijazen in ljubeč, ampak vselej tudi od krempljev do ušes negovan in urejen psiček
Foto: Tjaša Strahija

Ker sta nastopila poletje in vročina, si hitro zagotovite svoj termin na gsm številki 040 396 622.

Naj tudi vaš kužek čist in lep uživa poletje!

Jasmina BERANIČ

Življenje je velika, zanimiva pustolovščina, ki jo moramo ves čas živeti kar se da intenzivno, v sožitju z ljudmi, živalmi in celotnim stvarstvom.

Novost: Jesters studio - foto in video studio v Račah

Sem Nejc Falež in prihajam iz Hotinje vasi, sicer pa se imam že od nekdaj za Račana. V Račah sem obiskoval tudi osnovno šolo, v Račah živi del moje družine, razen tega pa sem tudi prostovoljni gasilec v PGD Rače.

Po zaključku OŠ sem obiskoval in zaključil Srednjo šolo za gostinstvo in turizem Maribor, a kot gastronomski tehnik v gostinstvu nisem ostal dolgo. Veselilo me je namreč ogromno drugih stvari. Tako sem, denimo, sedem let užival v vlogi čarodeja za odrasle in otroke. Za to dejavnost me je navdušil moj dedek iz Rač, Franci Falež, ki je imel v svoji garaži tudi kar veliko zbirko starih fotoaparatorov, ki so tudi mene nadvse pritegnili. To najbrž ni bilo naključje, saj sem strast do ljubiteljskega fotografiranja lahko opazoval tako pri očetu kot dedku.

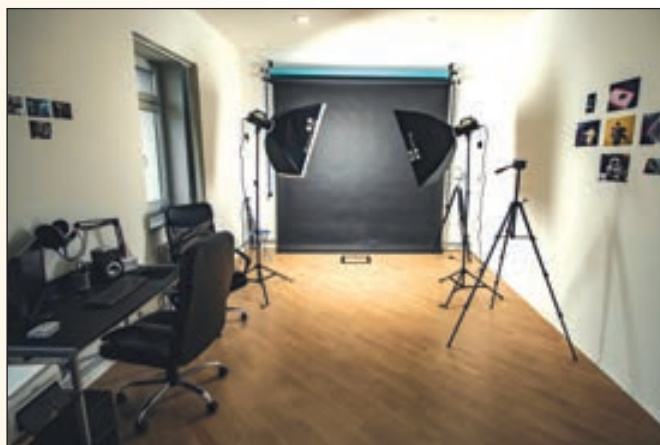
Sam sem svoj prvi fotoaparat dobil že kot osnovnošolec, za rojstni dan. S tem se mi je uresničila velika želja. Z njim sem hodil na morje, na rojstne dneve in na domače dvorišče. Težava pa je bila, ker sem moral paziti, koliko fotografij naredim. Govorim namreč o časih, ko smo za fotografiranje potrebovali še filme, ki pa niso bili poceni. Zato je lastništvo prvega digitalnega fotoaparata, ki sem ga dobil nekaj let kasneje, pomenilo veliko prelomnico. Odtlej sem namreč lahko ne le neomejeno fotografiral, ampak posneti material enostavno naložil tudi na računalnik. Toda... Mama je očetu za njegov rojstni dan kupila DSLR (zrcalno refleksni) fotoaparat (takšnega, kot ga lahko vidite na fotografiji levo) in bil sem kar malce razočaran, da tudi sam nimam podobnega.

Zakaj pa srednjega šolanja nisem nadaljeval v smeri fotografije, se najbrž sprašujete. Odkrito: po končani osnovni šoli si še otrok in ni realno pričakovati, da bi tedaj lahko dovolj dobro vedel, kaj želiš poklicno početi v življenju, kaj bi te osrečevalo in, konec koncev, zagotovilo tudi primerno eksistenco. Zdelo se mi je, da bi kot kuhar lahko dobro zaslužil...

Kot čarodej sem želel posneti svojo Youtube oddajo. V tej vni sem se (tedaj še dijak) začel srečevati s snemanjem in montažo videov. Čas je hitro mineval in kar naenkrat sem se znašel v raznih službah. Zaslužil sem dovolj, da sem si lahko hitro privoščil svoj prvi DSLR fotoaparat, s katerim sva v trenutku postala odlična in tako rekoč nerazdružljiva prijatelja. Spoznal sem, da je fotografiranje in snemanje tisto, kar me resnično veseli in tisto, kar želim početi profesionalno. Začel sem pridno nabirati drznejše in pomembnejše izkušnje, tudi med znanimi Slovenci. Tako sem snemal in fotografiral glasbeno skupino Victory, Domna Kumra, Dejana Vunjaka. Dobrodelno sem sodeloval s Humanitarčkom ter fotografsko 'pokrival' Wings for life v Račah. Fotografiral sem za Kavarno Nana, Moi Style, Mes Pub in mnoge druge. Nekaj mojih fotografij je pristalo tudi v občinskih Novicah.

Ugotovil sem, da na območju občine Rače-Fram nimamo foto in video studia. Presodil sem, da bi bilo za občane in ljudi iz drugih bližnjih krajev dobrodošlo, če bi imeli fotografa in snemalca bližje svojemu domu. Zato je padla odločitev, da bom delal to, kar me najbolj veseli in tam, kjer se počutim 'kot doma'. Rečeno – storjeno. Maja 2019 sem pričel z urejanjem poslovnega prostora, ki se nahaja v Račah, **na Grajskem trgu 2**.

Če torej želite do fotografa v Račah, poiščite Jesters studio (če vas bo kdaj zanimalo, zakaj tak naziv, se brez zadrege oglasite in vam bom z veseljem pojasnil). Studio obratuje šest dni v tednu, zaprt je le ob nedeljah.

Vsak začetek je težak, a dosedanji odzivi me opogumljajo, da je bila to tako za potencialne uporabnike/naročnike kot zame dobra izbira. Vesel bom, če mi boste to dokazovali dan za dnem.

Čeprav sem prvenstveno osredotočen na portretno in produktno fotografiranje, mi ni tuje tudi fotografiranje za osebne dokumente in fotografiranje ter snemanje ob posebnih priložnostih (krsti, obhajila, birme, poroke, rojstni dnevi, veselice in drugi družabni dogodki). Vabljeni!

Več lahko izveste preko Facebooka (Jesters Photo Lab), kjer si lahko ogledate avtorske fotografije. Prav tako vas vabim na Youtube kanal Jesters Studio, preko katerega brezplačno izobražujem o fotografiranju ter snemanju.

In, kot zaključim v svojih videih: »Imejte lep dan, jutro, večer ali karkoli že imate.«

Nejc FALÉŽ

Rok za oddajo prispevkov za naslednjo številko Novic se izteče 22. avgusta 2019.

OBČINA RAČE-FRAM; 20. občinski praznik – nagrajenci 2019

(foto utrinka z osrednje prireditve, 20. junija 2019)

• PREJEMNIKI ZLATIH ŽUPANOVIH PETIC:

iz OŠ Rače: Jan Ančevski, Tjaša Jelšek, Luka Pungartnik, David Repolusk, Ema Seliškar, Tian Strmšek, Naja Šalamun, Urban Županič;

iz OŠ Fram: Gal Badrov, Alja Bergauer, Martin Burulič, Neva Potočnik, Tjaša Unuk, Eva Uranjek, Lara Lah, Ema Pešič, Nik Zemljič, David Zorko

Foto: Simona Antolič

• PREJEMNIKI PRIZNANJ ŽUPANA:

Stanko Valand, Vladimir Predikaka, Branko Delcort, Silvo Jurič, Melita Maksimiljana Lašič, Anton Planjšek, Branko Simonič, Tomislav Koren, Olga Baumhagl, Društvo Tradicional karate institut Rače, Matej Dreo, mag. Vinko Kurent, Slavica Klauž

• PREJEMNIKA SPOMINSKIH PLAKET:

Ernest Napast, Irena Flajšman

ISKRENO ČESTITAMO!

(Več o prireditvi in nagrajencih v prispevku na straneh 28-32)

Želimo vam toplo, prijazno in cvetoče poletje!